

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ
ΣΧΕΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ»

Η ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ
ΤΟΥ VISEGRAD ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΑΠΟ ΤΗΝ
ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ.

ΚΟΡΔΩΣΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ.

UNIVERSITY OF PELOPONNESE
FACULTY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF POLITICAL STUDIES AND
INTERNATIONAL RELATIONS
MASTER PROGRAM IN
«GOVERNANCE AND PUBLIC POLICIES»
THE GERMANY'S GEO-ECONOMY IN THE
VISEGRAD COUNTRIES AND GREECE, FROM ITS
REVELATION TO TODAY.
KORDOSIS STEFANOS

CORINTH, JANUARY 2019

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα δήλωση:

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη του/ης συγγραφέα/ως και ο/η επιβλέπων/ουσα, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Ο/Η δηλών/ούσα

.....

(Υπογραφή)

Ευχαριστίες.

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή
κ. Κωνσταντόπουλο Ιωάννη για την πολύτιμη
καθοδήγηση και τη συμπαράστασή του.

Η ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΟΥ VISEGRAD ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ.

Σημαντικοί όροι: Γεωοικονομία, Γεωπολιτική, Γεωοικονομικά εργαλεία, Ενωμένη Γερμανία, Κράτη του Visegrad, Ελλάδα.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.

Μετά τη λήξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου οι διεθνείς συγκυρίες επέβαλαν στο κράτος της δυτικής Γερμανίας να απορρίψει κάθε δεσμό με το μιλιταριστικό παρελθόν του και να στραφεί στην απόκτηση διεθνούς επιρροής μέσω της γεωοικονομίας. Τη χρήση δηλαδή της οικονομίας ως μοχλού για την επίτευξη στόχων της εξωτερικής πολιτικής. Μετά την επανένωση της Γερμανίας το 1990, η χώρα όχι μόνο παρέμεινε μία κατεξοχήν γεωοικονομική δύναμη, αλλά αύξησε έτι περαιτέρω την γεωοικονομική της ισχύ, εκμεταλλευόμενη αφενός τις οικονομικές προοπτικές που δημιούργησε η συνθήκη του Μάαστριχτ, αφετέρου το κενό ισχύος που δημιούργησε η πτώση της ΕΣΣΔ στην Ανατολική Ευρώπη πρωτίστως στις γειτονικές χώρες που στελέχωσαν την ομάδα του Visegrad. Από τη δεκαετία του 1990 έως σήμερα μεγάλο μέρος της γεωοικονομικής πολιτικής της Γερμανίας στράφηκε προς δύο κατευθύνσεις. Αφενός προς τα κράτη του Visegrad, αφετέρου προς την Ελλάδα. Δεδομένου ότι η Ελλάδα και οι χώρες του Visegrad αποτελούσαν δύο εντελώς διαφορετικές περιπτώσεις λόγω των ανόμοιων πολιτικών, πολιτισμικών και οικονομικών συνθηκών που επικρατούσαν ανάμεσα τους η Γερμανία προσάρμοσε τα γεωοικονομικά της εργαλεία στις ανάλογες συνθήκες που επικρατούσαν και στους ιδιαίτερους στόχους που επεδίωκε ανά περίπτωση.

THE GERMANY'S GEO-ECONOMY IN THE VISEGRAD COUNTRIES AND GREECE, FROM ITS REVELATION TO TODAY.

Keywords: Geoeconomics, Geopolitics, Geoeconomic tools, United Germany, Visegrad Group.

ABSTRACT.

After the end of World War II international circumstances forced the state of West Germany to reject any link with its militaristic past and turn to gain international influence through geo-economic. The use of the economy as a lever for the achievement of foreign policy objectives. Since the reunification of Germany in 1990, the country has not only remained a geo-economic power but has further increased its geo-economic power, exploiting both the economic prospects created by the Maastricht Treaty and the power gap created by the fall of the USSR Eastern Europe primarily in the neighboring countries that deployed the Visegrad team. From the 1990s to the present, much of Germany's geo-economic policy has turned in two directions. On the one hand, to the Visegrad states, on the other hand to Greece. Given that Greece and the Visegrad countries constituted two entirely different situations due to the uneven political, cultural and economic conditions prevailing among them, Germany adapted its geo-economic tools to the similar conditions prevailing and to the specific objectives it pursued on a case-by-case basis.

Περιεχόμενα.

Περίληψη

Abstract

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Εισαγωγή σελ.7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Τί είναι γεωοικονομία. σελ.11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η διαφορά της γεωοικονομίας από τη γεωπολιτική. σελ.15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Τα εργαλεία άσκησης της γεωοικονομίας. σελ.16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Οι αιτίες που συνέβαλλαν στην ανάπτυξη της ενωμένης Γερμανίας ως μίας κατεξοχήν γεωοικονομικής δύναμης. σελ.22

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Η γεωοικονομία της Γερμανίας στα κράτη του Visegrad γενικά στοιχεία. σελ.26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Η γεωοικονομία της Γερμανίας στην Πολωνία. σελ.33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Η γεωοικονομία της Γερμανίας στην Τσεχία. σελ. 46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: Η γεωοικονομία της Γερμανίας στην Ουγγαρία. σελ.50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: Η γεωοικονομία της Γερμανίας στη Σλοβακία. σελ.55

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: Η γεωοικονομία της Γερμανίας στην Ελλάδα.
σελ.59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12: Συμπεράσματα. σελ.74

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.

7.1 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟ-ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΧΩΡΙΖΕΤΑΙ Η ΕΙΔΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ ΤΗΣ LEGNICA. σελ.38

7.2: ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗ LEGNICA ΜΕ ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.
σελ.39

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.1. FOREIGN DIRECT INVESTMENT (INFLOWS) INTO POLAND IN 2003–2015 BROKEN DOWN BY THE BIGGEST INVESTORS. (ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΕΙΣΡΟΕΣ) ΣΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2003-2015 ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ). σελ40

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.2: FOREIGN DIRECT INVESTMENT (INFLOWS) IN POLAND IN 2003-2015 BY ECONOMIC ACTIVITY OF THE DIRECT INVESTMENT ENTERPRISES.(ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (ΕΙΣΡΟΕΣ) ΣΤΗΝ ΠΟΛΩΝΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2003-2015 ΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΕΒΗΣΑΝ ΣΕ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ). σελ41

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.3: ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΕΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2006-2009. σελ.42

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8.1: FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN THE CZECH REPUBLIC AS OF 31 DECEMBER 1998- TERRITORIAL BREAKDOWN. (ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1998). σελ.48

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11.1: NET FDI INFLOWS BY COYNTRY OF ORIGIN OF CAPITAL DURING THE PERIOD 2007-2017 (IN MILLION EUROS). σελ.60

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11.2: NET FDI INFLOWS IN GREECE DURING THE PERIOD 2007-2017(IN MILLION EUROS). σελ.61

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11.3: NET FDI INFLOWS BY SECTOR OF ECONOMIC ACTIVITY FOR THE PERIOD 2007-2017. σελ.61

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.

ΕΙΚΟΝΑ 6.1. ΕΙΚΟΝΑ ΜΕ ΤΙΣ 5 ΠΡΩΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΣΕ ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1990-1994. σελ.31

Εικόνα 7.1: POLAND IN FIGURES. σελ.33

ΕΙΚΟΝΑ 7.2: Η ΕΙΔΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ ΤΗΣ LEGNICA ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟ-ΤΟΜΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΔΙΑΙΡΕΙΤΑΙ. σελ.37

ΕΙΚΟΝΑ 7.3: ΧΑΡΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ ΑΝΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΙ ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΟΥ ΤΡΟΧΟΦΟΡΟΥ. σελ.43

ΕΙΚΟΝΑ 7.4: ΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016 ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ. σελ.45

ΕΙΚΟΝΑ 7.5: ΟΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016 ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ. σελ.46

Εικόνα 11.1 ΓΡΑΦΗΜΑ ΤΩΝ ΕΞΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΤΟ 2015. σελ.70

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Η διπλωματική εργασία με θέμα: « Η Γεωοικονομία της Γερμανίας στα κράτη του visegrad και την Ελλάδα, από την επανένωση της έως σήμερα» αποτελεί μία μελέτη έκτασης 21.486 λέξεων. Η εργασία είναι δομημένη με βάση το σχήμα της συλλογής-επεξεργασίας και της ανασύνθεσης βάσει των εξαχθέντων συμπερασμάτων που προέκυψαν κατά τη διαδικασία της έρευνας. Το κείμενο είναι καταναμημένο σε 11 θεματικές ενότητες, οι οποίες έχουν τοποθετηθεί με τέτοια σειρά, ώστε να δημιουργείται μία όσο κατά το δυνατόν συμπαγέστερη νοηματική αλληλουχία μεταξύ των κεφαλαίων δίνοντας στο κείμενο ενιαία δομή.

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να διαφανεί και να επιβεβαιωθεί η άσκηση της γεωοικονομίας της Γερμανίας στις χώρες του Visegrad και στην Ελλάδα, μέσα από την έκθεση και ανάλυση των γεωοικονομικών εργαλείων, που εφαρμόζει η Γερμανία, ανά συγκεκριμένη περίπτωση. Συνεπώς η παρούσα εργασία καλείται να δώσει απάντηση σε ένα πολύπλευρο ερευνητικό ερώτημα με πολλά επί μέρους ερωτήματα όπως: Πρώτον, γιατί η μεταπολεμική Γερμανία αναπτύχθηκε με κύριο γνώμονα την γεωοικονομική οδό; Δεύτερον, ποιοι λόγοι ώθησαν την ενωμένη Γερμανία να κατευθύνει τη γεωοικονομική της προσπάθεια στα κράτη του Visegrad και με ποια γεωοικονομικά εργαλεία ασκήθηκε το γεωοικονομικό της πρόγραμμα; Τρίτον, Ποια ήταν η γεωοικονομική πολιτική της ενωμένης Γερμανίας στην Ελλάδα και με ποια μέσα ασκήθηκε;

Προκειμένου να εμπεδωθεί επαρκώς και να αναλυθεί η μελέτη περίπτωσης της ανάπτυξης της γεωοικονομίας στα κράτη του Visegrad και την Ελλάδα, κρίθηκε αναγκαίο, να προηγηθεί μία περιληπτική, αλλά περιεκτική προσπάθεια έκθεσης της έννοιας της γεωοικονομίας, ως νεοφυούς κλάδου των διεθνών σχέσεων και της ειδοποιούς διαφοράς της, από τον παρεμφερή κλάδο της γεωπολιτικής. Εν συνεχεία, αφού κατέστη εφικτή η προσπάθεια ορισμού και διαφοροποίησης της έννοιας της γεωοικονομίας, επιβαλλόταν η έκθεση και η ανάλυση των γεωοικονομικών εργαλείων. Δηλαδή, των συγκεκριμένων ενεργειών των κρατών στις μεταξύ τους σχέσεις, που συγκροτούν την έννοια της γεωοικονομίας και τη διαφοροποιούν σε σχέση με άλλες εκφάνσεις του φάσματος των διεθνών σχέσεων.

Ο καθορισμός της γεωοικονομίας ως διακριτής έννοιας των Διεθνών σχέσεων και των γεωοικονομικών εργαλείων που χρησιμοποιεί και τα οποία την καθορίζουν, έγινε με βάση τον ορισμό που παρατίθεται στο βιβλίο «*War by other means, geoeconomic and statecraft*» των Robert D. Blackwill και Jennifer M. Harris το οποίο αποτέλεσε και τη σπονδυλική στήλη του καθορισμού των γεωοικονομικών εργαλείων. Επίσης το συγκεκριμένο επιστημονικό σύγγραμμα αποτέλεσε για τον γράφοντα τον θεμέλιο λίθο, πάνω στον οποίο εδράστηκε το ερευνητικό πλαίσιο και καθορίστηκε το εύρος των ερευνητικών συντεταγμένων, για την εξέταση του φαινομένου της γεωοικονομίας.

Έτσι, βάσει του εν λόγω βιβλίου, ο άξονας της εργασίας χρησιμοποίησε ως πυξίδα, για τον προσανατολισμό και ανεύρεση της γεωοικονομίας, στο χάρτη των διεθνών σχέσεων τα γεωοικονομικά εργαλεία, που ανέφερε το συγκεκριμένο επιστημονικό εγχειρίδιο. Εν συνεχεία, καταβλήθηκε προσπάθεια εμπέδωσης της λειτουργίας, που επιτελούν τα γεωοικονομικά εργαλεία, μέσω γεωοικονομικών παραδειγμάτων, που είχαν συντελεστεί μέχρι σήμερα. Παράλληλα, καταβλήθηκε προσπάθεια επαναπροσδιορισμού ορισμένων γεωοικονομικών εργαλείων, όπως ο κυβερνοπόλεμος, σε σχέση με την ορθότητα της ένταξής τους στη γεωοικονομική φαρέτρα, ως προς τη μορφή υπό την οποία είχαν τοποθετηθεί, ενώ επιχειρήθηκε, μέσω λογικών κατά την άποψη του γράφοντος επιχειρημάτων, η διατύπωση αμφιβολιών για τη γεωοικονομική τους διάσταση, υπό την μορφή με την οποία είχαν τοποθετηθεί και η διατύπωση της άποψης, ότι θα μπορούσαν να αποτελέσουν δυνητικά γεωοικονομικούς συντελεστές, υπό μία άλλη μορφή, η οποία θα ανταποκρινόταν ορθότερα στην αρχική γεωοικονομική έννοια, όπως διατυπώθηκε από τον Luttwak.

Επιπλέον, καταβλήθηκε η προσπάθεια να ενταχθούν στη γεωοικονομική φαρέτρα, εργαλεία τα οποία δεν αναφέρονταν σε κανένα από τα χρησιμοποιηθέντα επιστημονικά εγχειρίδια. Όσον αφορά τα υποψήφια προς ένταξη γεωοικονομικά εργαλεία, που προτάθηκαν από τον γράφοντα, αφενός εντοπίστηκαν κατά την πορεία της ερευνητικής διαδικασίας, αφετέρου κρίθηκε αναγκαία η τοποθέτησή τους, ως γεωοικονομικών συντελεστών, εδραζόμενη σε δύο επιχειρήματα. Πρώτον, στο γεγονός ότι τα υποψήφια γεωοικονομικά εργαλεία, πληρούσαν όλες τις προδιαγραφές βάσει της αρχικής θεωρίας του Luttwak. Δεύτερον, η τοποθέτησή τους ήταν αναγκαία, αφού συμπλήρωνε τα κενά του γεωοικονομικού πάζλ του κυρίως μέρους

της εργασίας, με συνέπεια να είναι δυνατόν να σκιαγραφηθεί καλύτερα το συγκεκριμένο γεωοικονομικό φαινόμενο. Έτσι, όσον αφορά την περίπτωση της γεωοικονομίας της Γερμανίας στην Ελλάδα κρίθηκε αναγκαία η πρόταση της τοποθέτησης κατόπιν βάσιμων επιχειρημάτων, δύο ακόμη γεωοικονομικών εργαλείων στη φαρέτρα της Γερμανίας. Πρώτον, της δωροδοκίας κρατικών αξιωματούχων, δεύτερον, της χρήσης των υπεράκτιων κέντρων για την εξυπηρέτηση των γεωοικονομικών στόχων. Η τοποθέτηση αυτών των δύο δυνητικών γεωοικονομικών συντελεστών κρίθηκε αναγκαία για την ολοκλήρωση και συμπλήρωση του πολυπρισματικού γεωοικονομικού φάσματος, που συντελέστηκε στην Ελλάδα, αφού δίχως αυτήν την τοποθέτηση, η έρευνα θα καθίστατο μονοδιάστατη λόγω της έλλειψης βασικών στοιχείων.

Ως προς τη μέθοδο ανάλυσης των γεωοικονομικών εργαλείων της Γερμανίας, βασίστηκε πάνω στα στοιχεία που βρέθηκαν κατά την ερευνητική διαδικασία και τα οποία δεν ήταν άφθονα σε όλες τις περιπτώσεις, δημιουργώντας ορισμένες φορές κάποιες δυσαρμονίες στην εξέταση των δεδομένων, χωρίς ωστόσο να προβάλλουν σθεναρά προσκόμματα στην ερευνητική προσπάθεια ή να δημιουργούν αλλοιωμένες εντυπώσεις κατά την εξαγωγή των συμπερασμάτων που διατυπώθηκαν. Επίσης, σε περιπτώσεις όπου παρατηρήθηκε έλλειψη επαρκών στοιχείων για την ανάλυση μίας γεωοικονομικής πολιτικής, καταβλήθηκε προσπάθεια συγκέντρωσης των απαραίτητων στοιχείων από παράπλευρες πηγές. Σχετικό παράδειγμα της παραπάνω ερευνητικής μεθοδολογίας, αποτελεί η ερευνητική διαδικασία που ακολουθήθηκε για να τεκμηριώσει τη γεωοικονομία της Γερμανίας στη Σλοβακία, όσον αφορά την άσκηση ή όχι του γεωοικονομικού εργαλείου των άμεσων ξένων επενδύσεων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι παρεχόμενες πληροφορίες της Κεντρικής Τράπεζας της Σλοβακίας για τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στη Σλοβακία παρουσίαζαν αποσπασματικό χαρακτήρα και δεν επαρκούσαν για την εξαγωγή και τεκμηρίωση έγκυρων συμπερασμάτων. Προκειμένου να καταστεί εφικτή η συμπλήρωση των κενών που υπήρχαν, καταβλήθηκε προσπάθεια για την ανίχνευση των δεδομένων που έλειπαν σε τομείς και δραστηριότητες της Σλοβακικής οικονομίας, που σχετίζονταν με τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις της Γερμανίας στη χώρα. Έτσι, η λύση για τη γεωοικονομία της Γερμανίας στη Σλοβακία, όσον αφορά τις άμεσες ξένες επενδύσεις δεν δόθηκε άμεσα από την παροχή στατιστικών στοιχείων, αλλά εξάχθηκε έμμεσα, μέσα από επί μέρους δεδομένα οικονομικών δραστηριοτήτων.

Συγκεκριμένα, βάσει στοιχείων ο τομέας της αυτοκινητοβιομηχανίας της Σλοβακίας αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο τμήμα της Σλοβάκιικης οικονομίας. Βάσει δεδομένων η ισχυρότερη αυτοκινητοβιομηχανία σε όλους τους τομείς είναι η Γερμανική Volkswagen. Έτσι, η Γερμανία, αφενός μέσω της Γερμανικής εταιρείας Volkswagen αποτελεί την ισχυρότερη δύναμη εντός του σημαντικότερου οικονομικού τομέα της χώρας, αφετέρου λόγω του ότι η Volkswagen είναι ξένη εταιρεία, συνεπώς δημιουργήθηκε βάσει των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων αντιλαμβανόμαστε αυτομάτως το ρόλο της Γερμανίας στον τομέα των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στη Σλοβακία, ο οποίος είναι πρωτεύουσας και καθοριστικής σημασίας.

Όσον αφορά τη χρησιμοποιηθείσα βιβλιογραφία, η παρούσα μελέτη εδράστηκε στη χρησιμοποίηση τριών διαφορετικών βιβλιογραφικών ειδών: Πρώτον, χρησιμοποιήθηκαν εκτεταμένως επιστημονικά περιοδικά, τα οποία εμπεριείχαν τις απόψεις και τα επιστημονικά πορίσματα διακεκριμένων επιστημόνων πάνω στο ζήτημα της γεωοικονομίας της Γερμανίας στις δύο περιπτώσεις του Visegrad και της Ελλάδας.

Δεύτερον, χρησιμοποιήθηκαν επιστημονικά συγγράμματα, κυρίως ιστορικού περιεχομένου με σκοπό την εξιστόρηση και τον καθορισμό του ιστορικού πλαισίου και του γενικότερου επικρατούντος γεωπολιτικού και γεωστρατηγικού διεθνούς περιβάλλοντος, στο οποίο κλήθηκε να επιβιώσει και να αγωνιστεί η μεταπολεμική και μεταψυχροπολεμική ενωμένη Γερμανία. Επίσης, τα ιστορικά συγγράμματα χρησιμοποιήθηκαν με σκοπό να προβάλλουν και να επιβάλλουν το ιστορικό πολυπρισματικό περιβάλλον που επικρατούσε, ως την αιτιακή – γενεσιουργό δύναμή, βάσει της οποίας συντελέστηκαν οι μεταψυχροπολεμικές προσεγγίσεις της Γερμανικής εξωτερικής πολιτικής. Επιπλέον, κρίνεται αναγκαίο να τονιστεί ότι ο καθορισμός του επιστημονικού πλαισίου της εργασίας και της κατεύθυνσης που έλαβε, στηρίχθηκε στο επιστημονικό σύγγραμμα των Robert D. Blackwill και Jennifer M. Harris με τίτλο *war by other means, geoeconomic and statecraft* και όχι σε κάποιο σύγγραμμα ιστορικού περιεχομένου ή σε κάποιο επιστημονικό άρθρο. Τα επιστημονικά άρθρα χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα μελέτη εξολοκλήρου προκειμένου να διανθίσουν το επιστημονικό ζήτημα και όχι προκειμένου να χαράξουν κατευθυντήριες γραμμές.

Τρίτον, προκειμένου να ολοκληρωθεί η συγκεκριμένη μελέτη, χρησιμοποιήθηκαν εκτεταμένως ιστοσελίδες σοβαρού περιεχομένου, οι οποίες ήταν συναφείς με το προς διερεύνηση ζήτημα. Όσον αφορά τις χρησιμοποιηθείσες ιστοσελίδες προέρχονταν κυρίως από διεθνείς και κρατικούς φορείς, όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και οι Εθνικές Τράπεζες των εξεταζόμενων κρατών. Τα δεδομένα που παρείχαν, χρησιμοποιήθηκαν ως αδιαμφισβήτητα και έγκυρα στοιχεία, με σκοπό να στηρίζουν, αφενός την ύπαρξη και υπόσταση των γεωοικονομικών εργαλείων, ως συντελεστών γεωοικονομικής πολιτικής, αφετέρου να αποτελέσουν το θεμέλιο για την κατασκευή συλλογιστικών οικοδομημάτων ικανών να εγείρουν προβληματισμούς ωθώντας την ερευνητική διαδικασία σε μία διαλεκτική αυτοεξέλιξη, με σκοπό την ολοκλήρωσή της.

Τέλος, στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκε έντυπο υλικό υπό τη μορφή ιστοσελίδας, προερχόμενο από άρθρα έγκριτων εφημερίδων όπως της Καθημερινής και της Ναυτεμπορικής. Τα άρθρα που χρησιμοποιήθηκαν αποτελούσαν είτε συνεντεύξεις αρμόδιων φορέων σχετικών με το ζήτημα, είτε δημοσιογραφική καταγραφή γεγονότων συναφών με την παρούσα μελέτη, αποτελώντας πολλές φορές τη μοναδική πηγή άντλησης πληροφοριών ιδιαίτερα όσον αφορά τα γεωοικονομικά παραδείγματα της Γερμανίας στην Ελλάδα.

2. Τί είναι η γεωοικονομία.

Η έννοια της γεωοικονομίας αποτελεί ένα νεοφυές πεδίο έρευνας και εφαρμογής για τον επιστημονικό κλάδο των διεθνών σχέσεων. Η γεωοικονομία, ως κατευθυντήρια γραμμή χάραξης της εξωτερικής πολιτικής των κρατών αποτελεί απότοκο και προσαρμογή στην υφιστάμενη διαμορφωθείσα κατάσταση του παγκόσμιου συστήματος, όπως προέκυψε, από τις δύο μεγάλες τεκτονικές αλλαγές, που σηματοδότησαν το δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα, τη γέννηση του ψυχρού πολέμου το 1945 και το τέλος του το 1989¹.

¹ ΕΥΑΝΘΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ, ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2010, ΣΕΛ 61-65.

Η νέα μεταπολεμική πραγματικότητα, όπως διαμορφώθηκε μετά την ήττα των δυνάμεων του άξονα και την δημιουργία και τη ρίψη των πυρηνικών όπλων², κατέστησε σαφές στο διεθνές σύστημα, ότι οποιαδήποτε μελλοντική σύγκρουση μεταξύ των πυρηνικών δυνάμεων του πλανήτη, θα οδηγούσε τον κόσμο σε πυρηνική καταστροφή και ολοκληρωτικό αφανισμό. Έτσι, οι δύο μεγάλοι πολιτικοί και στρατιωτικοί συνασπισμοί, ο δυτικός με ηγέτιδα δύναμη τις ΗΠΑ και στρατιωτικό όργανο το ΝΑΤΟ και ο ανατολικός με ηγέτιδα δύναμη την Ε.Σ.Σ.Δ δεν προέβησαν ποτέ μεταξύ τους σε απευθείας πολεμική σύρραξη, αφού κάτι τέτοιο θα είχε σαν αποτέλεσμα τον πυρηνικό όλεθρο. Αντιθέτως, την παλιά παραδοσιακή μέθοδο της άμεσης πολεμικής σύγκρουσης μεταξύ των δύο αντίπαλων συνασπισμών διαδέχτηκε ένα νέο είδος ανταγωνισμού και υπονόμησης, το οποίο ονομάστηκε Ψυχρός Πόλεμος, διαχωρίζοντας τον κόσμο σε δύο αντίπαλα στρατόπεδα για περίπου μισό αιώνα.

Κατά την περίοδο του ψυχρού πολέμου η αύξηση των κρατών που διέθεταν στην κατοχή τους πυρηνικό οπλισμό έκανε επιτακτική την ανάγκη για αποφυγή κάθε ένοπλης αναμέτρησης μεταξύ των υπερδυνάμεων, φέρνοντας στο προσκήνιο την προσπάθεια επιβολής και χειραγώγησης με πιο έμμεσες διαδικασίες, οι οποίες θα επιτύγχαναν τα αναμενόμενα ίσως και καλύτερα αποτελέσματα. Παράλληλα με την ισορροπία του τρόμου, η επιρροή με μη πολεμικά μέσα υπαγορεύτηκε και από τη νέα διεθνή κατάσταση που επικράτησε μετά τη διαδικασία της αποαποικιοποίησης του τρίτου κόσμου. Η χειραφέτηση των πρώην αποικιών της Αφρικής και της νοτιοανατολικής Ασίας από τις πρώην αποικιακές Αυτοκρατορίες της Γαλλίας και της Μ. Βρετανίας κατέστησε σαφές, ότι η διατήρηση του αποικιακού ελέγχου δεν μπορούσε να συνεχιστεί μέσω της στρατιωτικής παρουσίας. Αντιθέτως, ο αποικιακός έλεγχος μπορούσε να πραγματοποιηθεί έμμεσα μέσω του οικονομικού ελέγχου που αποτελούσε και το ουσιαστικότερο όργανο για την επιβίωση κάθε κρατικού μηχανισμού.

Παράλληλα οι ΗΠΑ, οι οποίες αποτελούν παραδοσιακά μία Δημοκρατική χώρα με φιλελεύθερη οικονομία και ανεπτυγμένο χρηματοπιστωτικό σύστημα δεν ήταν δυνατόν να επιβάλλουν την πολιτική τους στα συμμαχικά κράτη του δυτικού κόσμου

² Ε. BURNS, ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ – ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, (1988), ΤΟΜΟΣ Β΄, ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΣΕΛ 454-455.

με όρους απολυταρχικού καθεστώτος, αφού κάτι τέτοιο θα δημιουργούσε ισχυρούς τριγμούς στο δυτικό οικοδόμημα και την ίδια την Αμερικανική κοινωνία, ενώ θα όπλιζε ηθικά τα κομμουνιστικά κράτη δίνοντάς τους ένα πλεονέκτημα στην συνεχιζόμενη ιδεολογική τους διαπάλη με τη δύση. Επιπλέον, μία απολυταρχική στάση των ΗΠΑ θα καταβύθιζε την θετική εικόνα που είχαν για την Αμερική οι καταπιεσμένες λαϊκές μάζες των σοσιαλιστικών δημοκρατιών της Ανατολικής Ευρώπης αποστερώντας τους έτσι κάθε ελπίδα για δυτική βοήθεια προς απόταξη του Σοβιετικού ζυγού, με συνέπεια να χάσει ο δυτικός συνασπισμός ένα πολύτιμο όπλο εσωτερικής αποσταθεροποίησης της ΕΣΣΔ και των συμμάχων της.

Έτσι προκειμένου να διατηρήσουν οι ΗΠΑ την πρωτοκαθεδρία τους στο δυτικό κόσμο έπρεπε να ελέγξουν τις δυτικές δημοκρατίες και ιδιαίτερα τα πρώην αντίπαλα κράτη της Δ. Γερμανίας και της Ιαπωνίας μέσω της οικονομικής αλληλεξάρτησης μίας μεθόδου που αποσοβούσε το αίσθημα του καταναγκασμού και δημιουργούσε κίνητρα για συνεργασία ανάμεσα στα δύο συμβαλλόμενα μέρη. Παράλληλα μέσω της οικονομικής εξάρτησης που δημιούργησαν οι ΗΠΑ στη μεταπολεμική Ιαπωνία αποσκοπούσαν και στη σταδιακή μείωση της κατακραυγής που είχε επέλθει ως απότοκο της ρίψης των δύο ατομικών βομβών στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι.

Η νέα μέθοδος επίτευξης των στόχων της εξωτερικής πολιτικής ενός κράτους δίχως τη χρήση βίας αποκρυσταλλώθηκε σαν ένας ξεχωριστός κλάδος των διεθνών σχέσεων κατά την περίοδο της πτώσης του Ανατολικού συνασπισμού και της προσωρινής δημιουργίας ενός μονοπολικού συστήματος εξουσίας με αδιαφιλονίκητη υπερδύναμη τις ΗΠΑ³. Εισηγητής της ορολογίας του νέου επιστημονικού πεδίου που έλαβε την ονομασία ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ υπήρξε ο καθηγητής Edward Luttwak, ο οποίος σε ένα επιστημονικό άρθρο του το 1990 προέβη στη διαπίστωση ότι το τέλος του Ψυχρού Πολέμου αποτελεί ορόσημο για τη σπουδαιότητα της χρήσης στρατιωτικής ισχύος στις διεθνείς σχέσεις παραδίδοντας τη θέση του σε αυτό που ονόμασε γεωοικονομία. Σύμφωνα με τους συγγραφείς του βιβλίου *WAR BY OTHER MEANS, GEOECONOMICS AND STATECRAFT* ROBERT D. BLACKWILL – JENNIFER M. HARRIS, η Γεωοικονομία ορίζεται ως « *Η χρήση των οικονομικών εργαλείων με σκοπό την προώθηση και την υπεράσπιση των εθνικών στόχων, καθώς*

³ MARK P. THIRLWELL, THE RETURN OF GEO-ECONOMICS: GLOBALISATION AND NATIONAL SECURITY, (SEPTEMBER 2010), PERSPECTIVES, LOWY INSTITUTE FOR INTERNATIONAL POLICY, P.2, (1-43), WWW.LOWYINSTITUTE.ORG.

και την παραγωγή ευεργετικών γεωπολιτικών αποτελεσμάτων. Επίσης οι επιπτώσεις που επιφέρουν οι οικονομικές ενέργειες ενός άλλου έθνους στη χάραξη της γεωπολιτικής ενός άλλου κράτους⁴. Προκειμένου να κάνει κατανοητή την έννοια της γεωοικονομίας ως μίας εξέλιξης και προσαρμογής των μέσων επιβολής στις νέες συνθήκες ο Luttwalk προβαίνει σε έναν παραλληλισμό μεταξύ της χρήσης των παραδοσιακών μέσων επίτευξης ισχύος σε σχέση με τη νέα μέθοδο⁵ θεωρώντας ότι οι παλαιοί νέοι που επιστρατεύονταν με σκοπό την κατάκτηση νέων εδαφών για τα κράτη τους σήμερα έχουν αντικατασταθεί από τους φορολογούμενους πολίτες οι οποίοι έχουν πειστεί να επιχορηγήσουν τις ισχυρές βιομηχανικές πολυεθνικές εταιρείες των χωρών τους.

Συνεπώς η γεωοικονομία ως κατευθυντήριο όργανο της εξωτερικής πολιτικής για την επίτευξη γεωπολιτικών στόχων δεν επιδιώκει την άμεση και κωστοβόρα σύγκρουση με τον αντίπαλο η οποία θα επέφερε οικονομικές και ανθρώπινες απώλειες και θα επιβάρυνε αρνητικά την ιστορική μνήμη εκατέρωθεν των εμπολέμων. Αντιθέτως, η γεωοικονομία αποτελεί μια μέθοδο επιβολής, η οποία χρησιμοποιεί τη μέθοδο της διείσδυσης στο εσωτερικό του αντιπάλου με σκοπό τη σταδιακή και μεθοδική διάβρωσή και χειραγώγησή του, αντί της κατά μέτωπο επίθεσης, αποτελώντας ένα ηπιότερο και σαφώς αποτελεσματικότερο εργαλείο άσκησης της εξωτερικής πολιτικής, το οποίο διασφαλίζει την αποφυγή άσκοπων και καταστροφικών πολεμικών συρράξεων, αποτρέποντας τυχόν πυρηνική καταστροφή.

Ένας άλλος τρόπος ορισμού της έννοιας της Γεωοικονομίας είναι αυτός που παρατίθεται από τον Δρ. Vusal Gasimli, επικεφαλής του τμήματος του κέντρου στρατηγικών σπουδών του προέδρου της δημοκρατίας του Αζερμπαϊτζάν. Κατά τον

⁴ ROBERT D. BLACKWILL – JENNIFER M. HARRIS, *WAR BY OTHER MEANS, GEOECONOMICS AND STATECRAFT*, THE BELKNAP PRESS OF HARVARD UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS LONDON, ENGLAND 2016, σελ. 20 « *GEOECONOMICS: THE USE OF ECONOMIC INSTRUMENTS TO PROMOTE AND DEFEND NATIONAL INTERESTS, AND TO PRODUCE BENEFICIAL GEOPOLITICAL RESULTS; AND THE EFFECTS OF OTHER NATION'S ECONOMIC ACTIONS ON A COUNTRY'S GEOPOLITICAL GOALS*».

⁵ ROBERT D. BLACKWILL – JENNIFER M. HARRIS, *WAR BY OTHER MEANS, GEOECONOMICS AND STATECRAFT*, THE BELKNAP PRESS OF HARVARD UNIVERSITY PRESS, CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS LONDON, ENGLAND 2016, σελ. 26 «*just as in the past when young men were put in uniform to be marched off in pursuit of schemes of territorial conquest, today taxpayers are persuaded to subsidize schemes of industrial conquest*».

Gasimli η γεωοικονομία αποτελεί απότοκο της αλληλεπίδρασης τριών διαφορετικών επιστημονικών κλάδων της οικονομίας, της γεωγραφίας και της πολιτικής. Όσον αφορά τη γεωγραφική παράμετρο της γεωοικονομίας ο Gasimli τη χωρίζει σε τρεις υποκατηγορίες γεωοικονομία του εδάφους, του υπεδάφους και του εναέριου χώρου⁶.

3. Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ.

Όσον αφορά την αποκρυστάλλωση και εμβριθή κατανόηση της έννοιας της γεωοικονομίας ως ενός νέου ανεξάρτητου κλάδου των διεθνών σχέσεων η διαδικασία αυτή συναντά πολλά προσκόμματα, εξαιτίας κάποιων κοινών δηλωτικών χαρακτηριστικών που παρουσιάζει, σε σχέση με τον κλάδο της γεωπολιτικής. Έτσι, κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας ελλοχεύει ο κίνδυνος σύγχυσης μεταξύ των δύο κλάδων, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ταύτισης και παραλληλισμών μεταξύ τους. Κάτι τέτοιο έχει σαν συνέπεια την εξαγωγή εσφαλμένων επιστημονικών πορισμάτων που καταλήγουν σε λανθασμένα επιστημονικά συμπεράσματα.

Η γεωπολιτική ως διακριτός επιστημονικός κλάδος των διεθνών σχέσεων επισημάνθηκε πρώτα από τον Σουηδό πολιτικό επιστήμονα Rudolf Kjellen⁷ (1864-1922), ο οποίος είχε επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από το Γερμανό πολιτικό γεωγράφο Friedrich Ratzel (1844-1904). Η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στη γεωπολιτική και τη γεωοικονομία έγκειται στο γεγονός ότι η πρώτη χρησιμοποιεί ως βασικό μοχλό ανάπτυξής της τη γεωγραφία μίας περιοχής και τις συνιστώσες που εμπεριέχονται σε αυτήν⁸ όπως η πληθυσμιακή ανάπτυξη, οι φυσικοί πόροι, η στρατηγική θέση, το μέγεθος, ενώ εντάσσει τα οικονομικά στοιχεία μίας περιοχής ως

⁶ Συγκεκριμένα στην Αγγλική γλώσσα ο VUSAL GASIMLI αναφέρεται στις υποκατηγορίες της γεωοικονομίας ως Aironomics, Undergroundonomics και Surface studies. Βλ. VUSAL GASIMLI, *GEO-ECONOMICS*, CENTER FOR STRATEGIC STUDIES UNDER THE PRESIDENT OF REPUBLIC OF AZERBAIJAN, σελ 11.

⁷ Βλ. KLAUS SOLBERG SOILEN, *GEOECONOMICS*, KLAUS SOLBERG AND VENTUS PUBLISHING APS 2012, σελ 21.

⁸ Βλ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Γ. ΠΛΑΤΙΑΣ, ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ, ΤΙΜΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΡΒΟΥΝΗ, ΣΕΛ 592 .

ένα ισομερές τμήμα στην ερευνητική διαδικασία για την εξαγωγή συμπερασμάτων, σε αντίθεση με τη γεωοικονομία, η οποία τοποθετεί τον τομέα της οικονομίας στην πρώτη γραμμή πυρός του οπλοστασίου της εξωτερικής πολιτικής ενός κράτους. Επιπλέον, ένα άλλο σημείο στο οποίο διαφέρουν οι δύο κλάδοι είναι ότι η γεωοικονομία δεν χρησιμοποιεί ως εργαλεία άσκησης της εξωτερικής της πολιτικής στρατιωτικά μέσα, ενώ πολλές φορές οι βασικοί δρώντες στη γεωοικονομία είναι μεγάλες ανώνυμες εταιρείες και όχι απευθείας το ίδιο το κράτος. Εν κατακλείδι, η γεωπολιτική δεν διαφέρει από τη γεωοικονομία τόσο ως προς τους στόχους, όσο ως προς τη χρήση των εργαλείων προς την επίτευξη των συγκεκριμένων επιδιώξεων⁹.

4. ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.

Προκειμένου να υλοποιηθούν οι γεωοικονομικοί τους στόχοι τα κράτη χρησιμοποιούν μία σειρά από γεωοικονομικές μεθόδους τα λεγόμενα εργαλεία της γεωοικονομίας. Στον εικοστό πρώτο αιώνα τα πιο διαδεδομένα γεωοικονομικά εργαλεία είναι τα εξής^{10,11,12} η πολιτική εμπορικών συναλλαγών, η πολιτική

⁹ ΚLAUS SOLBERG σελ 81 πίνακας.

¹⁰ Η KELLY M. GREENHILL ΣΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΑΡΘΡΟ ΤΗΣ «THE WEAPONISATION OF MIGRATION» ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΣΤΑ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ. ΚΑΤΑ ΤΗ GREENHILL ΗΓΕΤΕΣ ΚΡΑΤΩΝ ΟΠΩΣ Ο FIDEL CASTRO ΣΤΗΝ ΚΟΥΒΑ, Ο ΚΑΝΤΑΦΙ ΣΤΗ ΛΙΒΥΗ ΚΑΙ Ο ΕΡΝΤΟΓΑΝ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ ΕΧΟΥΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕΙ ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΩΣ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΕΠΙΤΥΧΟΥΝ ΚΥΡΙΩΣ ΑΠΟ ΤΑ ΔΥΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑΤΑ. ΒΛΕΠΕ. KELLY M. GREENHILL, " THE WEAPONIZATION OF MIGRATION", CONNECTIVITY WARS, EUROPEAN COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS (ECFR), LONDON, JANUARY 2016, ΣΕΛ.76-80.

ΩΣΤΟΣΟ, Η ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΚΟΜΙΣΗ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΩΦΕΛΗΜΑΤΩΝ ΜΕΣΩ ΕΚΒΙΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΕΙΛΩΝ ΕΓΕΙΡΕΙ ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΤΑ ΠΟΣΟ Η ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΝΤΑΧΘΕΙ ΣΤΑ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ. ΣΥΝΗΘΩΣ Η ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΕΙ ΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΟΣ, ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΤΟ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΡΩΝ, ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΑΣΚΕΙΤΑΙ Η ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ. ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΡΟΗ ΔΕΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΙΕΣΗΣ ΩΣ ΑΠΟΤΟΚΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΔΥΟ ΜΕΡΗ, ΑΛΛΑ ΩΣ ΜΕΣΟ ΣΤΥΓΝΟΥ ΕΚΒΙΑΣΜΟΥ, ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΑΠΟΤΟΚΟ ΜΙΑΣ ΜΑΖΙΚΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ ΤΟΥ ΕΚ ΒΙΑΣΘΕΝΤΟΣ ΚΡΑΤΟΥΣ.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ, ΩΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΒΑΡΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ, ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΠΑΡΑΛΗΠΤΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΜΒΑΣΜΑΤΩΝ.

ΥΠΟ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟ ΙΣΧΥΡΟ ΚΡΑΤΟΣ – ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΑΣΚΗΣΕΙ ΠΙΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΑΠΕΛΑΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΔΥΝΑΜΟ ΚΡΑΤΟΣ, ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΝΑ ΠΙΕΣΕΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΝΑ ΥΠΟΧΩΡΗΣΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΤΕΙ ΜΕ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΙΣΧΥΡΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ. ΈΝΑ ΤΕΤΟΙΟ ΔΥΝΗΤΙΚΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΩΣ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ, ΜΙΑ ΠΙΘΑΝΗ ΑΠΕΙΛΗ ΑΠΕΛΑΣΗΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΜΕΞΙΚΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΩΝ ΗΠΑ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ

επενδύσεων, οι οικονομικές και χρηματοπιστωτικές κυρώσεις, ο κυβερνοχώρος, η οικονομική βοήθεια, η χρηματοπιστωτική και νομισματική πολιτική και η ενέργεια.

Η χρήση των εμπορικών συναλλαγών χρησιμοποιείται ως μέσο επίτευξης κρατικών επιδιώξεων της εξωτερικής πολιτικής εδώ και αιώνες. Η γεωοικονομική χρήση των εμπορικών συναλλαγών ασκείται συνήθως από τα μεγάλα και ισχυρά οικονομικά κράτη προς μικρότερες χώρες, οι οποίες στο παρελθόν είχαν περιέλθει πολλές φορές στο καθεστώς του δορυφόρου ή του προτεκτοράτου. Κατά τη συγκεκριμένη πρακτική, το ισχυρό κράτος αποτελεί και τον κύριο εισαγωγέα των εξαγωγικών προϊόντων του πιο αδύναμου κράτους. Φυσικά ο λόγος για τον οποίο η ισχυρότερη οικονομία απορροφάει τόσο μεγάλο αριθμό εξαγωγών, από την κατά πολύ μικρότερη κρατική οντότητα, δεν είναι τόσο για λόγους επιβίωσης, όσο για λόγους χειραγώγησης. Μία ακύρωση των εισαγωγών, δεν θα προκαλούσε στο ισχυρό κράτος εισαγωγέα ιδιαίτερα προβλήματα, αντιθέτως, για το αδύναμο κράτος, που προωθούσε το σύνολο των εξαγωγών του στη συγκεκριμένη αγορά, μία διακοπή των εμπορικών συναλλαγών, θα συνεπαγόταν αποδιοργάνωση της παραγωγικής του πυραμίδας και της οικονομίας του γενικότερα. Έτσι, σε μία ενδεχόμενη αντιπαράθεση μεταξύ των δύο κρατών για ένα διμερές ή διεθνές ζήτημα, το ισχυρό κράτος δύναται, να πετύχει τους στόχους του μέσω της άσκησης πιέσεων στον εμπορικό του εταίρο, υπό την απειλή διακοπής των μεταξύ τους εμπορικών συναλλαγών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της συγκεκριμένης περίπτωσης, αποτέλεσε στο παρελθόν η εμπορική σχέση εξάρτησης του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους, από την Μεγάλη Βρετανία, η

ΝΑ ΑΣΚΗΘΟΥΝ ΠΙΕΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΞΙΚΟΥ ΓΙΑ ΚΑΠΟΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ.

¹¹ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΟΝΤΟΣ, ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΝΑ ΚΑΤΑΔΕΙΧΤΕΙ ΟΤΙ ΕΝΑ ΙΣΧΥΡΟ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΜΕ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΚΑΘ' ΟΛΗ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΜΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ Η ΔΩΡΟΔΟΚΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ, ΕΙΤΕ ΑΠΟ ΤΙΣ ΜΥΣΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΗΣ ΧΩΡΑΣ, ΕΙΤΕ ΑΠΟ ΣΤΕΛΕΧΗ ΜΕΓΑΛΩΝ ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΩΝ ΚΟΛΟΣΣΩΝ ΠΟΥ ΔΡΟΥΝ ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

¹² ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΟΝΤΟΣ, ΕΝΑ ΑΛΛΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΜΕΣΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΚΑΙ Η ΚΑΤΟΧΗ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΡΩΝΤΑ ΗΜΙΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΜΕ ΜΗΔΕΝΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΤΟΥΣ ΛΕΓΟΜΕΝΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥΣ. ΟΙ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΩΣ, ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΣΤΟ ΟΠΟΙΟ ΥΠΑΓΟΝΤΑΙ Η ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΑΙ, ΥΠΟ ΤΗΝ ΟΠΤΙΚΗ ΟΤΙ, ΠΡΩΤΟΝ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΜΥΣΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΤΙΣ ΕΛΙΤ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ, ΠΟΥ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΑΣΚΗΣΟΥΝ ΤΗΝ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ, ΕΙΤΕ ΜΕΣΩ ΠΕΙΘΟΥΣ, ΕΙΤΕ ΜΕΣΩ ΕΚΒΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ, ΝΑ ΑΣΚΗΣΟΥΝ ΠΙΕΣΕΙΣ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ. ΧΩΡΕΣ ΟΠΩΣ Η ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΜΙΑ ΠΛΗΘΩΡΑ ΗΜΙΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΚΥΡΙΩΣ ΝΗΣΙΩΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ ΚΑΤΑ ΚΟΡΟΝ ΤΟΥΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥΣ (SHAXSON, 2011, ΣΕΛ 149-173), ΤΟΣΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΥ ΟΣΟ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΕ ΣΗΜΑΙΝΟΝΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΑΛΛΩΝ ΚΡΑΤΩΝ.

οποία αποτελούσε εκτός από τον κυριότερο εξαγωγικό προορισμό της Ελλάδας¹³ τις πρώτες δεκαετίες του δέκατου ενάτου αιώνα και εγγυήτρια δύναμη για την ύπαρξη της χώρας.

Στον εικοστό πρώτο αιώνα κύριος φορέας της χρήσης των εμπορικών συναλλαγών, ως γεωοικονομικού εργαλείου, αποτελεί η Ρωσία, ιδιαίτερα όσον αφορά τις σχέσεις τις με τις πρώην Σοβιετικές χώρες της Μολδαβίας και της Ουκρανίας, των οποίων αποτελεί βασικό εμπορικό εταίρο. Συγκεκριμένα, η Ρωσία προκειμένου να εξυπηρετήσει τα γεωπολιτικά της συμφέροντα, που πρεσβεύουν την ύπαρξη κρατών δορυφόρων γύρω της, ώστε να λειτουργούν, σαν ένα είδος προστατευτικού ελύτρου ανάμεσα σε αυτήν, την Ε.Ε και το ΝΑΤΟ, άσκησε πιέσεις, δημιουργώντας προσκόμματα στις εξαγωγές της Μολδαβίας¹⁴ και της Ουκρανίας¹⁵ προς αυτήν, προκειμένου να εκβιάσει τις δύο αυτές χώρες, να μην ξεκινήσουν ενταξιακές διαπραγματεύσεις με την Ε.Ε.

Ένα άλλο σημαντικό γεωοικονομικό εργαλείο, το οποίο διαθέτει ένα κράτος στο οπλοστάσιό του είναι και η πολιτική των επενδύσεων προς τρίτες χώρες, ειδικότερα όταν οι συγκεκριμένες χώρες αποτελούν απαραίτητο στοιχείο, για τη χάραξη της εξωτερικής του πολιτικής. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις, όχι μόνο βελτιώνουν την οικονομική κατάσταση της χώρας αποδέκτη, αλλά παράλληλα λειτουργούν και ως ρυθμιστής της αγοράς εργασίας, μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, τόσο άμεσων, όσο και έμμεσων. Έτσι οι χώρες επενδυτές δύνανται να ασκούν ισχυρή επιρροή στα κράτη, όπου έχουν επενδυθεί τα κεφάλαιά τους, αφού δεν ελέγχουν μόνο τμήμα της οικονομίας, αλλά και της αγοράς εργασίας. Δηλαδή άμεσο αριθμό

¹³ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΕΞΑΓΩΓΙΜΟ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΤΟΥ 19^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΕ Η ΑΠΟΞΗΡΑΜΕΝΗ ΣΤΑΦΙΔΑ, Η ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΟΡΙΖΟΤΑΝ ΣΧΕΔΟΝ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ. ΈΤΣΙ Η Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ ΗΤΑΝ ΣΕ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΜΟΝΟ ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΙΛΗ ΕΜΠΑΡΓΚΟ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ, ΝΑ ΩΘΗΣΕΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, ΝΑ ΑΛΛΑΞΕΙ ΤΙΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΕΡΧΟΝΤΑΝ ΣΕ ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΜΕ ΕΚΕΙΝΕΣ ΤΗΣ ΓΗΡΑΙΑΣ ΑΛΒΙΟΝΑΣ. ΒΛΕΠΕ: Γ.Β ΔΕΡΤΙΛΗΣ, ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ 1830-1920, Α' ΤΟΜΟΣ, ΠΕΜΠΤΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» Ι.Δ ΚΟΛΛΑΡΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΣ ΑΕ, ΑΘΗΝΑ 2009, ΣΕΛ 452-464.

¹⁴ DELPHINE D'AMORA, RUSSIA PREPARES ECONOMIC RETALIATION OVER MOLDOVA'S EU DEAL, JULY 16 2014, THE MOSCOW TIMES.
<https://themoscowtimes.com/articles/russia-prepares-economic-retaliation-over-moldovas-eu-deal-37402>

¹⁵ PAUL TAYLOR, ANALYSIS: RUSSIA'S PHANTOM PAIN TO HURT UKRAINE IN EU PACT, NOVEMBER 11 2013, REUTERS.
<https://www.reuters.com/article/us-eu-ukraine-russia-analysis-idUSBRE9AA0HL20131111>

εξαρτημένων εργασιακά πολιτών, οι οποίοι μπορεί να χρησιμοποιηθούν και ως μοχλός πολιτικής πίεσης, προκειμένου να επηρεαστούν οι κυβερνήσεις των κρατών τους.

Επίσης, ένα πολύ σημαντικό γεωοικονομικό εργαλείο αποτελούν οι οικονομικές κυρώσεις. Οι οικονομικές κυρώσεις συνιστούν ένα πιο άμεσο και επιθετικό μέσο άσκησης της γεωοικονομίας. Συχνά μάλιστα αποτελούν το τελευταίο σκαλοπάτι, για την επίτευξη διπλωματικών στόχων, πριν την κήρυξη ένοπλης αναμέτρησης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι οικονομικές κυρώσεις δεν λαμβάνονται, ούτε εφαρμόζονται, από μεμονωμένα κράτη, άλλα είναι το αποτέλεσμα της λήψης και υλοποίησης της απόφασης διεθνών οργανισμών, όπως είναι ο ΟΗΕ, το ΝΑΤΟ και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Γνωστές περιπτώσεις επιβολής οικονομικών κυρώσεων, αποτελούν οι διεθνείς οικονομικές κυρώσεις, που επεβλήθησαν τη δεκαετία του 1980 στο ρατσιστικό καθεστώς της νότιας Αφρικής και είχαν σαν αποτέλεσμα τη διάβρωση των θεμελίων του και την πτώση του, καθώς επίσης οι οικονομικές κυρώσεις, που επεβλήθησαν στο ΙΡΑΝ, προκειμένου να σταματήσει την ανάπτυξη πυρηνικού οπλοστασίου, αλλάζοντας έτσι το γεωπολιτικό χάρτη της Μέσης Ανατολής¹⁶. Τέλος, οικονομικές κυρώσεις επιβλήθηκαν, από την Ευρωπαϊκή Ένωση, εναντίον της Ρωσικής Ομοσπονδίας τον Ιούλιο του 2014, ως αντίδραση στην προσάρτηση της Χερσονήσου της Κριμαίας¹⁷.

Στον εικοστό πρώτο αιώνα, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τη δημιουργία του ψηφιακού κόσμου, η γεωοικονομία επεκτάθηκε και στον κυβερνοχώρο, τον οποίο έκτοτε χρησιμοποιεί, ως εργαλείο, για την επίτευξη γεωπολιτικών στόχων. Ωστόσο, παρά τη ολοένα αυξανόμενη σημασία που αποκτά ο κυβερνοχώρος, ως εν δυνάμει μέσον άσκησης γεωοικονομίας, παρατηρείται μία λανθασμένη ταύτιση του κυβερνοπολέμου, που υφίσταται στις ημέρες μας, με τη γεωοικονομία. Κατά αυτή τη λογική, πολλοί επιστήμονες παρουσιάζουν τις κρατικές επιθέσεις του κυβερνοχώρου σε βάρος τρίτων χωρών, ως εκφάνσεις της γεωοικονομίας, παρόλο που η γεωοικονομία δεν χρησιμοποιεί άμεσες επιθετικές ενέργειες, ούτε στον πραγματικό,

¹⁶ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΘΕΙ ΟΤΙ Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΑΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΕΣ ΕΠΙΦΕΡΕΙ ΤΑ ΕΠΙΘΥΜΗΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ ΔΕΝ ΚΑΤΑΦΕΡΝΕΙ ΝΑ ΚΑΜΨΕΙ ΤΟ ΑΝΤΙΠΑΛΟ ΚΡΑΤΟΣ ΟΠΩΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΑΡΓΚΟ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΚΟΥΒΑΣ ΠΟΥ ΑΠΕΤΥΧΕ ΝΑ ΑΝΑΤΡΕΨΕΙ ΤΟΝ ΦΙΝΤΕΛ ΚΑΣΤΡΟ.

¹⁷ STEPHEN F. SZABO, GERMANY'S COMMERCIAL REALISM AND THE RUSSIA PROBLEM, SURVIVAL: GLOBAL POLITICS AND STRATEGY, 25 SEP 2014, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP, ΣΕΛ 117.
<http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2014.962799>

ούτε στον ψηφιακό κόσμο¹⁸. Έτσι, οι επιθέσεις χάκερς της Ρωσίας στο λογισμικό σύστημα της Εσθονίας,¹⁹ παρουσιάζονται, ως έκφανση της γεωοικονομίας, ενώ στην πραγματικότητα αποτελούν απλώς, τη μορφή ενός νέου πολέμου, που συντελείται στον ψηφιακό κόσμο και έχει άμεσες επιπτώσεις στον πραγματικό, με την επωνυμία κυβερνοπόλεμος.

Ένα άλλο σημαντικό γεωοικονομικό εργαλείο, για την εξυπηρέτηση της εξωτερικής πολιτικής, αποτελεί η παροχή οικονομικής βοήθειας σε αδύναμα ή πληγέντα, από καταστροφές κράτη, με στόχο την άσκηση γεωπολιτικής επιρροής, από τις ισχυρές χώρες δωρητές. Η οικονομική βοήθεια προς ένα κράτος μπορεί να αποδοθεί, είτε ως μορφή στρατιωτικής βοήθειας, είτε ως μορφή ανθρωπιστικής βοήθειας. Η παροχή στρατιωτικής βοήθειας, δεν συνεπάγεται την αποστολή έμψυχου υλικού, με σκοπό τη συμμετοχή σε πολεμικές επιχειρήσεις, καθότι μία τέτοια ενέργεια, δεν αποτελεί μορφή γεωοικονομίας. Αντιθέτως, η παροχή στρατιωτικής βοήθειας, συνεπάγεται την οικονομική χρηματοδότηση ή την απευθείας δωρεά στρατιωτικού υλικού, από ένα κράτος, προς ένα άλλο, με σκοπό την ενίσχυση του αξιόμαχου των ενόπλων δυνάμεων της βοηθούμενης χώρας. Παράδειγμα τέτοιας γεωοικονομικής πρωτοβουλίας αποτελεί η αδιάλειπτη παροχή στρατιωτικής βοήθειας, από τις ΗΠΑ, προς τις Φιλιππίνες²⁰, με σκοπό τον προσεταιρισμό ενός στρατηγικού συμμάχου στη γεωπολιτική σκακιέρα της νοτιοανατολικής Ασίας, με κεντρικό αντίπαλο τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας. Επίσης, η παροχή στρατιωτικής βοήθειας μπορεί να χρησιμοποιηθεί, όχι μόνο ως ευεργετική ενέργεια προς το κράτος που αποτελεί γεωοικονομικό στόχο, αλλά και ως εκβιαστικό μέσο πειθούς, σε περίπτωση μη συμπόρευσης της εξωτερικής πολιτικής μίας μικρής χώρας, με τα συμφέροντα του ισχυρού γεωπολιτικού παίκτη της περιοχής. Παράδειγμα τέτοιας μορφής χρήσης της

¹⁸ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΕΙΧΑΜΕ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΟΧΩΡΟΥ ΩΣ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΘΑ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΕΙΧΑΜΕ ΤΗ ΛΗΨΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΥΡΩΣΕΩΝ Η ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΨΗΦΙΑΚΕΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΜΙΑΣ ΑΛΛΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΕΠΙΦΕΡΕΙ ΔΥΣΜΕΝΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΕΧΕΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ. ΚΑΤΙ ΤΕΤΟΙΟ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΣΥΜΒΕΙ ΔΥΝΗΤΙΚΑ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΟΥ ΕΙΧΑΜΕ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΜΙΑΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΤΗΣ ΣΤΟΥΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΥΣ ΙΣΤΟΤΟΠΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΕ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΧΩΡΑ Η ΣΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΤΗΣ. ΠΧ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΩΝ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΕ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΟΠΩΣ ΕΙΝΑΙ Η GOOGLE ΚΑΙ Ο INTERNET EXPLORER ΑΠΟ ΤΟ IRAN.

¹⁹ DAMIEN MC GUINNESS, HOW A CYBER ATTACK TRANSFORMED ESTONIA, 27 APRIL 2017, BBC NEWS, TALLINN ESTONIA. <https://www.bbc.com/news/39655415>

²⁰ « ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΜΟΝΟ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002 ΟΙ ΗΠΑ ΕΙΧΑΝ ΞΟΔΕΨΕΙ ΓΙΑ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΙΣ ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ 500 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΔΟΛΛΑΡΙΑ. Βλ. άρθρο. MICHAEL MOGATO AND NICK MACFIE, U.S RAISES MILITARY AID TO PHILIPPINES AMID SEA TENSION WITH CHINA, REUTERS.COM <https://www.reuters.com/article/us-southchinesea-china-philippines-usa/u-s-raises-military-aid-to-philippines-amid-sea-tension-with-china-idUSKBN0TEOWO20151125>

στρατιωτικής βοήθειας, αποτελεί και η πρωτοβουλία της Ρωσίας, να ενισχύσει το αντίπαλο προς την Αρμενία κράτος του Αζερμπαϊτζάν, με συνολική στρατιωτική βοήθεια σε επίγεια στρατιωτικά μέσα ύψους ενός δισεκατομμυρίου δολαρίων, με σκοπό, να εκβιάσει την Αρμενία, να παγώσει τις συνομιλίες για προσέγγιση με την Ευρωπαϊκή Ένωση και να ενταχθεί στην Ευρασιατική Ένωση, η οποία απαρτιζόταν από τη Ρωσία, τη Λευκορωσία και το Καζακστάν²¹.

Όσον αφορά την παροχή βοήθειας για ανθρωπιστικούς λόγους, η συγκεκριμένη ενέργεια στοχεύει κυρίως σε αδύναμα κράτη, τα οποία έχουν εξέλθει από κάποια φυσική καταστροφή ή επώδυνη πολεμική εμπειρία και αποτελούν στρατηγικούς εταίρους υψίστης σημασίας, για τα γεωπολιτικά συμφέροντα των κρατών δωρητών. Παράδειγμα ανθρωπιστικής βοήθειας, που εξυπηρετούσε συγκεκριμένα γεωπολιτικά συμφέροντα, αποτελεί το σχέδιο Marshal²², που εφάρμοσαν οι ΗΠΑ από το 1947, έως το 1951 στα μεταπολεμικά κράτη συμμάχους τους, προκειμένου να αποσοβηθεί ο ενδεχόμενος κίνδυνος, να περιέλθουν υπό τη Σοβιετική επιρροή.

Ένα από τα ισχυρότερα εργαλεία που διαθέτουν τα κράτη για την επίτευξη γεωπολιτικών στόχων, αποτελεί η χρηματοπιστωτική και νομισματική πολιτική. Ως γεωοικονομικό εργαλείο, η συγκεκριμένη πολιτική αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο επιρροής, αφού σχετίζεται αμεσότερα από όλα τα υπόλοιπα γεωοικονομικά εργαλεία με τον επηρεασμό του χρηματοπιστωτικού τομέα του κράτους αποδέκτη. Το συγκεκριμένο γεωοικονομικό εργαλείο συναρτάται, τόσο από τη δύναμή και θέση που κατέχει το εθνικό νόμισμα μίας χώρας στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα, όσο και από τη δυνατότητα ενός κράτους, να επηρεάζει τις συνθήκες δανεισμού ενός άλλου κράτους.

Τέλος, η ενεργειακή πολιτική, ως μοχλός πίεσης για την επίτευξη γεωπολιτικών στόχων υπήρξε από τις αρχές του εικοστού αιώνα, ένα από τα κορυφαία γεωοικονομικά εργαλεία των ισχυρά ενεργειακών κρατών. Από τις αρχές του εικοστού αιώνα και τη σταδιακή απόσυρση των ατμομηχανών, με μηχανήματα που λειτουργούσαν χάρη στο πετρέλαιο κατέστη σαφές, ότι τα κράτη που ήλεγχαν τις πηγές ενεργειακού πλούτου, θα διέθεταν ένα ασύγκριτα μεγάλο πλεονέκτημα, σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες, καθώς αποτελούσαν την κινητήριο δύναμη για την

²¹ Βλέπε, *Goeconomics and Statecraft, war by other means*, σελ 69-70.

²² SERGE BERSTEIN – PIERRE MILZA, *ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ 3 – ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ 1919 ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, ΤΟΜΟΣ 3, ΑΘΗΝΑ, 1997, ΣΕΛ 180-181.

ανάπτυξη της παγκόσμιας βιομηχανίας και των συγκοινωνιών. Χαρακτηριστικό ιστορικό παράδειγμα χρήσης ενέργειας για την επίτευξη γεωπολιτικών στόχων αποτελούν οι πετρελαϊκές κρίσεις της δεκαετίας του 1970, ως απότοκο της απόφασης των Αραβικών κρατών, να χρησιμοποιήσουν το πετρελαϊκό εμπάργκο, για να πιάσουν τη διεθνή κοινότητα, να επιβάλλει πολεμική εκχειρία, μετά την αποτυχία της συντονισμένης αραβικής επίθεσης, κατά του κράτους του Ισραήλ, κατά τον πόλεμο του Yom Kippur το 1973²³.

Στον εικοστό πρώτο αιώνα η χώρα που χρησιμοποιεί κατά κόρον την ενεργειακή της ισχύ για την επίλυση ζητημάτων της εξωτερικής της πολιτικής αποτελεί η Ρωσική Ομοσπονδία, υπό την ηγεσία του Προέδρου της Vladimir Putin. Συγκεκριμένα, η Ρωσία έκανε χρήση του ενεργειακού της εμπάργκο το 2014²⁴ κατά την Ουκρανική κρίση, προκειμένου να αποτρέψει την Ουκρανία, από το να ξεκινήσει επίσημες συνομιλίες για μελλοντική ένταξη της στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συγκεκριμένη πολιτική, επιτεύχθηκε μέσω της απειλής διακοπής της ροής του φυσικού αερίου στη χώρα εν μέσω Χειμώνα, κάτι που συνεπαγόταν αυτομάτως την ολοκληρωτική υπαγωγή της χώρας σε συνθήκες ολοκληρωτικής ψύξης.

5. ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΕΒΑΛΛΑΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΝΩΜΕΝΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΩΣ ΜΙΑΣ ΚΑΤΕΞΟΧΗΝ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΥΝΑΜΗΣ.

Από την έναρξη του Ψυχρού πολέμου έως τη σημερινή εποχή, η γεωοικονομία αποτέλεσε χρήσιμο εργαλείο της εξωτερικής πολιτικής των περισσότερων ισχυρών κρατών, χωρίς ωστόσο να μονοπωλεί, ως το πρωταγωνιστικό μέσον, για την επίτευξη ισχύος, αποτελώντας ένα ακόμη όπλο στη φαρέτρα των οργάνων χάραξης της πολιτικής. Ωστόσο, από το γενικό κανόνα απέκλινε μια εξαίρεση, η οποία είχε αναγάγει τη γεωοικονομία σε ακρογωνιαίο λίθο της εξωτερικής και αναπτυξιακής της

²³ THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA, ARAB OIL EMBARGO, INTERNATIONAL RELATIONS 1973, <https://www.britannica.com/event/Arab-oil-embargo>

²⁴ NEIL MC FARQUHAR, GAZPROM CUTS RUSSIA'S NATURAL GAS SUPPLY TO UKRAINE, JUNE 16 2014, THE NEW YORK TIMES. <https://www.nytimes.com/2014/06/17/world/europe/russia-gazprom-increases-pressure-on-ukraine-in-gas-dispute.html>

πολιτικής. Την εξαίρεση αυτή αποτελούσε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας²⁵.

Κατά τον Hans Kundnani η μεταπολεμική Γερμανία συγκέντρωνε όλα τα χαρακτηριστικά μίας αμιγώς γεωοικονομικής δύναμης στον τομέα των διεθνών σχέσεων.²⁶ Συγκεκριμένα, η Γερμανική πολιτική αποτελεί μία κατεξοχήν οικονομική πολιτική, η οποία καθορίζει λεπτομερώς τις επιδιώξεις και τις δράσεις της, με γνώμονα την εξυπηρέτηση των οικονομικών της προτεραιοτήτων, έναντι οποιονδήποτε άλλων τομέων και αξιών²⁷. Η κατεύθυνση της Γερμανικής πολιτικής προς τη γεωοικονομία, υπαγορεύτηκε από τις διεθνείς συνθήκες, που επικράτησαν μετά το τέλος του Β΄ παγκοσμίου πολέμου. Πραγματικά, η λήξη του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου βρήκε τις άλλοτε κραταιές δυνάμεις της Ναζιστικής Γερμανίας και της Ιαπωνίας σε ημιθανή κατάσταση. Συγκεκριμένα, η Γερμανία αποτελούσε την περίοδο εκείνη περισσότερο μια γεωγραφική έννοια, παρά μία κρατική οντότητα. Η χώρα είχε δεχθεί την άνευ όρων παράδοση της στους νικητές, έχοντας παράλληλα να διαχειριστεί το ζήτημα των χιλιάδων προσφύγων, που κατέφθαναν κυρίως από τα Ανατολικά της τμήματα, σε συνδυασμό με έναν τεράστιο αριθμό αιχμαλώτων στρατιωτών της, οι οποίοι οδηγήθηκαν κυρίως σε στρατόπεδα συγκέντρωσης της Σοβιετικής Ένωσης στη Σιβηρία. Επιπλέον, οι παραγωγικές μονάδες της ήταν είτε κατεστραμμένες, είτε αποδιοργανωμένες, ενώ η χώρα είχε επιβαρυνθεί τόσο οικονομικά, (αφού έπρεπε να καταβάλει τεράστιες πολεμικές αποζημιώσεις για τις καταστροφές που είχε προκαλέσει), όσο και ηθικά εξαιτίας των εγκλημάτων πολέμου, που είχε διαπράξει το ναζιστικό καθεστώς σε εκατομμύρια ανθρώπους. Όσον αφορά την εδαφική της επικράτεια, η Γερμανία ήρθε αντιμέτωπη με μία δραματική μείωση των συνόρων της, ειδικότερα στα Ανατολικά της σύνορα με την

²⁶ HANS KUNDNANI, "GERMANY AS GEO-ECONOMICS POWER", 2011 THE WASHINGTON QUARTERLY, SUMMER 2011, σελ 31-45, σελ 32, "GERMANY SEEMS TO BE EMERGING AS A PARTICULARLY PURE EXAMPLE OF A NEW FORM OF POWER IN INTERNATIONAL RELATIONS: A GEO-ECONOMIC POWER".

²⁷ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ JAMES SPERLING ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ, Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΑΠΟΒΛΕΠΕΙ ΠΡΟΣ ΤΡΕΙΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ: ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΟ ΝΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΕΙ ΤΙΣ ΔΟΜΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΝ-ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΤΟ ΝΑ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΕΙ ΤΗ ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ ΩΣ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ. ΤΡΙΤΟΝ ΣΤΟ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΣΕΙ ΚΑΙ ΝΑ ΙΣΧΥΡΟΠΟΙΗΣΕΙ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΩΣ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ. Βλέπε JAMES SPERLING, GERMAN FOREIGN POLICY AFTER UNIFICATION: THE END OF CHEQUE BOOK DIPLOMACY?, WEST EUROPEAN POLITICS, 1994, 17:1, 73-97, σελ 92.

Πολωνία²⁸, ενώ απώλεσε την προσαρτημένη στο τρίτο Ράιχ Αυστρία και την πόλη του Κενινξμπεργκ στη Βαλτική, που μετονομάστηκε σε Καλίνινγκραντ²⁹ και προσαρτήθηκε στη Σοβιετική Ένωση. Τέλος, τόσο η χώρα, όσο και η πρωτεύουσά της το Βερολίνο διχοτομήθηκαν σε δύο διαφορετικά κράτη, τα οποία ελέγχονταν, από τους δύο αντίπαλους σχηματισμούς, Ανατολικό και Δυτικό αντιστοίχως.

Οι νέες δυσμενείς συνθήκες είχαν σαν συνέπεια, να επέλθουν τεκτονικές αλλαγές στον τρόπο χάραξης και υλοποίησης της Γερμανικής εξωτερικής πολιτικής και στην αναζήτηση νέων κατευθύνσεων, που να ανταποκρίνονται στη νέα πραγματικότητα. Τόσο οι κυρώσεις και οι περιορισμοί στα εξοπλιστικά της προγράμματα, όσο και τα διδάγματα, ως προς τους κινδύνους και τις καταστροφές, που ενέχει η προσπάθεια επιβολής ενός κράτους, μέσω των όπλων, είχαν σαν αποτέλεσμα την αλλαγή πλεύσης της χώρας, προς την επίτευξη ισχύος μέσω της οικονομίας³⁰. Με αυτόν τον τρόπο, η ενωμένη Γερμανία ανέπτυξε μία πολυδιάστατη ισχύ³¹, η οποία δεν στηριζόταν στην απόκτηση δύναμης μέσω των όπλων, αλλά μέσω της οικονομικής ανάπτυξης και της πρωτεύουσας θέσης της, σε διακρατικούς οργανισμούς με υπερεθνική ισχύ. Αποσκοπώντας με αυτόν τον τρόπο, να είναι σε θέση να διαμορφώνει και να επιβάλλει την πολιτική της θέση, υπό το μανδύα μιας νομιμότητας που απέρρευε, από μία ευρέως αποδεκτή έννομη τάξη, όπως αυτής των θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συνεπώς, καθίσταται αντιληπτό, ότι η στροφή της Γερμανικής εξωτερικής πολιτικής προς τον τομέα ανάπτυξης Γεωοικονομικής ισχύος,

²⁸ ANN KENNARD, THE GERMAN-POLISH BORDER AS A MODEL FOR EAST-WEST EUROPEAN REGIONAL INTEGRATION: TRANS-BORDER CO-OPERATION ON THE ODER-NEISSE LINE, GERMAN POLITICS, 1995, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP, ΣΕΛ 141-149.
<https://doi.org/10.1080/09644009508404391>

²⁹ THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA OF BRITANNICA, KALININGRAD OBLAST, RUSSIA.
<https://www.britannica.com/place/Kaliningrad>

³⁰ Είναι αναγκαίο να τονιστεί, ότι κατά την συγκεκριμένη χρονική περίοδο η μεταπολεμική Γερμανία βρισκόταν υπό καθεστώς ημι-κυριαρχίας. Το καθεστώς ημι-κυριαρχίας (SEMI-SOVEREIGNTY) επισημάνθηκε σαν όρος από τον Peter Katzenstein, προκειμένου να περιγράψει, όσον το δυνατόν πληρέστερα την πολιτική κατάσταση, που επικρατούσε στην ψυχροπολεμική Γερμανία, η οποία χαρακτηριζόταν από προσκόλληση στον στρατιωτικό δυτικό συνασπισμό του NATO, από απουσία δυνατότητας σχεδιασμού ανεξάρτητης Γερμανικής εξωτερικής πολιτικής και από την κατεύθυνση των εγχώριων δυνάμεων της, στην ανάπτυξη της οικονομίας, με σκοπό τη χρησιμοποίησή της ως το κυρίαρχο όπλο, για τους διπλωματικούς της ελιγμούς στο διεθνές περιβάλλον.
Βλέπε: WILLIAM E. PATERSON, BEYOND SEMI-SOVEREIGNTY: THE NEW GERMANY IN THE NEW EUROPE, GERMAN POLITICS, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP, 1996, ΣΕΛ 167,
<https://doi.org/10.1080/09644009608404436>

³¹ MATTHIAS MATTHIJS, THE THREE FACES OF GERMAN LEADERSHIP, GLOBAL POLITICS AND STRATEGY, 2016, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP,
<https://dx.doi.org/10.1080/00396338.2016.1161908>

ήταν το αποτέλεσμα μίας συνάρτησης, που αποτελείτο, από τη συνιστώσα των διεθνών εξοπλιστικών κυρώσεων και περιορισμών από τη μία πλευρά και από την συνισταμένη του διδάγματος, ως αποτελέσματος του ιστορικού παθήματος της δεύτερης στρατιωτικής ήττας το 1945 από την άλλη. Συνεπώς, ήταν ένας συνδυασμός αναγκαστικής ευθυγράμμισης προς την επιβεβλημένη διαμορφωθείσα κατάσταση, σε συνάρτηση με μία βαθιά εσωτερική ενδοσκόπηση των πεπραγμένων λαθών, με σκοπό την αλλαγή στάσης, ως προς την αντιμετώπιση των διεθνών σχέσεων της χώρας.

Επίσης, θα πρέπει να τονιστεί, ότι η απόκτηση της πυρηνικής βόμβας από τους Βρετανούς και τους Γάλλους, όσο και από τη Σοβιετική Ένωση, καθιστούσε απαγορευτική την όποια πρωτοβουλία ακόμα και μυστική θα μπορούσε να αναλάβει η κυβέρνηση της Δυτικής Γερμανίας, για την ανάπτυξη πυρηνικών όπλων, καθώς το ιστορικό προηγούμενο των δύο παγκόσμιων πολέμων, θα έθετε σε συναγερμό και ανάληψη δράσης τις πρώην αντίπαλες δυνάμεις της Γερμανίας, με καταστροφικές συνέπειες, όχι μόνο για το μέλλον, αλλά και για την ίδια την υπόσταση του δυτικογερμανικού κράτους. Από την άλλη πλευρά, η ανάπτυξη και δημιουργία συμβατικών όπλων, χωρίς την ανάπτυξη πυρηνικού οπλοστασίου, δεν καθιστούσε μια μεταπολεμική χώρα σε ισχυρή στρατιωτικά δύναμη, ικανή να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο στη διεθνή σκηνή. Συνεπώς, η απαγόρευση ανάπτυξης πυρηνικών όπλων, στερούσε από τη Γερμανία το συγκριτικό πλεονέκτημα, με αποτέλεσμα την απουσία κινήτρων για την αναθεώρηση των διεθνών συμβάσεων και την ανάπτυξη ισχυρής συμβατικής στρατιωτικής δύναμης, από την πλευρά της.

Επιπλέον, με την έναρξη της πυρηνικής εποχής, οι διεθνείς σχέσεις γνώρισαν μία ύφεση στον τομέα των συγκρούσεων μεταξύ των ισχυρών κρατών, υπό τον φόβο του πυρηνικού ολέθρου, εγκαινιάζοντας την περίοδο του ψυχρού πολέμου, η οποία κατέδειξε νέες μεθόδους για την ανάπτυξη ισχύος. Οι νέες μέθοδοι δεν εδράζονταν στον πόλεμο και τη χρήση στρατιωτικής βίας, αλλά χρησιμοποιούσαν ηπιότερες και πιο έμμεσες μεθόδους, για την επίτευξη των στόχων τους, με προεξέχουσα τη χρήση της οικονομίας, για την επίτευξη πολιτικών στόχων.

Ένας άλλος λόγος, για τον οποίο η γεωοικονομία χρησιμοποιήθηκε, από το Γερμανικό κράτος, για την επίτευξη ισχύος, σχετιζόταν με την υφιστάμενη συνοριακή κατάσταση, που δημιουργήθηκε με τις Ευρωπαϊκές Συνθήκες και την Ευρωπαϊκή Ένωση στη συνέχεια. Συγκεκριμένα, στη μέχρι και το τέλος του Δευτέρου

παγκοσμίου πολέμου εποχή, τα Ευρωπαϊκά κράτη προέβαιναν σε πολεμικές συρράξεις κυρίως, για τη διευθέτηση συνοριακών διαφορών, με σκοπό την εδαφική τους επέκταση. Στην εποχή που ακολούθησε την υπογραφή της Συνθήκης της Ρώμης και ακόμα περισσότερο η Συνθήκη του Μάαστριχτ³², με τις τέσσερις βασικές ελευθερίες, της ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίων, υπηρεσιών, αγαθών και προσώπων οι εδαφικές διεκδικήσεις καθίστανται για τα συμμετέχοντα στην Ένωση κράτη ανεδραφικές και αναχρονιστικές, αποδεδμεύοντας την οικονομική ανάπτυξη, από την στρατιωτική ισχύ και την εδαφική επέκταση. Με την υπογραφή των τεσσάρων ελευθεριών του Μάαστριχτ το προπολεμικό αίτημα της Γερμανίας για ζωτικό χώρο δεν επέβαλλε πλέον την στρατιωτική ισχύ, αλλά την ανάπτυξη μίας ανταγωνιστικής οικονομίας, ικανής να διεισδύσει και να ευθυγραμμίσει την εξωτερική πολιτική των άλλων κρατών, προς τα συμφέροντα της γεωοικονομικής δύναμης.

Επίσης, θα πρέπει να τονιστεί ότι η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης το 1991 και η επανένωση της Γερμανίας στις 3 Οκτωβρίου του 1990, αποσόβησε τον στρατιωτικό κίνδυνο εξ Ανατολών, αποδεδμεύοντας κονδύλια από τον αμυντικό της προϋπολογισμό για τη οικονομική της ανάπτυξη³³. Παράλληλα, τα οικονομικά αδύναμα πρώην κράτη του Ανατολικού Μπλόκ τα περισσότερα από τα οποία υπήρξαν στο παρελθόν, είτε τμήματα, είτε δορυφόροι της Γερμανίας και της Αυστρίας, αποτέλεσαν πρόσφορο έδαφος, για την επιστροφή της Γερμανικής επιρροής, μέσω του οικονομικού τους ελέγχου³⁴.

6. Η Γεωοικονομία της Γερμανίας στα κράτη του Visegrad γενικά στοιχεία.

Μετά την επανένωση των δύο Γερμανιών το 1990 και την πτώση της ΕΣΣΔ το μεταψυχροπολεμικό Γερμανικό κράτος προέβη σε εκτεταμένη χρήση όλων των

³³ HOLGER H. MEY, VIEW FROM GERMANY, COMPARATIVE STRATEGY, 1993, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP, ΣΕΛ 339-342,
<https://doi.org/10.1080/01495939308402934>

³⁴ Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΟΒΙΕΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΜΠΛΟΚ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΩΝ ΤΟΥΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΙΚΑΓΟ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΑΝ ΠΡΟΣΦΟΡΟ ΕΔΑΦΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΥΡΩΣΤΗ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΙΣΧΥΡΗ ΕΝΩΜΕΝΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

γεωοικονομικών εργαλείων στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, εφαρμόζοντας διαφορετικές οδούς προσέγγισης των στόχων, ανάλογα με τις εκάστοτε γεωπολιτικές συνθήκες και τα ιδιαίτερα αποτελέσματα, που επιδίωκε η Γερμανική εξωτερική πολιτική ανά περίπτωση. Έτσι, η χρήση της γεωοικονομίας στην Ευρώπη παρουσίαζε σημαντικές διαφορές και αποκλίσεις από περιοχή σε περιοχή και από χώρα σε χώρα, ανάλογα με τα ιδιαίτερα συμφέροντα και στόχους που έθετε το Βερολίνο. Από την έναρξη της μεταψυχροπολεμικής περιόδου, το μεγαλύτερο βάρος των γερμανικών προσπαθειών για άσκηση επιρροής, μέσω των γεωοικονομικών εργαλείων, εστιάστηκε πρωτίστως στην κεντρική Ευρώπη, ιδιαιτέρως, στην ευαίσθητη για τα γερμανικά πράγματα περιοχή που καλύπτουν οι τέσσερις χώρες του Visegrad³⁵ (η Πολωνία, η Ουγγαρία, η Τσεχία και η Σλοβακία)³⁶.

Η περιοχή αυτή, η οποία γεωγραφικά συμπίπτει, ως επί το πλείστον με την Κεντρική Ευρώπη, αποτέλεσε για τη Γερμανική εξωτερική πολιτική, ένα μέρος υψίστου εθνικού ενδιαφέροντος, με διαχρονική σημασία. Η συγκεκριμένη εδαφική επικράτεια

³⁵ MICHAEL BAUN, GERMANY AND CENTRAL EUROPE: HEGEMONY REEXAMINED, (2005), GERMAN POLITICS, 371-389, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP.
<https://doi.org/10.1080/09644000500268878>

³⁶ Η ΟΜΑΔΑ ΤΟΥ VISEGRAD ΣΧΗΜΑΤΙΣΤΗΚΕ ΤΗΝ 15^Η ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ ΤΟΥ 1991, ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΤΕ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΤΗΣ ΕΝΩΜΕΝΗΣ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ, VACLAV HAVEL, ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ LECH WALESIA ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ JOZSEF ANTALL ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ ΤΟΥ VISEGRAD ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ. ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΗΤΑΝ Η ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΣΗΜΕΡΑ ΚΡΑΤΩΝ, ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΙΧΑΝ ΒΙΩΣΕΙ ΚΟΙΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΜΟΧΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΟΥΣ, ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΟΥΝ, ΣΑΝ ΕΝΑΣ ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΟΣ ΠΑΙΚΤΗΣ, Ο ΟΠΟΙΟΣ ΘΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΤΑΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΑ ΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΗΤΑΝ ΟΙ ΕΞΗΣ: ΠΡΩΤΟΝ, ΝΑ ΞΕΦΥΓΟΥΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΕΝΑΝ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΕΝΑΓΚΑΛΙΣΜΟ, ΠΟΥ ΘΑ ΗΤΑΝ ΔΥΝΑΤΟ, ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ ΓΥΡΩ ΤΟΥΣ Η ΜΕΤΑ -ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΡΩΣΙΑ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΝΑ ΕΝΤΑΧΘΟΥΝ ΣΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΑΜΥΝΤΙΚΟ ΣΩΜΑ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΝΑΤΟ. ΤΡΙΤΟΝ, ΝΑ ΕΠΙΔΙΩΞΟΥΝ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ-ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΝΟΔΟ ΚΑΙ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΤΟΥΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ. Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΗΓΕΤΩΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΤΟΤΕ ΚΡΑΤΩΝ ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ ΤΟΥ VISEGRAD, ΔΕΝ ΗΤΑΝ ΤΥΧΑΙΑ ΑΛΛΑ ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΕ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΑΝΑΒΙΩΣΗΣ ΜΙΑΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΠΟΥ ΕΙΧΕ ΣΥΜΦΩΝΗΘΕΙ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΙΔΙΑ ΚΡΑΤΗ ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΜΕΡΟΣ ΚΑΙ ΕΦΕΡΕ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΣΑΙΩΝΑ. Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ VISEGRAD ΕΛΑΒΕ ΧΩΡΑ ΤΟ 1335 ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ ΤΗΣ ΒΟΗΜΙΑΣ (ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ), ΤΟΝ ΚΑΡΟΛΟ Α΄ (ΚΑΡΟΛΟ-ΡΟΒΕΡΤΟ) ΤΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΑΝΖΟΥ (ΑΝΔΗΓΑΥΩΝ) ΒΑΣΙΛΙΑ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΑΖΙΜΙΡ Γ΄ (CASIMIR III) ΒΑΣΙΛΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ. ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΤΟΤΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΟΥ 1355 ΠΡΟΕΒΛΕΠΕ ΚΥΡΙΩΣ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΚΟΙΝΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΑΨΒΟΥΡΓΩΝ. ΟΙ ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΗΣΑΝ ΝΑ ΠΡΟΒΟΥΝ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ ΠΑΡΑΚΑΜΠΤΟΝΤΑΣ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ ΣΤΟ ΔΟΥΝΑΒΗ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΣΟΥΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ. ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΤΟΥ VISEGRAD, ΒΛΕΠΕ: <http://www.visegradgroup.eu> .

είχε αποτελέσει για το Γερμανικό έθνος μέρος πολεμικών συρράξεων, εδαφικής, πολιτικής και οικονομικής εξάπλωσης, καθώς και πολιτισμικών ζυμώσεων με τους λαούς αυτών των χωρών. Έτσι, ο έλεγχος αυτών των κρατών και η δημιουργία στενών σχέσεων με τη Γερμανία, αποτέλεσε την αιχμή του δόρατος της Γερμανικής γεωοικονομικής πολιτικής. Η επικράτηση της Γερμανίας στα κράτη της Κεντρικής Ευρώπης υπήρξε στόχος της εξωτερικής πολιτικής της χώρας, σε όλες τις φάσεις της ιστορίας της και ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με την αντίληψη της επικράτησης και του ελέγχου της Γερμανίας στον ενδιάμεσο γεωστρατηγικό χώρο της Μεσευρώπης («MITTELEUROPA»)³⁷, ανάμεσα στη Γαλλία και τη Ρωσία, ο οποίος ήταν αναγκαίος για τη χώρα, προκειμένου να ξεφύγει από τον ασφυκτικό στρατηγικό κλοιό («EINKREISUNG»), που δημιουργούσαν γύρω της οι δύο άλλες ισχυρές χερσαίες Ευρωπαϊκές δυνάμεις, της Γαλλίας στη Δύση και της Ρωσίας στην Ανατολή.

Επιπλέον, σε αυτήν την πολιτική προτεραιότητα συνέβαλλαν και άλλοι λόγοι, όπως η γεωγραφική θέση της περιοχής, αφού οι χώρες του *vise grad* όχι μόνον περιβάλλουν τα ανατολικά σύνορα της Γερμανίας, αλλά λειτουργούν, ως ο ενδιάμεσος χώρος ανάμεσα σε αυτήν και τη Ρωσική Ομοσπονδία, η οποία αποτέλεσε και συνεχίζει να αποτελεί έναν δυνητικά εν δυνάμει κίνδυνο για την ασφάλεια της Γερμανίας. Επίσης, ένας άλλος λόγος που καθιστά τη συγκεκριμένη περιοχή υψίστης σημασίας, για τα γερμανικά συμφέροντα σχετίζεται με περιβαλλοντικούς παράγοντες και συγκεκριμένα με την μόλυνση που δέχτηκαν πολλά Ευρωπαϊκά κράτη, ανάμεσα τους και τα δύο τότε Γερμανικά κράτη, από το πυρηνικό ατύχημα στο Τσερνόμπιλ της Ουκρανίας το 1986. Ο κίνδυνος νέου μελλοντικού ατυχήματος ήρθε, να προστεθεί στους κινδύνους, που ελλόχευαν για το Γερμανικό κράτος, από τα Ανατολικά του σύνορα, καθιστώντας απαραίτητη την ειρηνική παρέμβαση της Γερμανίας, μέσω της Γεωοικονομίας στις γειτονικές της χώρες, προκειμένου να τις κατευθύνει στην ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον μορφών παραγωγής ενέργειας, με σκοπό την αποτροπή μελλοντικών πυρηνικών ατυχημάτων, που θα έθεταν σε κίνδυνο το περιβάλλον, την υγεία και την οικονομία της Γερμανίας³⁸.

³⁷ ΗΛΙΑΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ, «ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ». <http://nonpapernews.gr/download-now/2012-08-14-15-41-31/item/3977-i-geooikonomiki-stratigiki-tis-germanias-stin-mesogeio-kai-tin-ellada-oi-etaireies-dieisdysis-epirroi-ta-vasika-dogmata-apo-ton-19o-kai-20o-aiona-mexri-tis-imeres-mas>

³⁸ Βλέπε GORDON C. DRAKE, GERMAN SECURITY AND CENTRAL EUROPE, 1997, TAYLOR AND FRANCIS GROUP, ΣΕΛ 72-85, ΠΡΟΣΒΑΣΗ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2007. <https://doi.org/10.1080/09662839708407339>

Ένας άλλος λόγος, που συνέβαλε στην άσκηση γεωοικονομίας στην συγκεκριμένη περιοχή σχετιζόταν με τους φόβους της Γερμανικής κυβέρνησης, για την κάθοδο μαζικών μεταναστευτικών ροών των πολιτών των κρατών αυτών προς τη Γερμανία, μετά την κατάρρευση του υφιστάμενου πολιτικού και οικονομικού ψυχροπολεμικού συστήματος, ως απότοκο της διάλυσης του Ανατολικού Συνασπισμού³⁹. Προκειμένου να σωθεί το Γερμανικό κράτος, από μία αθρόα πληθυσμιακή μετακίνηση στο εσωτερικό του, που σαν συνέπεια της θα είχε την κοινωνική και οικονομική αποδιοργάνωση του, η Γερμανία έπρεπε να στηρίξει μέσω της οικονομικής οδού, τις νεοσύστατες δημοκρατικές κυβερνήσεις και να τις βοηθήσει, στο να αναδιοργανώσουν το παραγωγικό και οικονομικό τους μοντέλο, με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη και τη συγκράτηση των πληθυσμιακών μαζών εντός των συνόρων τους⁴⁰.

Μία άλλη παράμετρος που επέβαλλε την γεωοικονομική διείσδυση στην περιοχή και τον έλεγχο της μεταψυχροπολεμικής πολιτικής κατάστασης, ήταν οι φόβοι της Γερμανίας, για ενδεχόμενη μετατροπή των κρατών αυτών σε εθνικιστικούς ή τρομοκρατικούς θύλακες, που θα μπορούσαν να αποσταθεροποιήσουν την ευρύτερη περιοχή και να αποτελέσουν τροχοπέδη για τη Γερμανική ανάπτυξη. Πράγματι, η χρόνια καταπίεση του εθνικού αισθήματος, που είχαν υποστεί, τόσο από τους Ναζί, όσο και από τους Σοβιετικούς οι λαοί των χωρών αυτών σε συνδυασμό με την αποδιοργάνωση του κοινωνικού και οικονομικού μοντέλου, μπορούσε να οδηγήσει σε έκρυθμες πολιτικές καταστάσεις και να ωθήσει τα κράτη αυτά σε ολοκληρωτικές μορφές διακυβέρνησης, οι οποίες θα πρόβαλλαν αλυτρωτικές και εδαφικές βλέψεις, σε βάρος των γειτόνων τους ιδιαίτερα της Γερμανίας⁴¹. Ο κίνδυνος τέτοιων πολιτικών ζυμώσεων ενισχυόταν και από το γεγονός ότι μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου στα κράτη αυτά, συνέχιζαν να ζουν μεγάλος αριθμός μειονοτικών πληθυσμών, οι οποίοι

³⁹ Βλ. Βλέπε GORDON C. DRAKE, GERMAN SECURITY AND CENTRAL EUROPE, 1997, TAYLOR AND FRANCIS GROUP, ΣΕΛ 72-85, ΠΡΟΣΒΑΣΗ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2007. <https://doi.org/10.1080/09662839708407339>

⁴⁰ ΔΕΝ ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΑΦΥΓΕΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΜΑΣ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΟΤΙ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΑΚΡΙΒΩΣ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟ ΝΕΟΣΥΣΤΑΤΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΕΙΧΕ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΙ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΟΥ ΤΟ ΑΚΑΝΘΩΔΕΣ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΝΙΣΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΗΝ ΔΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΩΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΜΕ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΜΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΒΟΜΒΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΑΠΕΙΛΩΝΤΑΣ ΜΕ ΜΑΖΙΚΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΔΥΤΙΚΑ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΗ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΙΣΟΡΡΟΠΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΝΩΜΕΝΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ.

⁴¹ Βλ. GORDON C. DRAKE.

έτρεφαν τη ρητορική της εθνικιστικής κινδυνολογίας, ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.

Τέλος, η άσκηση γεωοικονομίας ιδιαίτερα μέσω της παροχής οικονομικής και αναπτυξιακής βοήθειας ιδιαίτερα προς τα πληγέντα από τους Ναζί κράτη της Πολωνίας και της Τσεχίας σχετιζόταν και με το μεταπολεμικό σύνδρομο ενοχών, που είχε καταβάλει τη Γερμανική κοινωνία, η οποία ήθελε να δείξει ότι επανόρθωνε για τα λάθη του παρελθόντος και συγχρόνως να προβάλλει το νέο της ειρηνικό και αλτρουιστικό της χαρακτήρα, ο οποίος αποτελούσε και τη βιτρίνα της χώρας στο νέο παγκοσμιοποιημένο χάρτη του marketing και των διεθνών χρηματοπιστωτικών και εμπορικών συναλλαγών του τέλους του 20^{ου} και των αρχών του 21^{ου} αιώνα.

Προς την επίτευξη της ισχύος στην περιοχή μέσω μη βίαιων μέσων το Γερμανικό κράτος επιστράτευσε και άλλα μη πολεμικά μέσα εκτός της γεωοικονομικής οδού, τα οποία λειτουργούσαν επικουρικά στη λειτουργία της. Αμέσως μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου, η Δυτική Γερμανία πριν ακόμη από την Ένωσή της με την Ανατολική, προέβη με ταχύτατο ρυθμό στην ίδρυση πολιτισμικών ιδρυμάτων στις χώρες της κεντρικής Ευρώπης, για τη διάδοση και εδραίωση της γερμανικής γλώσσας ως *lingua franca*⁴². Με την ένταξη της πολιτισμικής διπλωματίας, ως ήπιας δύναμης επηρεασμού της εξωτερικής της πολιτικής, η Γερμανία έδωσε περαιτέρω ώθηση και στη γεωοικονομική της δυναμική, αφού η διάδοση της Γερμανικής γλώσσας, θα έδινε στις Γερμανικές επιχειρήσεις ένα συγκριτικό πλεονέκτημα, τόσο στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων στις χώρες αυτές, αφού θα υπήρχε ευκολία συνεννόησης, τόσο με τη γραφειοκρατικές υπηρεσίες, όσο και με το εργατικό προσωπικό, καθώς επίσης και στον τομέα των εξαγωγικών προϊόντων της Γερμανίας, τα οποία θα προτιμούσαν από τις κοινωνίες των κρατών αυτών. Συνεπώς, μέσω της πολιτισμικής διπλωματίας έχουμε στήριξη και ανάπτυξη των γεωοικονομικών εργαλείων των άμεσων ξένων επενδύσεων και των εμπορικών συναλλαγών.

Προκειμένου να επιτύχει τους στόχους του στην Κεντρική Ευρώπη, το Γερμανικό κράτος προέβη σε εκτεταμένη χρήση του γεωοικονομικού εργαλείου της αναπτυξιακής βοήθειας στις περιοχές αυτές, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα χρόνια της

⁴² Βλ. GORDON C. DRAKE, GERMAN SECURITY AND CENTRAL EUROPE, TAYLOR AND FRANCIS GROUP, 19\8\2007, σελ 72-85, σελ 77.
<https://doi.org/10.1080/09662839708407339>

διάλυσης του ανατολικού συνασπισμού. Από το 1989 η Γερμανία παρέχει βοήθεια στην Κεντρική και την Ανατολική Ευρώπη, μέσω δύο διαφορετικών δομών διακυβέρνησης. Πρώτον, μέσω των επίσημων υπηρεσιών, που εδράζονται σε Ομοσπονδιακό κρατικό επίπεδο και μέσω των τοπικών κυβερνήσεων των ομοσπονδιακών κρατιδίων. Δεύτερον, μέσω της ενθάρρυνσης άλλων κρατών, να παράσχουν βοήθεια, μέσω πολυμερών οργανώσεων, όπως είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, με το Γερμανικό κράτος να καθίσταται βασικός αρωγός αυτής της διεθνούς προσπάθειας⁴³.

Επιπλέον, η παροχή βοήθειας στη συγκεκριμένη περιοχή γίνεται με βάση των διαχωρισμό των κρατών της κεντρικής-ανατολικής Ευρώπης σε δύο κατηγορίες. Πρώτον, στα κράτη εκείνα τα οποία υπήρξαν κατά την περίοδο του ψυχρού πολέμου σοσιαλιστικές Δημοκρατίες χωρίς να υπάγονται άμεσα στη Σοβιετική Ένωση, όπως η Πολωνία, η Τσεχία, η Σλοβακία και η Ουγγαρία. Δεύτερον, στα νέα κράτη που προέκυψαν από τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, όπως η Ουκρανία, η Λευκορωσία και η Μολδαβία⁴⁴. Όπως προκύπτει από τα οικονομικά δεδομένα κατά την περίοδο 1990-1994, οι μη Σοβιετικές Δημοκρατίες, οι οποίες στελεχώνουν την ομάδα του Visegrad (Πολωνία, Ουγγαρία, Τσεχία και Σλοβακία) έλαβαν 80% περισσότερη οικονομική βοήθεια μεταξύ των κρατών της περιοχής, με την Πολωνία να καρπώνεται το 38,4% της Γερμανικής βοήθειας στην περιοχή⁴⁵.

⁴³ PATRICIA DAVIS AND PETER DOMBROWSKI, APPETITE OF THE WOLF: GERMAN FOREIGN ASSISTANCE FOR CENTRAL AND EASTERN EUROPE, GERMAN POLITICS, 1997, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP, <https://doi.org/10.1080/09644009708404461> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ 28 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2007).

⁴⁴ PATRICIA DAVIS AND PETER DOMBROWSKI, APPETITE OF THE WOLF: GERMAN FOREIGN ASSISTANCE FOR CENTRAL AND EASTERN EUROPE, GERMAN POLITICS, 1997, σελ 19, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP, <https://doi.org/10.1080/09644009708404461> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ 28 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2007).

⁴⁵ Βλ. APPETITE OF THE WOLF, ΣΕΛ 12.

TABLE 4
TOP FIVE RECIPIENTS OF GERMAN BILATERAL ASSISTANCE, 1990-94
(MILLIONS ECU)

<i>Recipient</i>	<i>Total</i>	<i>Percentage</i>
Poland	4,252.27	38.4
Czech Republic and Slovakia	2,278.66	20.6
Hungary	2,104.18	19.0
Romania	864.30	7.8
Yugoslavia	681.25	6.1
Others	549.56	4.9
Regional	508.40	4.5
TOTAL	11,238.63	100.0

Εικόνα 6.1. Εικόνα με τις 5 πρώτες χώρες σε αποδοχή της Γερμανικής οικονομικής βοήθειας κατά τα έτη 1990-1994.
ΠΗΓΗ: PATRICIA DAVIS-PETER DOMBROWSKI, APPETITE OF THE WOLF.

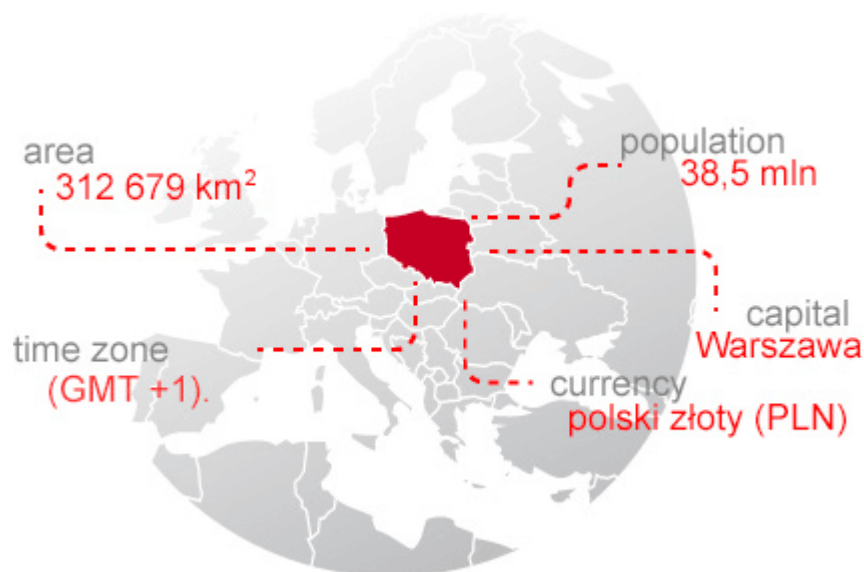
Η επιλογή της Γερμανίας στο να παράσχει περισσότερη οικονομική βοήθεια στα κράτη του *Vise grad* δεν υπαγορεύτηκε μόνο από γεωγραφικούς όρους δεδομένης της εγγύτητας με τη Γερμανία με την οποία άλλωστε μοιράζονται και κοινά σύνορα (εκτός της Σλοβακίας). Η επιλογή αυτή υπήρξε αποτέλεσμα της μακροοικονομικής τους δυνατότητας να καταστούν βιώσιμοι και σταθεροί εμπορικοί εταίροι του Γερμανικού κράτους συμβάλλοντας στην περαιτέρω ανάπτυξή του. Πράγματι, τα κράτη του *Vise grad* συνιστούσαν τις πιο αναπτυγμένες οικονομίες του πρώην Ανατολικού Συνασπισμού, με μία διευρυμένη βιομηχανική υποδομή πρόσφορη για επενδύσεις και με ένα πληθυσμιακό μέγεθος ικανό να απορροφήσει σημαντικό τμήμα των Γερμανικών εξαγωγών.

Η Γερμανία υπήρξε ο μεγαλύτερος δωρητής οικονομικής βοήθειας προς τις χώρες της Κεντρικής-Ανατολικής Ευρώπης ⁴⁶, ωστόσο κατόπιν παρατηρήσεων των οικονομικών δεδομένων του διμερούς εμπορίου ανάμεσα στη Γερμανία και τα κράτη αυτά, γίνεται αντιληπτή η δημιουργία μίας συνάρτησης ανάλογων ποσών ανάμεσα στην παροχή οικονομικής βοήθειας και την αύξηση του εμπορίου ανάμεσα στον δωρητή και τον ευνοούμενο. Έτσι η παροχή αναπτυξιακής βοήθειας συμπίπτει με έναν αυξανόμενο ρόλο της Γερμανίας ως εμπορικού εταίρου των κρατών αυτών,

⁴⁶ Βλέπε GORDON C. DRAKE, GERMAN SECURITY AND CENTRAL EUROPE, 1997, TAYLOR AND FRANCIS GROUP, ΣΕΛ 72-85, ΠΡΟΣΒΑΣΗ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2007. <https://doi.org/10.1080/09662839708407339>

τόσο στον τομέα των εξαγωγών, όσο και στον τομέα των εισαγωγών με τη Γερμανία να κατέχει την πρώτη θέση και στους δύο τομείς.

7. Η Γεωοικονομία της Γερμανίας στην Πολωνία.

Εικόνα 7.1: POLAND IN FIGURES, ΠΗΓΗ: POLISH INVESTMENT AND TRADE AGENCY.

Από τα κράτη που αποτελούσαν τομείς υψίστου ενδιαφέροντος για τα γερμανικά συμφέροντα μετά την επανένωση της χώρας, η Πολωνία υπήρξε η χώρα που άσκησε τη μεγαλύτερη έλξη της Γερμανικής εξωτερικής πολιτικής από το 1989 και ύστερα. Η

χώρα αυτή καταλάμβανε το μεγαλύτερο μέρος των γερμανικών βορειοανατολικών συνόρων. Επιπλέον, διέθετε έναν αρκετά μεγάλο πληθυσμό τον μεγαλύτερο από τις χώρες της κεντρικής Ευρώπης (38,5 εκατομμύρια κατοίκους), ενώ κατείχε εκτεταμένη εδαφική επικράτεια (312.679 τετραγωνικά χιλιόμετρα), η οποία δέσποζε στην περιοχή της βαλτικής θάλασσας. Επίσης, τμήματα της εδαφικής περιοχής, όπου εκτεινόταν το μεταπολεμικό Πολωνικό κράτος, είχαν αποτελέσει σε αρκετές περιπτώσεις πρώην γερμανικές επαρχίες, όπως αυτή της Πομερανίας, της Σιλεσίας, και του Ντάντσιχ⁴⁷, οι οποίες εντάχθηκαν στον Πολωνικό εδαφικό ιστό μετά την αλλαγή των συνόρων ανάμεσα στην Πολωνία και τη Γερμανία στο τέλος του δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου. Προκειμένου να καταστήσει την Πολωνία μία χώρα φιλική και συμπορευόμενη με τα γερμανικά συμφέροντα το γερμανικό κράτος προέβη σε μία ευρεία γκάμα των γεωοικονομικών του εργαλείων, με σκοπό την επίτευξη της εξωτερικής του πολιτικής, υπό τις νέες πολιτικές και οικονομικές συνθήκες.

Σαν πρώτο εργαλείο για την επίτευξη γεωπολιτικών στόχων μέσω της γεωοικονομίας, το γερμανικό κράτος χρησιμοποίησε το εργαλείο της χρηματοπιστωτικής και νομισματικής πολιτικής. Η Γερμανική πρωτοβουλία για ευνοϊκή ρύθμιση των ψυχροπολεμικών οικονομικών χρεών της Πολωνίας υπήρξε αποτέλεσμα καλοζυγισμένων υπολογισμών με σκοπό την κάρπωση ωφελημάτων για τα συμφέροντα της χώρας και συντελέστηκε με την προσωπική εμπλοκή του τότε Καγκελάρου Kohl. Συγκεκριμένα, κατά την επίσκεψη του Καγκελάρου το Νοέμβριο του 1989 στην Βαρσοβία, ο Kohl δεσμεύτηκε για την διαγραφή χρέους δύο δισεκατομμυρίων μάρκων προς το Πολωνικό κράτος και την εγγύηση εξαγωγικών πιστώσεων, προς τη νέα μη κομμουνιστική κυβέρνηση. Η συγκεκριμένη ενέργεια, δεν αποτελούσε απλώς μία πράξη καλής θέλησης, από τη Γερμανική πλευρά προς ένα κράτος, το οποίο βρισκόταν υπό καθεστώς πολιτειακής μετάβασης. Αντιθέτως, οι διευκολύνσεις αυτές δόθηκαν με σκοπό την κάρπωση συγκεκριμένων πολιτικών ανταλλαγμάτων, που αφορούσαν την εθνική Γερμανική μειονότητα, που είχε

⁴⁷(Η ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗ ΝΑΖΙΣΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΜΜΑΧΙΚΑ ΚΡΑΤΗ). ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΝΤΑΝΤΣΙΧ ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΤΟ ΠΡΩΣΙΚΟ ΚΕΝΙΣΜΠΕΡΓΚ ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΕΜΜΑΝΟΗΛ ΚΑΝΤ ΠΡΟΣΑΡΤΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΈΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΟΙΚΙΣΤΗΚΕ ΜΕ ΡΩΣΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ, ΕΝΩ ΜΕΤΟΝΟΜΑΣΤΗΚΕ ΣΕ ΚΑΛΙΝΙΝΓΚΡΑΝΤ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΚΑΛΙΝΙΝ. ΣΤΙΣ ΗΜΕΡΕΣ ΜΑΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΡΟΚΕΧΩΡΗΜΕΝΗ ΡΩΣΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΒΑΣΗ ΜΕ ΕΠΙΚΑΙΡΗ ΘΕΣΗ ΣΤΗ ΒΑΛΤΙΚΗ ΕΝΩ ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΜΕΓΑΛΟ ΑΡΙΘΜΟ ΠΥΡΗΝΙΚΩΝ ΠΥΡΑΥΛΩΝ.

απομείνει εντός Πολωνικού εδάφους, μετά το τέλος του δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου⁴⁸.

Ένα άλλο σημαντικό γεωοικονομικό εργαλείο, το οποίο χρησιμοποίησε η Γερμανική εξωτερική πολιτική στην Πολωνία, αποτέλεσε η πολιτική των άμεσων ξένων επενδύσεων. Η Πολωνία αποτελούσε το κατάλληλο έδαφος για την χρήση του συγκεκριμένου γεωοικονομικού εργαλείου για τους εξής λόγους: Πρώτον, συνόρευε με τη Γερμανία, συνεπώς ήταν πολύ εύκολο στις Γερμανικές εταιρείες, να υπάρξει άμεση εποπτεία της βιομηχανικής παραγωγής και της γενικότερης πορείας του επενδύμενου κεφαλαίου τους⁴⁹⁵⁰. Δεύτερον, η Πολωνία διέθετε ένα πολυπληθές, εξειδικευμένο και φθηνό εργατικό δυναμικό, το οποίο ήταν σε θέση να ανταγωνιστεί τους Γερμανούς εργάτες με φθηνότερες απολαβές⁵¹. Τρίτον, η Πολωνική κυβέρνηση έχει θεσπίσει ένα δημοσιονομικό σύστημα κατάλληλο για την προσέλκυση επενδύσεων. Αιχμή του δόρατος της συγκεκριμένης δημοσιονομικής φιλοεπενδυτικής πολιτικής αποτελεί η δημιουργία αποκλειστικών οικονομικών ζωνών εντός του Πολωνικού εδάφους, καθώς και η ίδρυση από την Πολωνική κυβέρνηση της Πολωνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών και Ξένων Επενδύσεων. Η δημιουργία αποκλειστικών οικονομικών ζωνών διαδραμάτισε καταλυτικό ρόλο στη μετατροπή της Πολωνίας σε παγκόσμιο επενδυτικό πόλο με τις Γερμανικές επενδύσεις να κατέχουν ηγετική θέση. Οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες στην Πολωνία δημιουργήθηκαν το 1994⁵² με την υπογραφή από την Πολωνική κυβέρνηση της Πράξης για τις Ειδικές Οικονομικές Ζώνες, με την πρώτη οικονομική ζώνη να

⁴⁸ Βλ. APPETITE OF THE WOLF, ΣΕΛ 5

⁴⁹ STEFAN KRATKE, REGIONAL INTEGRATION OR FRAGMENTATION? THE GERMAN-POLISH BORDER REGION IN A NEW EUROPE, REGIONAL STUDIES, 1999, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP, ΣΕΛ 631-641,
<https://doi.org/10.1080/00343409950078675>

⁵⁰ STEFAN ECKER AND FRANK ROSSMEISSL, LOCAL HEROES, REGIONAL CHAMPIONS OR GLOBAL MANDATES? EMPIRICAL EVIDENCE ON THE DYNAMICS OF GERMAN MNC SUBSIDIARY ROLES IN CENTRAL EUROPE, JOURNAL OF EAST-WEST BUSINESS, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP, 2007, ΣΕΛ 195.
https://doi.org/10.1300/J097v13n02_05

⁵¹ JORGEN DRUD HANSEN AND MORTEN SKAK, THE GERMAN GROWTH MIRACLE: A LESSON FOR POLAND?, EASTERN EUROPEAN ECONOMICS, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP, 2004, ΣΕΛ 87.
<https://doi.org/10.1080/00128775.2004.11041079>

⁵² Βλέπε: POLAND - A TRUE SPECIAL ECONOMIC ZONE, EY.COM/PL, 2013, ΣΕΛ 15.
[https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Raport_EY_Poland_-_a_true_special_economic_zone/\\$FILE/Raport-Poland-a-true-special-economic-zone.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Raport_EY_Poland_-_a_true_special_economic_zone/$FILE/Raport-Poland-a-true-special-economic-zone.pdf)

δημιουργείται στην περιοχή Mielec το επόμενο έτος (1995). Τελικά, λόγω της επιτυχίας του εγχειρήματος μέχρι το 2001, δημιουργήθηκαν στην Πολωνία 14 Ειδικές Οικονομικές Ζώνες σε διάφορα σημεία της χώρας, οι οποίες παραμένουν σε λειτουργία έως σήμερα.⁵³ Οι Ε.Ο.Ζ είχαν δημιουργηθεί στην Πολωνία για περιορισμένη χρονική περίοδο, έχοντας προγραμματιστεί να διαρκέσουν για μία περίοδο έως 20 χρόνια. Ωστόσο, στη συνέχεια οι Πολωνικές κυβερνήσεις έδωσαν παράταση στην λειτουργία με την πρώτη ρύθμιση το έτος 2008 να παρατείνει τη λειτουργία τους έως το 2020, ενώ με νέα ρύθμιση δίνεται πίστωση χρόνου έως το 2026, χωρίς να σημαίνει ότι η συγκεκριμένη χρονολογία θα σηματοδοτήσει νομοτελειακά και την διακοπή λειτουργίας των Ε.Ο.Ζ στη χώρα. Οι λόγοι οι οποίοι κατέστησαν τις ειδικές οικονομικές ζώνες ελκυστικές για επενδυτικές κινήσεις από το εξωτερικό εντός του Πολωνικού εδάφους, σχετίζονταν με μία σειρά προνομίων, με τις οποίες επικουρούνταν οι επενδυτές. Συγκεκριμένα, η βοήθεια που παρείχε το Πολωνικό κράτος στις επιχειρήσεις, που δραστηριοποιούνταν εντός των Ε.Ο.Ζ γινόταν υπό δύο μορφές⁵⁴: Πρώτον, υπό τη μορφή της απαλλαγής από το φόρο εισοδήματος. Δεύτερον, υπό τη μορφή της φορολογικής απαλλαγής της ακίνητης περιουσίας της εταιρείας εντός της χώρας.

Μία από τις δεκατέσσερις ειδικές οικονομικές ζώνες της Πολωνίας, στην οποία οι Γερμανικές επενδύσεις κατέχουν την πρώτη θέση, αποτελεί η περιοχή της LEGNICA ή LEGNICKA (στην Πολωνική γλώσσα). Η ειδική οικονομική ζώνη της Legnica βρίσκεται στη νοτιοδυτική Πολωνία, στην επαρχία της κάτω Σιλεσίας και αποτελεί μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομικά περιοχές της χώρας, με το κατά κεφαλήν εισόδημα να είναι εδώ υψηλότερο από όλες τις άλλες περιοχές της χώρας. Η συγκεκριμένη περιοχή, επιλέχθηκε για να μετατραπεί σε Ε.Ο.Ζ εξαιτίας της γεωγραφικής της τοποθεσίας στα σύνορα Γερμανίας και Τσεχίας, δημιουργώντας μαζί με τις αντίστοιχες Γερμανικές βιομηχανίες στη Γερμανία και την Τσεχία, ένα Γερμανικό βιομηχανικό τρίγωνο.

⁵³ Βλέπε: EMCC: EUROPEAN MONITORING CENTRE ON CHANGE, SPECIAL ECONOMIC ZONES (SEZ). <https://www.eurofound.europa.eu/el/observatories/emcc/erm/support-instrument/special-economic-zones-sez>.

⁵⁴ KPMG IN POLAND, SPECIAL ECONOMIC ZONES, 2012, ΣΕΛ 13. [file:///C:/Users/hp/Downloads/Special%20Economic%20Zones%202012%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hp/Downloads/Special%20Economic%20Zones%202012%20(1).pdf)

Η Ειδική Οικονομική Ζώνη της Legnica⁵⁵ λειτουργεί εδώ και είκοσι χρόνια με τις συνολικές επενδύσεις να φτάνουν το ποσό των είκοσι δισεκατομμυρίων ζλότι (20.000.000.000 zloti). Οι περισσότερες από τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Legnica υπάγονται στον μεταλλευτικό τομέα και στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, με τις Γερμανικές εταιρείες να αποτελούν το 75% των επιχειρήσεων. Μάλιστα, ο μεγαλύτερος εργοδότης στη Legnica είναι η Sitech μια διεθνής εταιρεία μέλος του Γερμανικού ομίλου της Volkswagen, η οποία εξειδικεύεται στην παραγωγή σκελετών καθισμάτων αυτοκινήτων και εξαρτημάτων προμηθεύοντας τις εταιρείες AUDI, VOLKSWAGEN, SKODA και την Ισπανική SEAT. Η εταιρεία απασχολεί περίπου 1700 άτομα στις εγκαταστάσεις της στους τομείς Polkowice και Glogow της Legnica.

⁵⁵https://www.paih.gov.pl/investment_support/sez/legnica

Εικόνα 7.2: Η Ειδική Οικονομική Ζώνη της Legnica και οι υπό-τομείς στους οποίους διαιρείται. **Legnica SEZ subzones:** Legnica, Krzywa, Legnickie Pole, Złotoryja, Polkowice, Lubin, Środa Śląska, Chojnów, Głogów, Legnica II, Przemków, Prochowice, Okmiany, Środa Śląska - Miękinia, Legnickie Pole II, Kostomłoty, Miłkowice, Iłowa, Zgorzelec. ΠΗΓΗ: POLISH INVESTMENT AND TRADE AGENCY PFR GROUP, WHY POLAND, THE LEGNICA SPECIAL ECONOMIC ZONE.

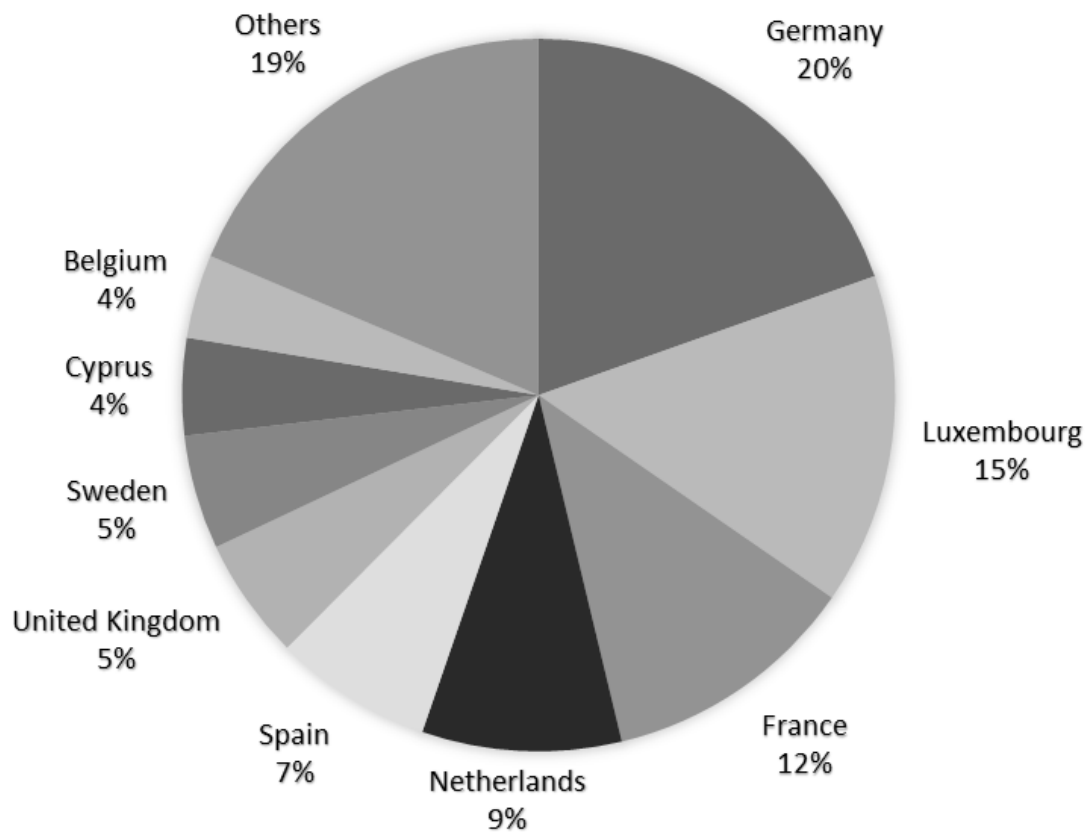
Subzone	Free area
Legnica	7.54 ha
Krzywa	52.26 ha
Legnickie Pole	11,34 ha
Polkowice	67.55 ha
Lubin	12.19 ha
Środa Śląska	2.05 ha
Chojnów	5.47 ha
Głogów	8.33 ha
Przemków	7.08 ha
Prochowice	8.09 ha
Okmiany	91.78 ha
Środa Śląska - Miękinia	454.6 ha
Kostomłoty	75.36 ha
Miłkowice	23.08 ha
Zgorzelec	70.59 ha
Howa	52.83 ha
Wilków	32.17 ha

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.1: Αναλυτικός κατάλογος με τις υπό-περιοχές στις οποίες χωρίζεται η ειδική οικονομική ζώνη της Legnica.
https://www.paih.gov.pl/investment_support/sez/legnica

Investor	Country of origin	Sector
Volkswagen Motor Polska Sp. z o.o./Volkswagen AG	Germany	Automotive
Sitech Sp. z o.o./Sitech Sitztechnik GmbH	Germany	Automotive
Winkelmann Sp. z o.o.	Germany	Metal
Sanden Manufacturing Polska Sp. z o.o.	Japan	Automotive
BASF Polska Sp. z o.o.	Germany	Automotive
Gates Polska Sp. z o.o.	USA	Automotive
Faurecia Legnica Sp. z o.o.	France	Automotive
Pittsburgh Glass Works Sp. z o.o.	USA	Automotive
Lear Corporation Poland II	USA	Automotive
Voss Automotive Polska Sp. z o.o.	Germany	Automotive
CCC Factory Sp. z o.o.	Poland	Shoe manufacture
Wezi-tec Sp. z o.o.	Germany	Automotive
H&M Sp. z o.o.	Sweden	E-commerce

ΠΙΝΑΚΑΣ 7.2: Αναλυτικός πίνακας με τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη Legnica με αναφορά στη χώρα προέλευσης και τον τομέα της επιχείρησης.
https://www.paih.gov.pl/investment_support/sez/legnica

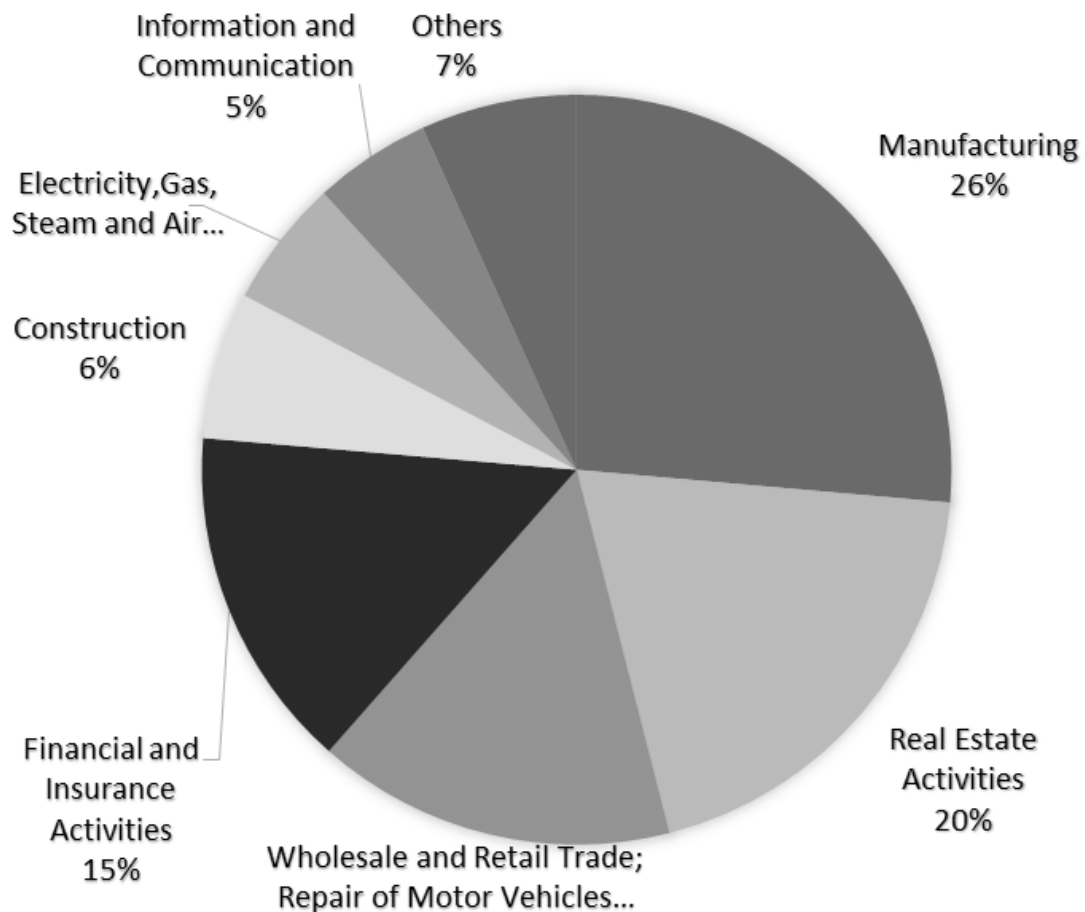
Η Γερμανία αποτελεί τον πρώτο σε μέγεθος εταίρο στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων για την Πολωνία. Συγκεκριμένα, κατά τη χρονική περίοδο 2003-2015 οι Γερμανικές άμεσες ξένες επενδύσεις έφτασαν να αποτελούν το 20% των συνολικών άμεσων ξένων επενδύσεων, με το μεγαλύτερο ποσοστό να κατευθύνεται στον τομέα της βιομηχανίας.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.1. Foreign direct investment (inflows) into Poland in 2003–2015 broken down

by the biggest investors. (Οι άμεσες ξένες επενδύσεις (εισροές) στην Πολωνία κατά την περίοδο 2003-2015 βάσει των μεγαλύτερων επενδυτών).

ΠΗΓΗ: MALGORZATA GUZOWSKA, UNIVERSITY SZCZECINSKI, PHUNG THANH QUANG (NATIONAL ECONOMICS UNIVERSITY, VIETNAM), “ FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN POLLAND AND VIETNAM: A COMPARE ANALYSES,2017.

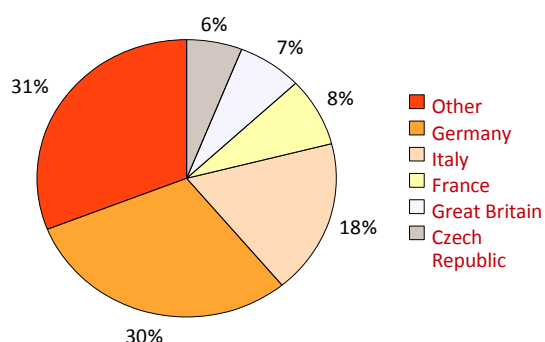
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.2: Foreign direct investment (inflows) in Poland in 2003–2015 by economic activity of the direct investment enterprises. (Άμεσες ξένες επενδύσεις (εισροές) στην Πολωνία κατά την περίοδο 2003-2015 ανά οικονομική δραστηριότητα των επιχειρήσεων άμεσων επενδύσεων).

ΠΗΓΗ: MALGORZATA GUZOWSKA, UNIVERSITY SZCZECINSKI, PHUNG THANH QUANG (NATIONAL ECONOMICS UNIVERSITY, VIETNAM), “ FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN POLLAND AND VIETNAM: A COMPARE ANALYSES,2017.

Ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της Πολωνικής οικονομίας, ο οποίος σχετίζεται άμεσα με τον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων αποτελεί ο κλάδος της βιομηχανίας αυτοκινήτων, στον οποίο οι Γερμανικές επενδύσεις κατέχουν πρωταγωνιστική θέση. Η Πολωνία αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη χώρα, όσον αφορά την παραγωγή αυτοκινήτων από την περιοχή της κεντρικής Ευρώπης, μετά την Τσεχία, με την ετήσια παραγωγή αυτοκινήτων να φτάνει τα 900.000 τεμάχια. Στην

Πολωνία παράγονται, τόσο ολοκληρωμένα επιβατικά αυτοκίνητα, όπως επίσης και μεμονωμένα εξαρτήματα όπως μηχανές αυτοκινήτων και τμήματα αυτοκινήτων και λεωφορείων.

Σχεδόν όλη η παραγωγή της αυτοκινητοβιομηχανίας της Πολωνίας εξάγεται στο εξωτερικό, με την πλειοψηφία των εξαγωγών να κατευθύνεται στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με πρώτο εισαγωγέα τη Γερμανία και δεύτερο την Ιταλία οι οποίες αποτελούν και τις χώρες που έχουν επενδύσει τα περισσότερα κεφάλαια στο συγκεκριμένο τομέα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα των προαναφερθέντων αποτελεί το έτος 2012, όπου το 82% των εξαγωγών κατευθύνθηκαν στη αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τη Γερμανία να απορροφά το μεγαλύτερο ποσοστό των εξαγωγών 30%⁵⁶, με δεύτερη την Ιταλία με ποσοστό 10%.

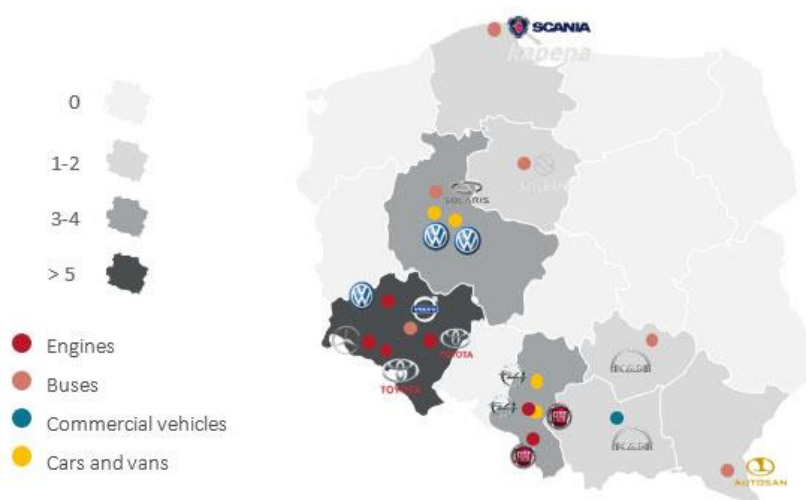
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.3: Γράφημα με τις κυριότερες χώρες εισαγωγείς των προϊόντων της αυτοκινητοβιομηχανίας της Πολωνίας κατά την περίοδο 2006-2009. ΠΗΓΗ: ECONOMIC INFORMATION DEPARTMENT - POLISH INFORMATION AND FOREIGN INVESTMENT AGENCY S.A, THE AUTOMOTIVE INDUSTRY IN POLAND, PREPARED BY JANUSZ BULINSKI, WARSAW, OCTOBER 2010.

⁵⁶ Βλέπε: POLISH INFORMATION AND FOREIGN INVESTMENT AGENCY, THE AUTOMOTIVE SECTOR IN POLAND-SECTOR PROFILE, FINANCED BY THE MINISTRY OF ECONOMY, POLISH INFORMATION AND FOREIGN INVESTMENT AGENCY 2013, ΣΕΛ 7.

[file:///C:/Users/hp/Downloads/Automotive%20Sector%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/hp/Downloads/Automotive%20Sector%20(3).pdf)

Οι Γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες που δραστηριοποιούνται στην Πολωνία εδράζονται σε ειδικές οικονομικές ζώνες και είναι διασκορπισμένες σε διάφορα τμήματα του Πολωνικού εδάφους.

Geography of the Polish Automotive Sector (OEM plants)

Εικόνα 7.3: Χάρτης με την κατανομή του τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας της Πολωνίας ανά εταιρεία, περιοχή και είδος παραγόμενου τροχοφόρου. Πηγή: Polish investment and trade agency, geography of the Automotive Sector (OEM plants). <https://www.paih.gov.pl/sectors/automotive>

Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται επί Πολωνικού εδάφους είναι η VOLKSWAGEN, η MAN και η MERCEDEZ BENZ. Η εταιρεία Volkswagen λειτουργεί βιομηχανική μονάδα παραγωγής αυτοκινήτων στην περιοχή του Poznan από το 1993 και απασχολεί πάνω από 5.000 εργαζόμενους, ενώ οι πωλήσεις των αυτοκινήτων του εργοστασίου αγγίζουν κατά μέσο όρο τα δύο δισεκατομμύρια ευρώ.

Η εταιρεία MAN Nutzfahrzeuge αποτελεί μία από τις ισχυρότερες Γερμανικές αυτοκινητοβιομηχανίες που δραστηριοποιούνται στην Πολωνία. Η εταιρεία διαθέτει τρεις βιομηχανικές μονάδες παραγωγής, δύο εργοστάσια παραγωγής λεωφορείων στις

περιοχές του Poznan και της Starachowice και ένα εργοστάσιο παραγωγής φορτηγών οχημάτων στην περιοχή της Niepolomice, που βρίσκεται κοντά στην ιστορική πόλη της Κρακοβίας. Η εταιρεία έχει προβεί σε επενδύσεις ύψους 150.000.000 ευρώ για την παραγωγή λεωφορείων και 100.000.000 ευρώ για την παραγωγή φορτηγών, ενώ απασχολεί συνολικά 3.000 εργαζόμενους.

Η Γερμανική εταιρεία Daimler, στην οποία ανήκει η γνωστή μάρκα αυτοκινήτων mercedes benz αποφάσισε το 2016 την επένδυση μισού δισεκατομμυρίου ευρώ⁵⁷ (500.000.000 ευρώ), συνολικής απασχόλησης 1.000 θέσεων εργασίας, για τη δημιουργία εργοστασιακής μονάδας κατασκευής τετρακίνητων κινητήρων για τα επιβατικά αυτοκίνητα της mercedes benz, στην περιοχή Jawor της επαρχίας Dolnoslaskie.

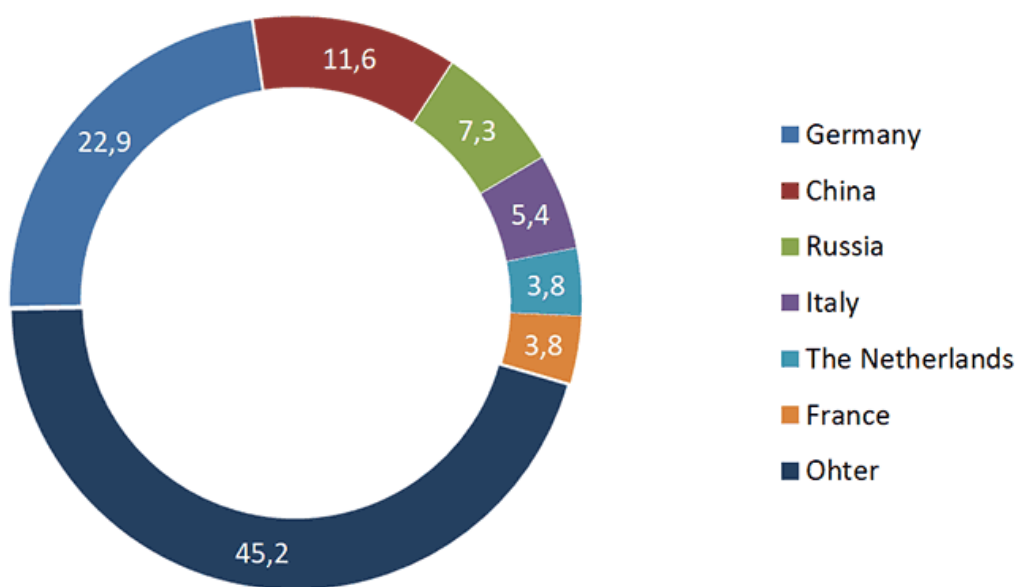
Μία από τις σημαντικότερες επενδύσεις της Γερμανίας στην Πολωνία, η οποία δεν δημιουργεί μόνο οικονομικά κέρδη, αλλά αποτελεί ένα όπλο στρατηγικής σημασίας στην γεωοικονομική ανάπτυξη της Γερμανίας, είναι η πρωταγωνιστική θέση της Γερμανικής εν μέρει κρατικής εταιρείας Deutsche Telecom, στον τομέα των τηλεπικοινωνιών της Πολωνίας. Η Deutsche Telecom, αποτελεί τη μεγαλύτερη εταιρεία τηλεπικοινωνιών στην Πολωνία και δραστηριοποιείται στη χώρα μέσω της εταιρείας T- Mobile Polska⁵⁸ και μίας μικρότερης εταιρείας παροχής τηλεπικοινωνιών και υπηρεσιών τεχνολογίας, υπό την ονομασία T-Systems. Η T-Mobile polska, είναι μία από τις δέκα ισχυρότερες ξένες εταιρείες στην Πολωνία, αποτελώντας παράλληλα και έναν από τους μεγαλύτερους επενδυτές στη χώρα. Κατά την εικοσαετή παρουσία της στην Πολωνία, έχει επενδύσει πάνω από επτά δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα το έτος 2017 διέθετε δέκα εκατομμύρια πεντακόσιες χιλιάδες (10.500.000) πελάτες στην Πολωνία.

Ένα άλλο σημαντικό γεωοικονομικό εργαλείο που χρησιμοποίησε η Γερμανία από τις αρχές του 1990 έως σήμερα για την πρόσδεση της Πολωνίας στο άρμα των γερμανικών συμφερόντων, είναι η πολιτική των εμπορικών συναλλαγών ανάμεσα στα

⁵⁷ Βλέπε: POLISH INVESTMENTS AND TRADE AGENCY, CASE STUDY, https://www.paih.gov.pl/investment_support/ CASE STUDY

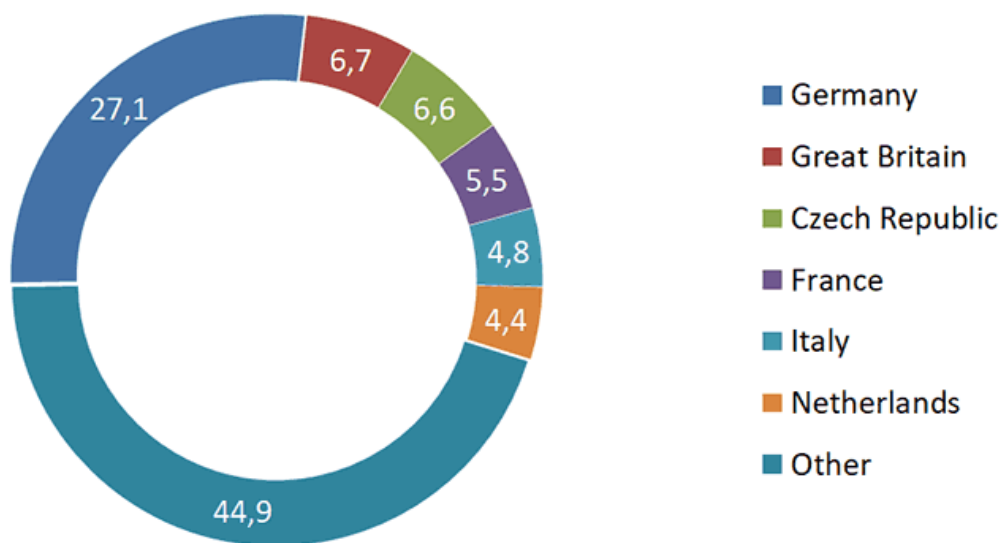
⁵⁸ <https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-poland-355840>

δύο κράτη. Στο συγκεκριμένο γεωοικονομικό τομέα η Γερμανία αποτελεί σταθερά από την επανένωσή της μέχρι σήμερα το μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Πολωνίας, τόσο στον τομέα των εξαγωγών, όσο και στον τομέα των εισαγωγών. Έτσι μέσω του διμερούς εμπορίου με την Πολωνία η Γερμανία καθίσταται βασικός εταίρος της χώρας, με ιδιαίτερο βάρος στη λήψη των αποφάσεων για τις εξωτερικές της υποθέσεις. Συγκεκριμένα βάσει της παρατήρησης των δεδομένων που παραθέτει η Παγκόσμια Τράπεζα⁵⁹ για τις εμπορικές συναλλαγές ανάμεσα στα δύο κράτη για την χρονική περίοδο 1994-2016 προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα. Πρώτον, η Γερμανία αποτελεί τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Πολωνίας καθ' όλη τη χρονική περίοδο τόσο στον τομέα των εξαγωγών, όσο και στον τομέα των εισαγωγών της Πολωνίας. Δεύτερον, στο χρονικό διάστημα των 23 ετών (1994-2016), το εμπορικό ισοζύγιο ανάμεσα στις δύο χώρες γέρνει προς την πλευρά της Πολωνίας, με τις Πολωνικές εξαγωγές προς τη Γερμανία να ξεπερνούν τις αντίστοιχες Πολωνικές εισαγωγές από την ίδια χώρα. Έτσι για 14 ολόκληρα χρόνια το εμπορικό ισοζύγιο καθίσταται ελλειμματικό για την Γερμανία, όταν για την Πολωνία το ισοζύγιο παρουσιάζεται ελλειμματικό μόνο για 9 χρόνια.

EIKONA 7.4: ΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016 ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ. ΠΗΓΗ: POLISH INVESTMENT AND TRADE AGENCY GROUP- PFR GROUP, WHY POLAND, THE ECONOMY.

⁵⁹ΒΛΕΠΕ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ URL: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ.

ΕΙΚΟΝΑ 7.5: ΟΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016 ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ. ΠΗΓΗ: POLISH INVESTMENT AND TRADE AGENCY GROUP- PFR GROUP, WHY POLAND, THE ECONOMY.

8. Η Γεωοικονομία της Γερμανίας στην Τσεχία.

Η Τσεχία αποτέλεσε τη δεύτερη σημαντικότερη χώρα της κεντρικής Ευρώπης μετά την Πολωνία για τα Γερμανικά συμφέροντα. Παρά τη μειωμένη εδαφική της επικράτεια μετά τον διαχωρισμό της με τη Σλοβακία και την ίδρυση χωριστής κρατικής οντότητας από την 1^η Ιανουαρίου του 1993, η Τσεχία συνέχιζε να αποτελεί ένα κράτος με στρατηγική θέση εφαιπτόμενη στο μαλακό υπογάστριο της ενωμένης Γερμανίας και έχοντας κοινά σύνορα με την έταιρη Γερμανική κρατική οντότητα της Αυστρίας. Επιπλέον, η Τσεχία είχε αποτελέσει κατά την ιστορική της πορεία προσαρτημένο έδαφος της Αυτοκρατορίας της Αυστροουγγαρίας, ενώ κατά τις παραμονές του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου είχε προσαρτηθεί στο Γ΄ Ράιχ κατά τη συμφωνία του Μονάχου ανάμεσα στο Χίτλερ και το Μουσολίνι από την πλευρά του άξονα και τον Τσάμπερλεϊν και τον νταλατιέ από την πλευρά των Δημοκρατικών Ευρωπαϊκών υπερδυνάμεων.

Προκειμένου να ασκήσει την επιρροή της στην Τσεχική Δημοκρατία η ενωμένη Γερμανία έπρεπε να προβεί σε μία σειρά μέτρων, που θα καταργούσαν τις προπολεμικές διαφορές, που υπήρχαν ανάμεσα στα δύο μέρη και θα οδηγούσαν στη δημιουργία ενός φιλικού περιβάλλοντος, το οποίο θα ήταν πρόσφορο για την

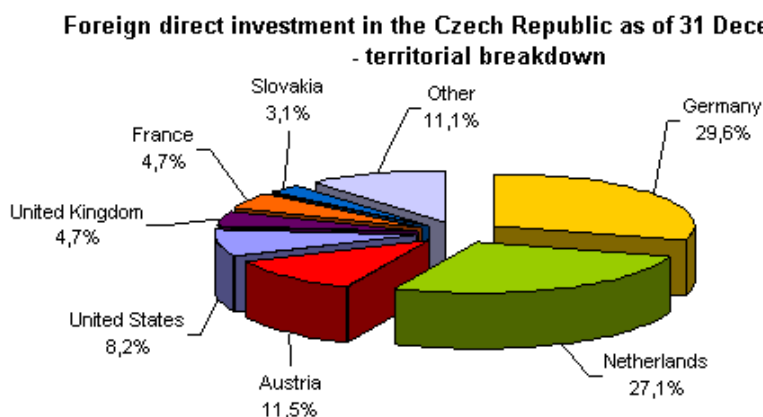
ανάπτυξη των γερμανικών γεωοικονομικών εργαλείων. Το πρώτο στάδιο για την εφαρμογή της συγκεκριμένης πολιτικής υπήρξε η προσπάθεια για οριστική διευθέτηση του ακανθώδους ζητήματος των αποζημιώσεων και του επαναπατρισμού στην Τσεχία των Γερμανών Σουδητών, που είχαν καταφύγει πρόσφυγες στη Γερμανία μετά την ήττα του Γ' Ράιχ από το 1945 και ύστερα. Ο συγκεκριμένος διακανονισμός επιτεύχθηκε με ειδική συνθήκη συμφιλίωσης την επονομαζόμενη Τσεχο-Γερμανική διακήρυξη, η οποία υπεγράφη στις 21 Ιανουαρίου του 1997 ανάμεσα στον Γερμανό Καγκελάριο Helmut Kohl και τον Τσέχο πρωθυπουργό Vaclav Klaus. Βάσει της συγκεκριμένης συνθήκης καθοριζόταν ρητώς ότι οι Γερμανοί Σουδήτες, δεν θα ασκούσαν περαιτέρω πιέσεις περί αποζημιώσεων των περιουσιών τους⁶⁰. Ωστόσο, η άσκηση της γεωοικονομίας στην Τσεχία δεν εφαρμόστηκε μετά την διευθέτηση των διμερών διακρατικών ζητημάτων, αλλά και πριν από αυτά όταν η Τσεχία αποτελούσε ενιαία κρατική οντότητα με τη Σλοβακία. Οι λόγοι που επέβαλλαν στη Γερμανία να αναπτύξει ταχέως τον γεωοικονομικό της μηχανισμό στην περιοχή σχετίζονταν με την ανησυχία της να προλάβει πρώτη να διεισδύσει μέσω της οικονομικής οδού, σε μία περιοχή ζωτικής σημασίας για τη γεωπολιτική της θέση και να μην αφήσει χρονικά περιθώρια για εκμετάλλευση από ανταγωνίστριες δυνάμεις.

Ο τομέας των άμεσων ξένων επενδύσεων αποτέλεσε ένα από τα βασικότερα γεωοικονομικά εργαλεία της ενωμένης Γερμανίας στην Τσεχική Δημοκρατία. Βάσει στατιστικών στοιχείων, που δημοσιεύτηκαν από την Εθνική Τράπεζα της Τσεχίας⁶¹, κατόπιν οδηγιών που υπαγορεύτηκαν από τον οργανισμό οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης και την Ευρωπαϊκή στατιστική υπηρεσία, κατά την περίοδο από το 1998 έως και το 2016, που καταλαμβάνει η συγκεκριμένη δημοσίευση, η Γερμανία υπήρξε σταθερά ανάμεσα στις τρεις πρώτες χώρες σε ποσοστό άμεσων ξένων επενδύσεων στην Τσεχία. Συγκεκριμένα κατά το έτος 1998 η Γερμανία καταλάμβανε την πρώτη θέση στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων με ποσοστό 29,6%, ακολουθούμενη από την Ολλανδία με ποσοστό 27,1% και την Αυστρία με

⁶⁰ LYNN M. TESSER, EUROPEAN INTEGRATION AND THE LEGACY OF THE POST-WORLD WAR II GERMAN EXPULSIONS IN EAST-CENTRAL EUROPE, GEOPOLITICS, TAYLOR AND FRANCIS GROUP, 1999, 91-119 Σελ 107. <https://doi.org/10.1080/14650049908407657>

⁶¹ Βλ. CNB CESKA NARODNI BANKA (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΙΑΣ) <https://www.Foreign-direct-investment-annual-reports-Czech-National-Bank>.

συμμετοχή 11,5%. Από το 1999 έως και σήμερα την πρώτη θέση καταλαμβάνει η Ολλανδία, ενώ η Γερμανία βρίσκεται σταθερά στη δεύτερη θέση, με εξαίρεση τα έτη 2013,2014 και 2015, όπου τη δεύτερη θέση έρχεται να καταλάβει η Αυστρία, με τη Γερμανία να υποχωρεί στην Τρίτη θέση, για να ανακτήσει τη δεύτερη σειρά της το 2016.

8.1 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN THE CZECH REPUBLIC AS OF 31 DECEMBER 1998- TERRITORIAL BREAKDOWN. (ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΑΝΑ ΚΡΑΤΟΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1998). ΠΗΓΗ: CNB CESKA NARODNI BANKA, 1998, FOREIGN DIRECT INVESTMENTS.

Ένας τομέας των Γερμανικών άμεσων ξένων επενδύσεων, στον οποίο οι Γερμανικές επενδύσεις κατέχουν την πρώτη θέση, είναι ο τομέας της Τσεχικής αυτοκινητοβιομηχανίας. Η αυτοκινητοβιομηχανία της Τσεχίας, αποτελεί έναν από τους κινητήρες της Τσεχικής οικονομίας, απασχολώντας συνολικά πάνω από 120.000 εργαζόμενους⁶². Προκειμένου να ενισχύσει και να αυξήσει τις άμεσες ξένες επενδύσεις στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, η κυβέρνηση της Τσεχίας έχει προβεί στη δημιουργία ειδικής υπηρεσίας πληροφοριών αρμόδιας για την παροχή βοηθητικών υπηρεσιών και πληροφόρησης στους υποψήφιους επενδυτές, υπό την ονομασία Czechinvest. Το 99% των αυτοκινήτων, που παράγονται στην Τσεχία είναι ιδιωτικά αυτοκίνητα. Η εμπλοκή της Γερμανίας στην Τσεχική αυτοκινητοβιομηχανία είναι καθοριστική, καθώς κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο, όσον αφορά την παραγωγή αυτοκινήτων της χώρας.

⁶² Βλέπε: CHZECHINVEST-INVESTMENT AND BUSINESS DEVELOPMENT AGENCY, INVESTMENT OPPORTUNITIES-AUTOMOTIVE INDUSTRY IN THE CZECH REPUBLIC, MARCH 2009, ΣΕΛ 1, https://www.mzv.cz/file/672401/Brochure_Czech_Automotive_Industry.pdf

Συγκεκριμένα, η μεγαλύτερη αυτοκινητοβιομηχανία της Τσεχίας η SKODA, η οποία ήταν κρατική επιχείρηση, μεταπωλήθηκε το 1991 στη Γερμανική πολυεθνική αυτοκινητοβιομηχανία της Volkswagen, περνώντας έτσι υπό τον πλήρη Γερμανικό έλεγχο. Η Skoda παράγει ετησίως το μεγαλύτερο αριθμό αυτοκινήτων της Τσεχίας, ενδεικτικά, το 2012 η εταιρεία παρήγαγε το 55,9% των αυτοκινήτων του συγκεκριμένου έτους, ποσοστό που σε πραγματικούς αριθμούς μεταφραζόταν σε 656.306 χιλιάδες αυτοκίνητα.

Όσον αφορά τις άμεσες ξένες επενδύσεις στην Τσεχία η Γερμανία δραστηριοποιείται έντονα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών της χώρας μέσω της κρατικής Γερμανικής εταιρείας Deutsche Telekom. Η συγκεκριμένη εταιρεία δραστηριοποιείται στην Τσεχία από το 1996, δηλαδή εδώ και 22 ολόκληρα χρόνια, μέσω της εταιρείας T-Mobile Czech Republic. Η T-Mobile Czech Republic⁶³ αποτελεί τη μεγαλύτερη εταιρεία, όσον αφορά το μερίδιό της στην αγορά κινητής τηλεφωνίας της Γερμανίας, ενώ διαθέτει τη μεγαλύτερη πελατειακή βάση στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, έχοντας σύμφωνα με επίσημα στοιχεία του 2017 6,2 εκατομμύρια πελάτες και απασχολώντας στους κόλπους της 3,600 υπαλλήλους.

Εκτός από τον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων ένας άλλος τομέας τον οποίο το Γερμανικό κράτος χρησιμοποιεί ως γεωοικονομικό εργαλείο αποτελούν οι διμερείς εμπορικές συναλλαγές ανάμεσα στα δύο κράτη. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, βάσει στοιχείων τα οποία παραθέτει η παγκόσμια τράπεζα⁶⁴, η Γερμανία κατέχει την πρώτη θέση στον τομέα των εμπορικών συναλλαγών της Τσεχίας τόσο στον τομέα των εξαγωγών της χώρας, ο οποίος επηρεάζει πολιτικά το ποσοστό του πληθυσμού που εντάσσονται στις παραγωγικές δυνάμεις όπως των εργατών και των τεχνικών επιστημόνων, όσο και στον τομέα των εισαγωγών, ο οποίος βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την εμπορική τάξη ιδιαίτερος εκείνη των επίσημων αντιπροσώπων εισαγόμενων αγαθών και του εργατικού τους δυναμικού. Αξιοσημείωτο παραμένει το γεγονός ότι παρά την πρωτοκαθεδρία της Ολλανδίας στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων στον τομέα των εμπορικών συναλλαγών ο βασικός εμπορικός εταίρος της Τσεχίας και στις εισαγωγές και στις εξαγωγές παραμένει ακλόνητα η Γερμανία.

⁶³ <https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-the-czech-republic-355848>

⁶⁴ ΒΛΕΠΕ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ URL: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ.

Συγκεκριμένα βάσει των οικονομικών δεδομένων που παραθέτει η Παγκόσμια Τράπεζα για το χρονικό διάστημα 1993-2016, για τις εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στα δύο κράτη προκύπτουν τα εξής στοιχεία. Πρώτον, το εμπορικό ισοζύγιο ανάμεσα στα δύο κράτη γέρνει σταθερά υπέρ της Τσεχίας, οι εξαγωγές της οποίας στη Γερμανία είναι μονίμως πολλαπλάσιες, σε σχέση με τις αντίστοιχες Γερμανικές εξαγωγές προς αυτήν. Συγκεκριμένα, με εξαίρεση τα δύο έτη 1996,1997, όπου το εμπορικό ισοζύγιο γέρνει από την Γερμανική πλευρά, σε όλη την υπόλοιπη διάρκεια (22 ετών) η Τσεχία φαίνεται να βγαίνει κερδισμένη, από τις εμπορικές συναλλαγές, με τα κέρδη από τις εξαγωγές να ξεπερνούν τα αντίστοιχα έξοδα, από τις εισαγωγές με τη Γερμανία. Μάλιστα, κατά την περίοδο 2010-2016 το εμπορικό ισοζύγιο ανάμεσα στις Τσεχικές εξαγωγές και εισαγωγές από τη Γερμανία, παρουσιάζει πλεόνασμα υπέρ των εξαγωγών, με την διαφορά να διαμορφώνεται ετησίως περίπου στο ποσό των δέκα δισεκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ.

9. Η Γεωοικονομία της Γερμανίας στην Ουγγαρία.

Η Ουγγαρία είναι μια χώρα της κεντρικής Ευρώπης και ιδρυτικό μέλος του Vise grad, με ιδιαίτερες διακρατικές σχέσεις με τη Γερμανία, σε σχέση με τις δύο άλλες χώρες της Τσεχίας και της Πολωνίας, με τις οποίες επίσης συνορεύει η Γερμανία. Σε αντίθεση με την Πολωνία και την Τσεχία, των οποίων ο πληθυσμός ανήκει στη Σλαβική φυλετική ομάδα, ο πληθυσμός της Ουγγαρίας είναι Φίνο-τουρκικής προέλευσης, αποτελώντας εκ των πραγμάτων μία ετερόνυμη εθνική ομάδα, η οποία λειτουργεί σαν σφήνα ανάμεσα στη σλαβική θάλασσα των κρατών της Ανατολικής Ευρώπης. Έτσι γεωγραφικά η Ουγγαρία αποτελεί ένα εμπόδιο που χωρίζει τους Σλάβους του Βορρά και του κέντρου, από τους Σλάβους του νότου ή αλλιώς Γιουγκοσλάβους, δημιουργώντας προσκόμματα σε τυχόν μελλοντικούς πανσλαβιστικούς οραματισμούς, όπως αυτούς που είχε προσπαθήσει να εφαρμόσει η Ρωσική Αυτοκρατορία, κατά τον 19^ο αιώνα, προκειμένου να ελέγξει μέρος της Βαλκανικής με απώτερο στόχο την έξοδό της στις θερμές θάλασσες. Επιπλέον, όσον αφορά τις Γερμανό-Ουγγρικές σχέσεις, ήταν ανέκαθεν στενές, με την Ουγγαρία να έχει αποτελέσει για μεγάλα χρονικά διαστήματα τμήμα του Γερμανικού Κράτους της

Αυστρίας, η οποία μάλιστα προς τον τελευταίο αιώνα της ύπαρξής της, αναγνώρισε στην Ουγγαρία συν κυριαρχικά δικαιώματα εντός του κράτους και μετατράπηκε σε δυαδική μοναρχία, με την ονομασία Αυτοκρατορία της Αυστροουγγαρίας. Κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα η Ουγγαρία βρέθηκε στο πλευρό της Γερμανίας, τόσο κατά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, ως τμήμα της Αυστροουγγαρίας, όσο και κατά τον Β΄ Παγκόσμιο, ως ανεξάρτητο κράτος σύμμαχος του Γ΄ Ράιχ. Τέλος, μετά την ήττα του άξονα στον Β Παγκόσμιο Πόλεμο η Ουγγαρία δεν εντάχθηκε ποτέ ομαλά στον Ανατολικό Συνασπισμό, με συνέπεια την έκκληση της για δυτική βοήθεια, κατά τις εξεγέρσεις κατά της Σοβιετικής Ένωσης, που κατεστάλησαν από τα Σοβιετικά Στρατεύματα του Συμφώνου της Βαρσοβίας το 1956 στη Βουδαπέστη. Συνεπώς, με βάση το ήδη διαμορφωμένο ιστορικό υπόβαθρο, η προσπάθεια της Ενωμένης Γερμανίας για σύσφιξη των διακρατικών σχέσεων με την Ουγγαρία μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου δεν συνάντησε κανενός είδους ιστορικό πρόσκομμά, όπως στις περιπτώσεις της Τσεχίας και της Πολωνίας. Συγκεκριμένα, η Ουγγαρία κατά την περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου υπήρξε σύμμαχος των Γερμανών, έτσι όχι μόνο δεν είχε υποστεί καταστροφές από τα Γερμανικά στρατεύματα, αλλά έφερε το βάρος της συμμετοχής της σε ναζιστικά εγκλήματα, όπως η εξολόθρευση του Εβραϊκού πληθυσμού της χώρας καθώς και των Ρομά. Συνεπώς, ως προς την Ουγγρική περίπτωση η Γερμανία δεν ανέπτυξε την γεωοικονομία της αποβλέποντας στη δημιουργία κλίματος κατευνασμού και συμφιλίωσης, ούτε με σκοπό να διευθετήσει ακανθώδη μειονοτικά ζητήματα. Η γερμανική γεωοικονομία αναπτύχθηκε στην Ουγγαρία με γνώμονα την πρόσδεση του τρίτου εξ ανατολών συνορεύοντος κράτους στη Γερμανική σφαίρα επιρροής, με σκοπό τη δημιουργία μίας ενιαίας οικονομικής και πολιτικής ασπίδας από κράτη δορυφόρους, που θα δημιουργούσαν ένα ισχυρό ανάχωμα σε τυχόν Ρωσικούς ή άλλους αναθεωρητισμούς.

Προκειμένου να ασκήσει την εξωτερική επιρροή στην Ουγγαρία, η Ενωμένη Γερμανία χρησιμοποίησε τα γεωοικονομικά εργαλεία των Εμπορικών συναλλαγών, των άμεσων ξένων επενδύσεων και της οικονομικής βοήθειας. Όσον αφορά τον τομέα των διμερών εμπορικών συναλλαγών ανάμεσα στις δύο χώρες, βάσει των δεδομένων για την χρονική περίοδο από το 1992 έως το 2016 τα οποία παρέχει η Παγκόσμια τράπεζα⁶⁵ προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα: Πρώτον, η ενωμένη

⁶⁵ΒΛΕΠΕ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ, Hungary Trade Summary 1992-2016.

Γερμανία παρέμεινε για όλο αυτό το διάστημα σταθερά ο μεγαλύτερος και βασικότερος εμπορικός εταίρος της χώρας, τόσο όσον αφορά τον τομέα των Ουγγρικών εξαγωγών, όσο και όσον αφορά τον τομέα των Ουγγρικών εισαγωγών δημιουργώντας ένα πλέγμα αλληλο-εξαρτημένων συμφερόντων εκατέρωθεν και των παραγωγικών δυνάμεων του βιομηχανικού και αγροτικού εξαγωγικού τομέα, όπως επίσης και με την εσωτερική εμπορική τάξη των εισαγωγέων. Δεύτερον, με εξαίρεση τέσσερα έτη (1993,1994,1996 και 2004) η Ουγγαρία παρουσιάζει πλεόνασμα στο ισοζύγιο των εμπορικών της συναλλαγών με τη Γερμανία για 21 από τα 25 καταγεγραμμένα έτη, με τα έσοδα από τα κέρδη των Ουγγρικών εξαγωγών προς το Γερμανικό κράτος να είναι σταθερά μεγαλύτερα από τα επενδυμένα ποσά των αντίστοιχων Ουγγρικών εισαγωγών από τη Γερμανία.

Η Ουγγαρία υπήρξε η χώρα της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η οποία δέχτηκε τις περισσότερες άμεσες ξένες επενδύσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες ιδιαίτερα κατά την περίοδο 1989 έως 1996, εξαιτίας του φιλικού νομικού πλαισίου που τηρούσε η χώρα, απέναντι στους ξένους επενδυτές, στους οποίους επέτρεπε την εξαγορά εγχώριων εταιρειών, χωρίς περιοριστικά πλαίσια⁶⁶. Όσον αφορά τον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων της Γερμανίας στην Ουγγαρία, βάσει των στοιχείων που παραθέτει σχετική έκδοση της Κεντρικής Τραπέζης της Ουγγαρίας,⁶⁷ για τη χρονική περίοδο των ετών 1995-2005, προκύπτουν τα εξής στοιχεία. Κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, η Γερμανία αποτελεί τον μεγαλύτερο ξένο επενδυτή στη χώρα, με τις γερμανικές εταιρείες, να επενδύουν τα κεφάλαιά τους στους περισσότερους επενδυτικούς τομείς. Μάλιστα από τα οικονομικά στοιχεία προκύπτει ότι η δυναμική των γερμανικών επενδύσεων, είναι τέτοιου βεληνεκούς, ώστε η Γερμανία δεν είναι απλά πρώτη ανάμεσα στις άλλες χώρες επενδυτές, αλλά παρουσιάζει τέτοια δυναμική, ώστε τα κεφάλαια των εταιρειών της, να παρουσιάζουν αύξηση της τάξης του 100% ,από το 1998 έως το 2005 αγγίζοντας το ποσό των δεκατριών δισεκατομμυρίων ευρώ (13.000.000.000 ευρώ).

⁶⁶ JOOP DE KORT, FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN HUNGARY, JOURNAL OF EAST-WEST BUSINESS, 2000, σελ 82, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP, https://doi.org/10.1300/j097v05n03_05

⁶⁷ Βλέπε, MAGYAR NEMZETI BANK, FOREIGN DIRECT INVESTMENT HUNGARY 1995-2005, PUBLISHER IN CHARGE: GABOR MISURA 1850 BUDAPEST, APRIL 2007, σελ. 17.

Ένας από τους σημαντικότερους κλάδους της Ουγγρικής οικονομίας, ο οποίος σχετίζεται άμεσα με τον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων, αποτελεί ο κλάδος της βιομηχανίας αυτοκινήτων, στον οποίο οι Γερμανικές επενδύσεις κατέχουν πρωταγωνιστική θέση. Προκειμένου να ενθαρρύνει τους ξένους επενδυτές, στο να επενδύσουν τα κεφάλαιά τους στη χώρα, το Ουγγρικό κράτος προέβη στη δημιουργία ειδικής υπηρεσίας με την ονομασία Υπηρεσία Επενδύσεων και Εμπορίου της Ουγγαρίας, η οποία ιδρύθηκε της πρώτη Ιανουαρίου του 2011⁶⁸. Στην Ουγγαρία στον τομέα της Αυτοκινητοβιομηχανίας, δραστηριοποιούνται πάνω από 600 εταιρείες, οι οποίες απασχολούν συνολικά 100.000 εργαζόμενους παράγοντας πάνω από 15 δισεκατομμύρια ευρώ έσοδα με το 92% της παραγωγής να κατευθύνεται στον τομέα των εξαγωγών⁶⁹⁷⁰.

Η Γερμανική παρουσία στην αυτοκινητοβιομηχανία εκπροσωπείται κυρίως από τρεις Γερμανικές εταιρείες δύο αμιγώς αυτοκινητοπαραγωγούς (AUDI και MERCEDEZ BENZ) και μία προμηθεύτρια ηλεκτρονικού εξοπλισμού για αυτοκίνητα (ROBERT BOSCH ELEKTRONIKA UFT). Η Γερμανική βιομηχανία αυτοκινήτων BMW συνεργάζεται με 65 τοπικές εταιρείες παραγωγής στην Ουγγαρία απασχολώντας συνολικά πάνω από 10.000 άτομα προσωπικό, ενώ τον τελευταίο καιρό διαπραγματεύεται τη δημιουργία αμιγώς δικής της εργοστασιακής μονάδας παραγωγής αυτοκινήτων στη χώρα⁷¹.

Όσον αφορά τη Γερμανική εταιρεία Audi δραστηριοποιείται στη χώρα μέσω της εταιρείας Audi Hungaria και αποτελεί το μεγαλύτερο κέντρο παραγωγής αυτοκινήτων της Ουγγαρίας με τη βιομηχανική της μονάδα να βρίσκεται στην περιοχή του Győr. Η συγκεκριμένη βιομηχανική μονάδα δεν είναι μόνο η μεγαλύτερη

⁶⁸ HUNGARIAN INVESTMENT AND TRADE AGENCY, AUTOMOTIVE INDUSTRY IN HUNGARY,(2012),<http://invest-export.brussels/documents/16349/24447/Automotive+industry+in+Hungary.pdf/cc70f051-d2cd-4fdf-a68c-6e5f3117e7fd>

⁶⁹ Επίσης: HUNGARIAN INVESTMENT AND TRADE AGENCY, AUTOMOTIVE INDUSTRY IN HUNGARY,(2012),<http://invest-export.brussels/documents/16349/24447/Automotive+industry+in+Hungary.pdf/cc70f051-d2cd-4fdf-a68c-6e5f3117e7fd>

⁷⁰ Επίσης: LILACH NACHUM, MOTIVATIONS OF TNCs FOR INVESTMENT IN EASTERN AND CENTRAL EUROPE, JOURNAL OF EAST-WEST BUSINESS, 2000, ΣΕΛ 17, ROUTLEDGE TAYLOR AND FRANCIS GROUP,

https://doi.org/10.1300/j097v05n03_02

⁷¹ http://www.lakatoskoves.hu/img/download/Auto_industry_two_pager.pdf

στη χώρα σε παραγωγή μηχανών αυτοκινήτων, αλλά και μία από τις πιο σύγχρονες στον κόσμο. Στη διάρκεια των πρώτων 18 χρόνων λειτουργίας της η Audi Hungaria είχε κατασκευάσει 20.500.000 μηχανές αυτοκινήτων και 530.000 αυτοκίνητα απασχολώντας 7,500 εργαζόμενους, αποτελώντας έναν σημαντικό παράγοντα και διαμορφωτή της Ουγγρικής οικονομίας. Το 2010 η Γερμανική Εταιρεία ανακοίνωσε την επένδυση 900.000.000 ευρώ και τη δημιουργία 2.500 νέων θέσεων εργασίας, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο έτι περαιτέρω τη Γερμανική επιρροή στην Ουγγαρία, μέσω του γεωοικονομικού εργαλείου των άμεσων ξένων επενδύσεων (HUNGARIAN INVESTMENT AND TRADE AGENCY, ΣΕΛ 10).

Η εταιρεία παραγωγής αυτοκινήτων Mercedes Benz δραστηριοποιείται στην Ουγγαρία από το 2012 έχοντας ιδρύσει βιομηχανική μονάδα παραγωγής αυτοκινήτων στην περιοχή Kecskemet συνολικής απασχόλησης 4.000 θέσεων εργασίας. Στη συγκεκριμένη βιομηχανική μονάδα παράγονται τρία μοντέλα της Mercedes Benz, τα B class, CLA και CLA Shooting Brake, με τα μοντέλα CLA και CLA SB να προορίζονται αποκλειστικά για εξαγωγή. Το έτος 2016 αποτέλεσε ορόσημο για την Γερμανική εταιρεία καθώς εκτός του ότι σημείωσε παραγωγή 190.000 αυτοκινήτων, ανακοίνωσε την επένδυση 580.000.000 ευρώ στην Ουγγαρία, αυξάνοντας έτσι το μερίδιο της Γερμανίας στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων της Ουγγαρίας. Επιπλέον σύμφωνα με ανακοίνωση του CEO της Mercedes Benz στην Ουγγαρία Christian Wolf, τα μελλοντικά σχέδια της εταιρείας προβλέπουν την επένδυση ενός δισεκατομμυρίου ευρώ στην Ουγγαρία μέχρι το τέλος της δεκαετίας και τη δημιουργία άλλων 2.500 θέσεων εργασίας στη χώρα⁷² (HIPA.HU, 2017, ΣΕΛ 27).

Χαρακτηριστική περίπτωση Γερμανικής εταιρείας που συμβάλλει καθοριστικά στην επιρροή της Γερμανίας στην Ουγγαρία μέσω του γεωοικονομικού εργαλείου των άμεσων ξένων επενδύσεων, αποτελεί η Γερμανική εταιρεία BOSCH. Η συγκεκριμένη εταιρεία (Robert Bosch Elektronika uft) αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη ξένη εταιρεία, από πλευράς παροχής θέσεων εργασίας στην Ουγγαρία. Η εταιρεία Bosch έχει προβεί από το 1991 στην ίδρυση βιομηχανικών μονάδων σε πολλά μέρη της Ουγγαρίας, όπως στη Βουδαπέστη, στο Hatvan, στο Miskolc, στο Eger, στο Kecskemet και το Szigetszentmiklos (HUNGARIAN INVESTMENT AND TRADE AGENCY, 2012, ΣΕΛ 11) ΚΑΙ (HIPA.HU, 2017, ΣΕΛ 43).

⁷² Βλέπε: https://hipa.hu/images/publications/hipa-automotive-industry-in-hungary_2017_07_05.pdf

Εκτός από τον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, η Γερμανία παρουσιάζει σημαντικότερη δραστηριότητα στον ευαίσθητο τομέα των τηλεπικοινωνιών της χώρας. Η Deutsche Telecom δραστηριοποιείται στην Ουγγαρία μέσω δύο εταιρειών: Πρώτον, μέσω της Magyar Telekom⁷³, η οποία αποτελεί και την κύρια αντιπρόσωπό της στη χώρα. Δεύτερον, δια της T-Systems Hungary LTD, η οποία αποτελεί θυγατρική εταιρεία της Magyar Telekom και ανήκει κατά ποσοστό 100% στην μητρική της εταιρεία. Η Magyar Telekom αποτελεί το μεγαλύτερο προμηθευτή υπηρεσιών τηλεπικοινωνίας της Ουγγαρίας, καθώς επίσης κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου της μεγαλύτερης εταιρείας τηλεπικοινωνιών της ΠΓΔΜ, της Makedonski Telekom.

10. Η Γεωοικονομία της Γερμανίας στη Σλοβακία.

Η Σλοβακία αποτελεί την Ανατολικότερη από τις τέσσερις χώρες της κεντρικής Ευρώπης, οι οποίες αποτελούν την ομάδα του Vise grad. Μέχρι και την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της από την Τσεχοσλοβακία κατόπιν του βελούδινου διαζυγίου που προηγήθηκε με την Τσεχία, η Σλοβακία δεν αποτελούσε ιστορικά κάποιο ανεξάρτητο κράτος, αλλά μία γεωγραφική περιοχή, που συμπλήρωνε την ισχυρότερη πληθυσμιακά, οικονομικά και πολιτισμικά συγγενική περιοχή της Τσεχίας, η οποία πρόβαλλε ανέκαθεν, ως ο πρωταγωνιστής της ενωμένης Τσεχοσλοβακίας στη διεθνή σκηνή μέχρι και τη διάσπαση της χώρας. Παρά το γεγονός ότι η Σλοβακία δεν έχει κοινά σύνορα με τη Γερμανία, ιστορικοί, πολιτισμικοί και γεωπολιτικοί παράγοντες ώθησαν τη Γερμανία να αντιμετωπίσει τη Σλοβακία ως ένα αναπόσπαστο τμήμα της Κεντρικής Ευρώπης και όχι της Ανατολικής, εντάσσοντας την, στον ίδιο γεωπολιτικό άξονα με τις υπόλοιπες τρεις χώρες του vise grad, με τις οποίες η Γερμανία είχε κοινά σύνορα. Οι λόγοι που έκαναν τη Σλοβακία να διαφέρει από τα γειτονικά κράτη της Ανατολικής Ευρώπης με τα οποία συνόρευε, όπως η Ουκρανία και την κατηγοριοποιούσαν στην Κέντρο - ευρωπαϊκή ομάδα κρατών ήταν οι εξής: Πρώτον, η Σλοβακία αποτελούσε μια χώρα η οποία αν και υπαγόταν στη Σλαβική εθνική ομάδα, δεν υπαγόταν στο ορθόδοξο δόγμα, αλλά στη Ρωμαιοκαθολική εκκλησία. Το θρησκευτικό δόγμα της χώρας την διαχώριζε αυτομάτως από τους ορθόδοξους γείτονες της Ανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων, δημιουργώντας ένα ανάχωμα

⁷³ <https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-hungary-355846>

για τυχόν πολιτισμικές διασυνδέσεις με την ορθόδοξη Ρωσία και τη Ρουμανία, ενώ καθιστούσε τη Σλοβακία το θρησκευτικό προμαχώνα της Ρώμης στην κέντρο-ανατολική Ευρώπη. Δεύτερον, η Σλοβακία αν και Σλαβική χώρα δεν χρησιμοποιούσε το Σλαβικό αλφάβητο, αλλά το Λατινικό, διαθέτοντας έτσι ένα ακόμη πολιτισμικό στοιχείο, που την ενέτασσε στην Κεντρική Ευρώπη. Τρίτον, η Σλοβακία αποτελεί τη μόνη από τις τέσσερις χώρες μέλη του Visegrad, η οποία διαθέτει κοινά σύνορα με τις τρεις άλλες αποτελώντας έτσι έναν απαραίτητο συνδετικό ιστό για την σύσταση της συμμαχίας. Τέταρτον, η χώρα αποτελούσε έως το 1993 ενωμένο τμήμα με την Τσεχία, με την οποία είχε κοινή ιστορική πορεία, τόσο κατά την υπαγωγή τους στην Αυτοκρατορία των Αψβούργων, όσο και κατά την προσάρτησή τους, από τη Χιτλερική Γερμανία βάσει της Συμφωνίας του Μονάχου. Έτσι η χώρα είχε βιώσει μια μακράιωνη πολιτισμική εμπειρία και συμβίωση με την Αυστρία και τις υπόλοιπες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, που υπάγονταν στους κόλπους της Αυτοκρατορίας της, έχοντας διαμορφώσει μία ιστορική ταυτότητα, που έβρισκε σημεία επαφής με το Γερμανικό κόσμο και τον πολιτισμικό χώρο, που είχε διαμορφώσει. Όλα αυτά τα δεδομένα συνέτειναν, στο να ωθήσουν την Γερμανική εξωτερική πολιτική στην προσπάθεια άσκησης επιρροής στη Σλοβακία, μέσω της γεωοικονομίας, του νέου μέσου επιρροής, το οποίο ανταποκρινόταν καλύτερα με τις σύγχρονες συνθήκες, που επικράτησαν στον κόσμο μετά τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου.

Όπως και στις τρεις άλλες χώρες του Visegrad έτσι και στην περίπτωση της Σλοβακίας η Γερμανία ανέπτυξε τη γεωοικονομία της βάσει των τριών θεμελιωδών εργαλείων των εμπορικών συναλλαγών, των άμεσων ξένων επενδύσεων και της οικονομικής βοήθειας. Όσον αφορά τον τομέα των εμπορικών συναλλαγών ανάμεσα στις δύο χώρες βάσει των οικονομικών δεδομένων που παρέχει η Παγκόσμια Τράπεζα για το χρονικό διάστημα από το έτος 1994 έως το έτος 2016⁷⁴ προκύπτουν τα εξής στοιχεία: Πρώτον, σε διάστημα 23 ετών η Γερμανία κατάφερε να παραμείνει στην κορυφή του Σλοβακικού εμπορικού ισοζυγίου, ως ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της χώρας για 19 συνεχόμενα έτη από το 1998 έως το 2016. Για το χρονικό διάστημα της περιόδου 1994 έως 1997, δηλαδή για μία περίοδο τεσσάρων ετών η Γερμανία βρισκόταν σταθερά στη δεύτερη θέση των εμπορικών συναλλαγών της Σλοβακίας, τόσο στον τομέα των εξαγωγών, όσο και στον τομέα των εισαγωγών με

⁷⁴ΒΛΕΠΕ, ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ URL: (ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΛΟΒΑΚΙΑΣ).Slovak Republic Trade Summary 1994-2016).

μόνη διαφορά το έτος 1994, όπου είναι η πρώτη και τελευταία φορά όπου η Γερμανία βρίσκεται στην Τρίτη θέση, ως εμπορικός εταίρος της Σλοβακίας, μόνο όσον αφορά τον τομέα των εισαγωγών, αφού στις Σλοβακικές εξαγωγές δεν ξέπεσε ποτέ της δεύτερης θέσης. Δεύτερον, από το έτος 2002 έως και το 2016 η Γερμανία όχι μόνο αποτελεί το μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Σλοβακίας και στους δύο τομείς, αλλά με εξαίρεση το έτος 2008, για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα το εμπορικό ισοζύγιο παρουσιάζεται πλεονασματικό υπέρ της Σλοβακίας με τα έσοδα από τις Σλοβακικές εξαγωγές προς τη Γερμανία να είναι μονίμως περισσότερα από τα αντίστοιχα έξοδα για εισαγωγές Γερμανικών προϊόντων.

Όσον αφορά το γεωοικονομικό εργαλείο των άμεσων ξένων επενδύσεων, βάσει των αποσπασματικών στοιχείων που εκθέτει η Εθνική τράπεζα της Σλοβακίας⁷⁵, φαίνεται ότι η Γερμανία δεν χρησιμοποίησε το συγκεκριμένο γεωοικονομικό εργαλείο εκτεταμένα προκειμένου να αυξήσει την πολιτική της επιρροή στη χώρα. Ένας συγκεκριμένος τομέας των άμεσων ξένων επενδύσεων της Σλοβακίας στον οποίο υπάρχει δυναμική γερμανική παρουσία, αποτελεί ο τομέας της αυτοκινητοβιομηχανίας. Ο τομέας της αυτοκινητοβιομηχανίας της Σλοβακίας αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο τμήμα της Σλοβακικής οικονομίας με έσοδα 17 δισεκατομμύρια ευρώ από τις εξαγωγές της χώρας⁷⁶, ενώ αποτελεί το 43% του βιομηχανικού τομέα της χώρας. Επιπλέον, ο τομέας της αυτοκινητοβιομηχανίας έχει συμβάλλει στη δημιουργία 80.000 άμεσων θέσεων εργασίας μόνο από τις 4 μεγάλες

⁷⁵ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΠΑΡΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΣΛΟΒΑΚΙΑΣ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΟΔΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΨΥΧΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΩΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ. ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΝΤΑΙ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΚΑ ΜΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΟΧΤΩ ΕΤΩΝ ΧΩΡΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΔΥΟ ΥΠΟΠΕΡΙΟΔΟΥΣ, ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΥΠΟΠΕΡΙΟΔΟ ΝΑ ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΑ ΕΤΗ 1998-2002 ΚΑΙ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΤΑ ΕΤΗ 2007-2009. ΌΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΥΠΟΠΕΡΙΟΔΟ Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΤΟΣ (1998) ΟΠΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΚΑΤΑ ΣΕΙΡΑ ΧΩΡΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΚΑΤΑ ΤΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΕΤΗ (1999-2002) ΣΚΑΡΦΑΛΩΝΕΙ ΣΤΑΘΕΡΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΘΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΕΤΟΣ 2000 ΝΑ ΕΧΕΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙ 49.080 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΚΟΡΩΝΕΣ ΣΛΟΒΑΚΙΑΣ, ΟΤΑΝ ΟΙ ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΠΟ ΟΛΑ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΑΝΕΡΧΟΝΤΑΝ ΣΕ 99.561 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΚΟΡΩΝΕΣ. ΔΗΛΑΔΗ ΤΟ ΕΤΟΣ 2000 Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΔΕΝ ΕΙΧΕ ΑΠΛΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΞΕΝΟ ΕΠΕΝΔΥΤΗ ΣΤΗ ΣΛΟΒΑΚΙΑ ΑΛΛΑ ΤΑ ΜΙΣΑ ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΟΥ ΕΙΧΑΝ ΕΙΣΡΕΥΣΕΙ ΕΚΕΙΝΟ ΤΟ ΕΤΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΝΤΑΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ. ΩΣΤΟΣΟ, ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1999-2002 ΔΕΝ ΑΡΚΟΥΝ ΓΙΑ ΝΑ ΕΝΤΑΧΘΟΥΝ ΟΙ ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗ ΦΑΡΕΤΡΑ ΤΩΝ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΠΛΩΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗ ΣΛΟΒΑΚΙΑ ΠΑΡΑ ΜΟΝΟ ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΑ ΚΑΙ ΟΧΙ ΓΙΑ ΟΛΗ ΤΗΝ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΨΥΧΡΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ. ΜΑΛΙΣΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΥΠΟΠΕΡΙΟΔΟ 2007-2009 Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΔΕΝ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΠΟΤΕ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΤΟΜΕΑ, ΟΠΟΥ ΜΕ ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΤΟ 2007 ΟΠΟΥ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΕΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ, ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΕΤΗ ΔΕΝ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΚΗΣ ΤΡΙΑΔΑΣ.

⁷⁶ AUTOMOTIVE SECTOR IN SLOVAKIA-BASIC INFORMATION PACKAGE, 1 DECEMBER 2016, THE SWEDISH TRADE AND INVEST COUNCIL, PRAGUE. <https://www.business-sweden.se/globalassets/slovak-automotive-sector-2016.pdf>

αυτοκινητοβιομηχανίες που δραστηριοποιούνται στη Σλοβακία και 200.000⁷⁷ άμεσων και έμμεσων θέσεων εργασίας από εταιρείες προμηθευτές. Στη Σλοβακία δραστηριοποιούνται τέσσερις μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες η Γερμανική Volkswagen, η Γαλλική PSA και η νοτιοκορεατική KIA, ενώ από το 2018 ξεκινάει τις δραστηριότητές της και η Βρετανική Jaguar – Land Rover. Συνεπώς ο ισχυρότερος τομέας της Σλοβακικής οικονομίας που είναι η αυτοκινητοβιομηχανία υπάγεται άμεσα στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων, αφού και οι τέσσερις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στη χώρα είναι αλλοδαπές.

Η ισχυρότερη αυτοκινητοβιομηχανία της Σλοβακίας είναι σταθερά η Γερμανική Volkswagen (SWEDISH TRADE AND INVEST COUNCIL, ΣΕΛ 5), την εγκατάσταση της οποίας είχε βοηθήσει το ίδιο το Σλοβακικό κράτος υπό την πρωθυπουργία του Vladimir Meciar, με την παραχώρηση εκτάσεων και υπαρχόντων εγκαταστάσεων με σκοπό να προσελκύσει τη Γερμανική βιομηχανία στο να προβεί σε επενδύσεις στη χώρα⁷⁸. Έτσι η Γερμανία μέσω της Γερμανικής εταιρείας Volkswagen αποτελεί την ισχυρότερη δύναμη εντός του σημαντικότερου τομέα της Σλοβακικής οικονομίας. Συνεπώς, μέσω της ηγετικής της παρουσίας στην αυτοκινητοβιομηχανία της Σλοβακίας η Γερμανία ασκεί την επιρροή της στη χώρα, μέσω του γεωοικονομικού εργαλείου των άμεσων ξένων επενδύσεων. Η Volkswagen δραστηριοποιείται στη Σλοβακία από το 1991 αποτελώντας την παλαιότερη ξένη αυτοκινητοβιομηχανία της χώρας με τη δεύτερη χρονικά PSA να δραστηριοποιείται από το 2003 και την KIA από το 2004 το έτος της ένταξης της Σλοβακίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όσον αφορά τα στατιστικά δεδομένα η Γερμανική εταιρεία είναι πρώτη σε όλους του τομείς σε σχέση με τις ανταγωνίστριές της. Πρώτον, η Volkswagen παράγει ετησίως το μεγαλύτερο αριθμό αυτοκινήτων 394.474 αυτοκίνητα καταλαμβάνοντας την πρώτη θέση στον τομέα της παραγωγής με δεύτερη

⁷⁷ SARIO (SLOVAK INVESTMENT AND TRADE AGENCY), AUTOMOTIVE SECTOR IN SLOVAKIA, NOVEMBER 2017, COPYRIGHT SARIO. ΣΕΛ 2. <https://www.sario.sk/sites/default/files/data/sario-automotive-sector-in-slovakia-2017-11-23.pdf>

⁷⁸ MALGORZATA JAKUBIAK-PETER KOLESAR-IVAILO IZVORSKI-LUCIA KUREKOVA, THE AUTOMOTIV INDUSTRY IN SLOVAK REPUBLIC: RECENT DEVELOPMENTS AND IMPACT ON GROWTH, 2008, COMMISSION ON GROWTH AND DEVELOPMENT, WORKING PAPER No.29, WASHINGTON DC. ΣΕΛ 11 http://siteresources.worldbank.org/EXTPREMNET/Resources/489960-1338997241035/Growth_Commission_Working_Paper_29_Automotive_Industry_Slovakia_Recent_Developments_Impact_Growth.pdf

την KIA με δυναμικότητα ετήσιας παραγωγής 338.000 και τέλος την PSA με δυναμικότητα ετήσιας παραγωγής 303.025 αυτοκίνητα. Επίσης η Volkswagen απασχολεί το μεγαλύτερο αριθμό εργαζομένων σε σχέση με τις υπόλοιπες δίνοντας εργασία σε 9.900 άτομα, τρεις φορές περίπου περισσότερες από τις ανταγωνίστριες της KIA (3800 εργαζόμενοι) και PSA (3500 εργαζόμενοι).

Όσον αφορά τον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων, η Γερμανία παρουσιάζει επενδυτική παρουσία στη χώρα, μέσω του τομέα των τηλεπικοινωνιών, στον οποίο κατέχει ηγετική θέση, μέσω της γερμανικής εταιρείας Deutsche Telekom. Η Deutsche Telekom δραστηριοποιείται στην Σλοβακία μέσω της Slovak Telekom Group⁷⁹, ενός εταιρικού ομίλου στον οποίο υπάγονται επί μέρους εταιρείες, οι οποίες είχαν σταδιακά εξαγορασθεί από αυτόν, όπως η Telekom SEC, η POS AM SPOL (από την 29^η Ιανουαρίου του 2010) και η DIGI SLOVAKIA (από την 1^η Σεπτεμβρίου του 2013).

Η Slovak Telekom αποτελεί τον ηγέτη στον τομέα των τηλεπικοινωνιών της χώρας, ενώ σύμφωνα με τα στατιστικά δεδομένα της εταιρείας με ημερομηνία 31^η Δεκεμβρίου του 2016, απασχολούσε 3.268 υπαλλήλους, ενώ είχε 2.225.000 πελάτες κινητής τηλεφωνίας, 538.000 συνδρομητές δορυφορικής τηλεόρασης, ενώ όσον αφορά τη σταθερή τηλεφωνία είχε 850.000 πελάτες στην κατηγορία fixed line και 638.000 πελάτες στην κατηγορία fixed-line accesses.

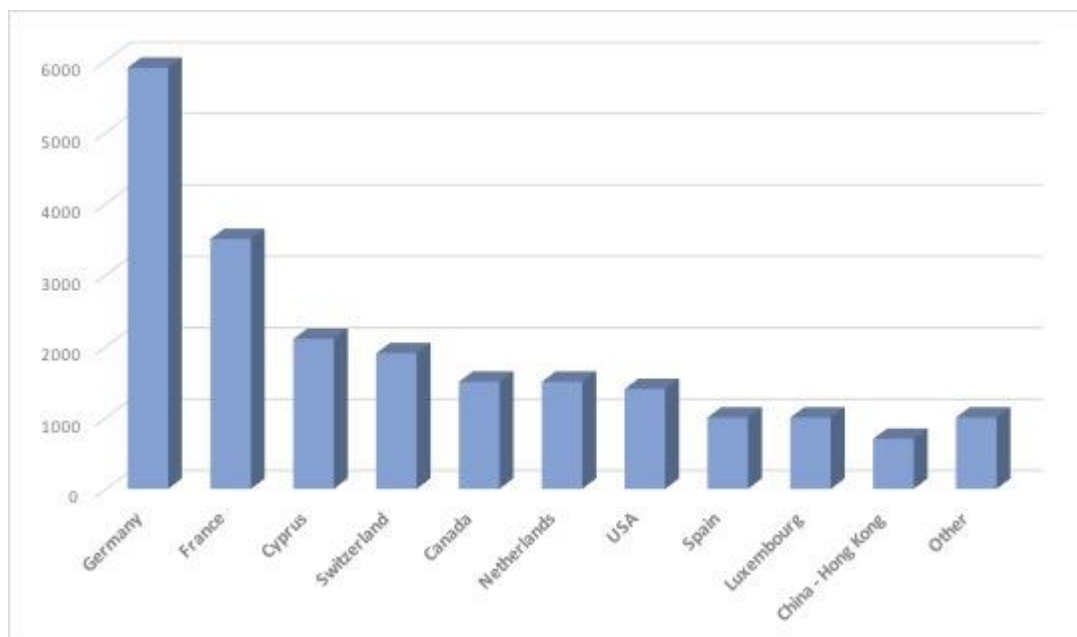
11. Η ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Όσον αφορά τη γεωοικονομία της ενωμένης Γερμανίας στην Ελλάδα παρουσίαζε έντονες διαφορές από αυτή που εφαρμόστηκε στα υπόλοιπα κράτη της Βαλκανικής εξαιτίας των διαφορετικών πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών, που επικρατούσαν στη χώρα. Την περίοδο που σηματοδότησε το τέλος του Ψυχρού Πολέμου η Ελλάδα αποτελούσε μία χώρα, η οποία ανήκε στο δυτικό συνασπισμό με την κοινοβουλευτική της Δημοκρατία, να έχει εξέλθει νικήτρια, από την περίοδο της πολιτικής ανωμαλίας, που είχε σηματοδοτήσει η περίοδος της δικτατορίας. Επίσης, η χώρα αποτελούσε μέλος του ΝΑΤΟ, από το 1952 καθώς και της ΕΟΚ από το 1981.

⁷⁹ <https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-slovakia--355836>

Συνεπώς, στην περίπτωση της Ελλάδας η Ενωμένη Γερμανία κλήθηκε να εφαρμόσει τη γεωοικονομία της σε μία χώρα, η οποία μετείχε στις ίδιες διεθνείς συμμαχικές οργανώσεις και πολιτικά συστήματα με την ίδια. Επιπλέον, η Ελλάδα σε αντίθεση με τα υπόλοιπα Βαλκανικά κράτη την περίοδο της δεκαετίας του 90' αποτελούσε ένα κράτος με εθνική ομοιογένεια, το οποίο δεν είχε να αντιμετωπίσει αποσχιστικά ή άλλα μειονοτικά ζητήματα. Επίσης, δεν αντιμετώπιζε εμπόλεμες καταστάσεις, ή άλλες πολιτικές ανωμαλίες, ενώ η οικονομία της απολάμβανε τη στήριξη των διεθνών αγορών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθιστώντας τη χώρα έναν καλό πελάτη ιδιαίτερα για τις μεγάλες εξαγωγικές δυνάμεις βιομηχανικών προϊόντων, όπως η Γαλλία και η Γερμανία.

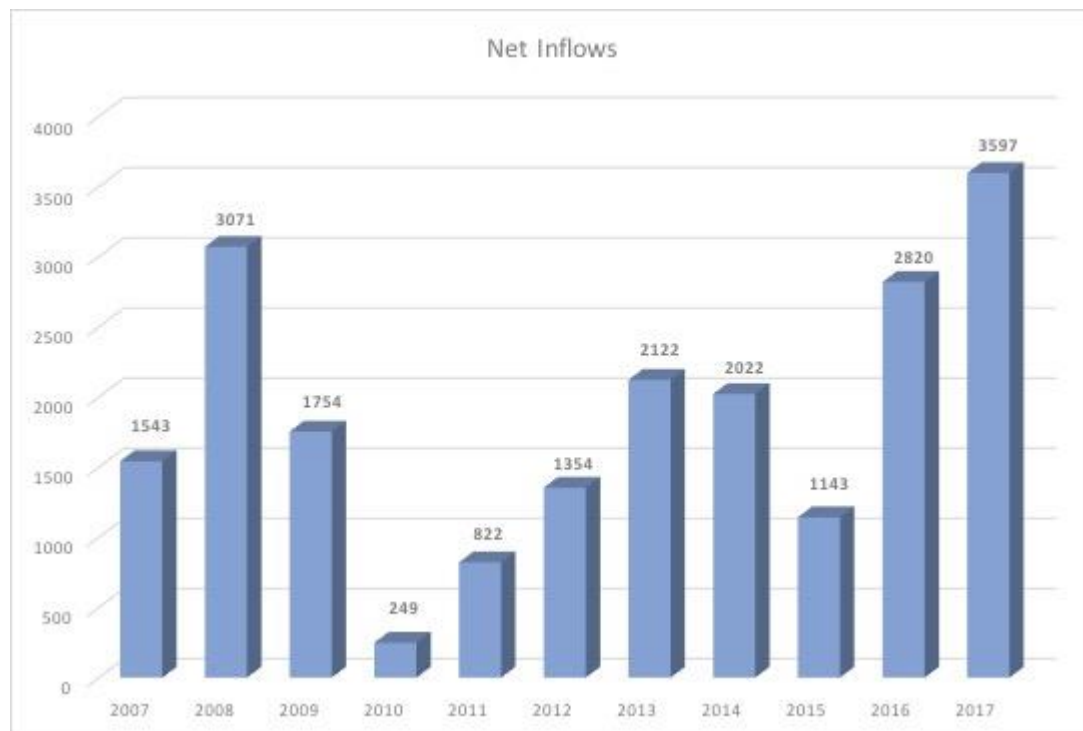
Προς την επίτευξη των γεωπολιτικών της στόχων η Γερμανία εφάρμοσε στην Ελλάδα μία σειρά γεωοικονομικών εργαλείων. Καταρχάς, ένα από τα σημαντικότερα γεωοικονομικά εργαλεία που εφαρμόζει η Γερμανία στην Ελλάδα αποτελεί ο τομέας των άμεσων ξένων επενδύσεων. Σύμφωνα με στοιχεία της τραπεζής της Ελλάδος κατά τη Δεκαετία 2007-2017, η Γερμανία υπήρξε η υπ' αριθμόν ένα χώρα στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα.

Source: Bank of Greece

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11.1: NET FDI INFLOWS BY COYNTRY OF ORIGIN OF CAPITAL DURING THE PERIOD 2007-2017 (IN MILLION EUROS). ΠΗΓΗ: ENTERPRISE GREECE -INVEST AND TRADE.

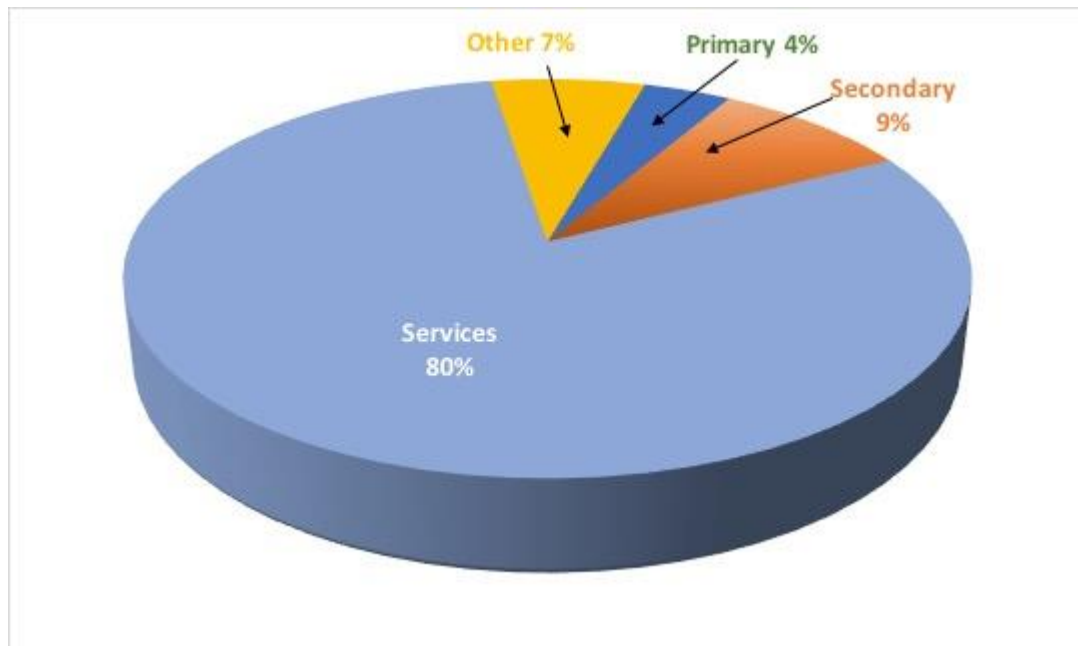
Net FDI Inflows in Greece during the period 2007-2017 (in million Euros)

Source: Bank of Greece. ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11.2: NET FDI INFLOWS IN GREECE DURING THE PERIOD 2007-2017(IN MILLION EUROS). ΠΗΓΗ: ENTERPRISE GREECE -INVEST AND TRADE.

Net FDI inflows by sector of economic activity for the period 2007-2017

Source: Bank of Greece

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11.3: NET FDI INFLOWS BY SECTOR OF ECONOMIC ACTIVITY FOR THE PERIOD 2007-2017. ΠΗΓΗ: ΠΗΓΗ: ENTERPRISE GREECE -INVEST AND TRADE.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παραθέτει η τράπεζα της Ελλάδος κατά τη συγκεκριμένη δεκαετία η Γερμανία κατέλαβε την πρώτη θέση στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων, με σημαντική διαφορά έναντι της δεύτερης στην κατάταξη Γαλλίας, με τις συνολικές δεκαετείς επενδύσεις της Γερμανίας, να πλησιάζουν τα έξι δισεκατομμύρια ευρώ, ενώ της Γαλλίας να ξεπερνούν το σκαλοπάτι των τριών δισεκατομμυρίων. Όπως φαίνεται και από τα στοιχεία του διαγράμματος 11.3, οι συνολικές δεκαετείς επενδύσεις των ξένων κρατών προς την Ελλάδα κατευθύνθηκαν σε συντριπτικό ποσοστό στον τομέα των υπηρεσιών με το ποσοστό να αγγίζει το 80% έναντι του συνολικού επενδυμένου ποσού.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη χρονική περίοδος ταυτίζεται κατά το μεγαλύτερο ποσοστό της συγκεκριμένα σε ποσοστό 7/10, με την περίοδο της έναρξης της μνημονιακής περιόδου και τις επακόλουθες οικονομικές μεταρρυθμίσεις, που έπρεπε να ακολουθήσουν οι ελληνικές κυβερνήσεις, βάσει του συμφωνημένου οικονομικού προγράμματος. Έτσι, κατά τη συγκεκριμένη περίοδο, η οποία συμπίπτει με το ζενίθ των γερμανικών άμεσων ξένων επενδύσεων, έχουμε την πώληση δυσλειτουργικών κρατικών εταιρειών, πολλές από τις οποίες αγοράστηκαν από γερμανικές εταιρείες. Οι Γερμανικές επενδύσεις την περίοδο αυτή στην Ελλάδα καλύπτουν έναν ευρύ τομέα της Ελληνικής αγοράς, αποτελώντας ένα διευρυμένο χαρτοφυλάκιο επενδύσεων. Οι Γερμανικές επενδύσεις την περίοδο αυτή κρίνεται

αναγκαίο να τοποθετηθούν σε δύο κατηγορίες βάσει του τρόπου με τον οποίο δημιουργήθηκαν. Στην πρώτη κατηγορία συμπεριλαμβάνονται εκείνες που προήλθαν κυρίως από μεγάλες ιδιωτικές εταιρείες με σκοπό την εξάπλωσή τους στην ελληνική αγορά χωρίς να έχουν ιδιαίτερες συναλλαγές με κρατικούς φορείς, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την εταιρεία super market LIDL HELLAS⁸⁰⁸¹. Στη δεύτερη κατηγορία υπάγονται οι επενδύσεις⁸² που αφορούσαν την εξαγορά ποσοστών ή ολόκληρων ελληνικών κρατικών εταιρειών, στα πλαίσια των οικονομικών μεταρρυθμίσεων, που καλούνταν να εφαρμόσει η Ελλάδα, βάσει των μνημονιακών της υποχρεώσεων. Οι επενδύσεις που ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία, αποτελούν χαρακτηριστικό

⁸⁰ Πληροφορίες για LIDL βλέπε:

<http://www.kathimerini.gr/951902/article/proswpa/synentey3eis/ependyseis-80-ekat-sthn-ellada-apo-th-lidl>

⁸¹⁸¹ Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ SUPER MARKET LIDL ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΗΣ ΛΟΓΟΥΣ. ΠΡΩΤΟΝ Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ 1996 ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΦΕΡΕΙ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ 221 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΣΥΝΕΠΑΓΕΤΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΩΣ ΟΤΙ ΕΛΕΓΧΕΙ ΜΕΓΑΛΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΟΤΙ ΑΠΑΣΧΟΛΕΙ ΜΕΓΑΛΟ ΑΡΙΘΜΟ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ. ΤΑ LIDL ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΜΙΑ ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΗ ΠΟΡΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Η ΟΠΟΙΑ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΣΥΝΕΧΕΙΣ ΕΠΑΝΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ. ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΟ ΤΡΕΧΟΝ ΕΤΟΣ (2018) ΤΑ LIDL ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΟΥΝ ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΥΨΟΥΣ 80.000.000 ΕΥΡΩ, Η ΟΠΟΙΑ ΣΤΟΧΕΥΕΙ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΡΙΩΝ ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΕΚΤΑΣΗ Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΩΝ. ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΠΟΥ ΑΝΑΓΕΙ ΤΑ LIDL ΣΕ ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΕΝ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΑΛΛΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΕ ΑΥΤΟ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΑ ΕΛΕΓΧΕΙ ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΠΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΤΗΝ ΚΑΘΙΣΤΑ ΕΝΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗ ΚΑΙ ΕΝΤΟΠΙΣΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΩΣ ΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ.

ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΤΑ LIDL ΕΛΕΓΧΟΥΝ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΜΕ ΔΥΟ ΤΡΟΠΟΥΣ: ΠΡΩΤΟΝ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΥΡΙΩΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΚΑΤΙ ΠΟΥ ΣΥΝΕΠΑΓΕΤΑΙ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΝ ΕΛΑΤΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΕΠΙΣΗΣ. ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΕΓΧΩΡΙΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΑΜΕΣΑ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ LIDL. ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΣΗΜΕΡΑ ΤΑ LIDL ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 400 ΈΛΛΗΝΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΠΡΟΜΗΘΕΥΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΥΠΕΡ. ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΟ ΑΡΙΘΜΟ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ. ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΝ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΑΝΤΙΛΗΠΤΟ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΠΟΥ ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗ ΑΥΤΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΙΑΝΙΚΗΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΛΟΓΙΣΤΟΥΜΕ ΠΟΣΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΟΤΑΝ ΟΙ 21 ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΩΝ LIDL ΤΡΟΦΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 2.500 ΜΙΚΡΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥΣ, ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΩΝ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 400.

ΕΝ ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΙ Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΑΠΛΑ ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, Η ΟΠΟΙΑ ΑΠΟΦΕΡΕΙ ΕΤΗΣΙΩΣ ΜΕΓΑΛΑ ΚΕΡΔΗ ΚΑΤΕΧΟΝΤΑΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΓΟΡΑ, ΑΛΛΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΕΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ, Η ΟΠΟΙΑ ΕΛΕΓΧΕΙ ΚΑΙ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ. ΕΤΣΙ ΕΛΕΓΧΕΙ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ, Η ΟΠΟΙΑ ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΕΧΕΙ ΕΝΑΠΟΘΕΣΕΙ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΗΣ ΣΕ ΜΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Η ΟΠΟΙΑ ΑΓΕΤΑΙ ΚΑΙ ΦΕΡΕΤΑΙ, ΚΑΤΑ ΤΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ, Η ΟΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

⁸²

παράδειγμα του τρόπου ανάπτυξης της γερμανικής γεωοικονομίας, μέσω της εξαγοράς εταιρειών κομβικής σημασίας για την λειτουργία ενός κράτους, όπως είναι οι εταιρείες κοινής ωφελείας και οι συγκοινωνιακοί κόμβοι. Οι γερμανικές επενδύσεις στις ελληνικές αποκρατικοποιημένες εταιρείες δραστηριοποιήθηκαν σε τρεις συγκεκριμένες περιπτώσεις. Πρώτον, στην εξαγορά του κρατικού οργανισμού τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος ΟΤΕ από την Γερμανική κρατική εταιρεία τηλεπικοινωνιών Deutsche Telecom. Δεύτερον, στην μακροχρόνια εκμίσθωση δεκαεσάτων περιφερειακών αεροδρομίων από την σύμπραξη της Γερμανικής εταιρείας Fraport και τον Όμιλο Κοπελούζου. Τρίτον, στην συμμετοχή της γερμανικής εταιρείας Deutsche Invest Equity Partners, στην κοινοπραξία SEGT, που εξαγόρασε τον λιμένα Θεσσαλονίκης.

Όσον αφορά την εξαγορά του ΟΤΕ από τη Deutsche Telecom αποτέλεσε την αιχμή του δόρατος για την ανάπτυξη της γερμανικής επιρροής στην Ελλάδα, μέσω του γεωοικονομικού εργαλείου των επενδύσεων. Η εξαγορά του ΟΤΕ πραγματοποιήθηκε σταδιακά με αφετηρία τον Οκτώβριο- Νοέμβριο του 2008, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε από κοινού με την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων την απόκτηση του Ελληνικού Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών ΟΤΕ, από τον Γερμανικό Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών Deutsche Telekom⁸³, ο οποίος απέκτησε αρχικά το ποσοστό 25,0000004%, των δικαιωμάτων ψήφου, για να επεκταθεί στη συνέχεια τον Ιούλιο του 2011 σε ποσοστό 40,00000008%,⁸⁴ ενώ το 2018. Στην Deutsche Telekom περιήλθε το 5% του ΟΤΕ κυριότητας ΤΑΙΠΕΔ, με τη συμμετοχή της γερμανικής εταιρείας στον ΟΤΕ να ανέρχεται σε 45% και το ΤΑΙΠΕΔ να εισπράττει περίπου 284⁸⁵ εκατ. ευρώ. Μέσω της εξαγοράς του ΟΤΕ η Γερμανία αύξησε κάθετα την επιρροή της στην Ελλάδα, αλλά και στα γειτονικά Βαλκανικά κράτη, αφού ο ΟΤΕ κατείχε μετοχές και τηλεφωνικές εταιρείες σε Αλβανία, Ρουμανία με αποτέλεσμα η deutsche telecom να αποκτήσει τον έλεγχο 20.000 θέσεων

⁸³ <https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-greece-355824>

⁸⁴ Βλέπε, <https://www.cosmote.gr/fixed/corporate/ir/business-overview/ote-milestones>

⁸⁵ Βλέπε: ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗΣ, *Στην Deutsche Telekom το 5% του ΟΤΕ, κυριότητας ΤΑΙΠΕΔ*, Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.GR, 22.03.2018.

εργασίας⁸⁶ σε τρεις χώρες. Επιπλέον, μέσω της εξαγοράς του ομίλου ΟΤΕ η Γερμανία αποκτούσε και μερίδιο στην εταιρεία λιανικής πώλησης ηλεκτρονικών συσκευών και συσκευών τηλεφωνίας Γερμανός Α.Ε, όπου ο ΟΤΕ είχε προβεί σε εξαγορά του 42%⁸⁷ της εταιρείας από το 2006, καθετοποιώντας έτσι την εταιρεία του. Εν κατακλείδι, με την απόκτηση του ΟΤΕ, το γερμανικό κράτος δεν πέτυχε μόνο μία ισχυρή οικονομική επένδυση, η οποία θα πολλαπλασιάσει τα οικονομικά κέρδη της Γερμανίας, μέσω του ΟΤΕ, πέτυχε δύο στόχους κλειδιά για τη Γεωοικονομική της εξάπλωση. Αφενός κατέστη ο εργοδότης για ένα μεγάλο αριθμό εργαζομένων, οι οποίοι αυτομάτως καθίστανται ευάλωτοι και συγχρονίζονται εξ ανάγκης με τα συμφέροντα του εργοδότη τους στην Ελλάδα. Αφετέρου κατά την άποψη του γράφοντος οι τηλεπικοινωνίες επιτελούν για έναν κρατικό οργανισμό τις αντίστοιχες λειτουργίες, που διαδραματίζει το νευρικό σύστημα στον ανθρώπινο οργανισμό. Έτσι, μέσω της εξαγοράς και του ελέγχου των τηλεπικοινωνιών της Ελλάδας η Γερμανία ελέγχει ένα νευραλγικό σημείο της,⁸⁸ χωρίς να επέλθει η παραμικρή χρήση βίας.

Η δεύτερη περίπτωση γερμανικής επενδυτικής κίνησης, με καθοριστική σημασία για την γεωοικονομική της εξάπλωση, αποτέλεσε η παραχώρηση 14 ελληνικών περιφερειακών αεροδρομίων στη Frapport AG. Η Frapport AG αποτελεί μία γερμανική πολυεθνική εταιρεία διαχείρισης αερολιμένων, με έδρα τη Φρανκφούρτη. Σε παγκόσμιο επίπεδο η εταιρεία απασχολεί 21.000⁸⁹ υπαλλήλους, ενώ μόνο το 2016, ο όμιλος Frapport είχε έσοδα 2,6 δισ. Ευρώ με τα καθαρά κέρδη του να ανέρχονται στο ποσό των 400 εκατομμυρίων ευρώ. Ο όμιλος Frapport AG εκπροσωπείται στην Ελλάδα μέσω της εταιρείας Frapport Greece, η οποία αποτελεί κοινοπραξία της Frapport AG με τον εταιρικό όμιλο Κοπελούζου. Η συγκεκριμένη εταιρεία προέβη σε συμφωνία με το ΤΑΙΠΕΔ, που κατέληξε στην παραχώρηση δεκατεσσάρων περιφερειακών ελληνικών αεροδρομίων για περίοδο 40 ετών έναντι του ποσού του ενός δισεκατομμυρίου διακοσίων τριάντα τεσσάρων εκατομμυρίων ευρώ (1.234.000.000). Η μετοχική σύνθεση της εταιρείας αποτελείται από δύο τμήματα εκ

⁸⁶ Βλέπε: <https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-greece-355824>

⁸⁷ Βλέπε: <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/141975/cosmote-i-anakoinosi-gia-tin-eksagoratis-germanos>.

⁸⁸ ΕΠΙΣΗΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΗΜΕΙΩΘΕΙ ΟΤΙ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ COSMOTE Η DEUTSCHE TELECOM ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΠΕΚΤΑΘΕΙ ΜΟΝΟ ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΤΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

⁸⁹ Βλέπε: <https://www.fraport-greece.com/ell/sxetika-me-emas/metoxoi>

των οποίων το μεγαλύτερο που αντιστοιχεί περίπου στα $\frac{3}{4}$ του μετοχικού κεφαλαίου ανήκει στην Fraport AG, που ελέγχει ποσοστό 73,4%, ενώ το υπόλοιπο βρίσκεται στα χέρια του ομίλου Κοπελούζου, που κατέχει το υπόλοιπο 26,6%. Με την απόκτηση των 14 περιφερειακών αεροδρομίων, η Fraport δεν προέβη μόνο στη μεγαλύτερη επενδυτική της κίνηση⁹⁰, αλλά ενίσχυσε ακόμη περισσότερο την επιρροή της στην Ελλάδα, μέσω της γεωοικονομικής οδού για τους εξής λόγους. Πρώτον, μέσω της συγκεκριμένης επένδυσης η Γερμανία αποκτά τον έλεγχο σημαντικών αερολιμένων,⁹¹ κάτι που συνεπάγεται «συν διαχείριση» με το ελληνικό κράτος σε τμήμα των βασικών συγκοινωνιακών του κόμβων. Δεύτερον, για τα ελληνικά νησιά τα αεροδρόμια αποτελούν, μαζί με τα λιμάνια τους μοναδικούς συγκοινωνιακούς κόμβους που διαθέτουν για επικοινωνία και ανεφοδιασμό με τον υπόλοιπο κόσμο. Τρίτον, μέσω του ελέγχου των περισσότερων αερολιμένων της χώρας, το γερμανικό κράτος δεν ελέγχει μόνο τις εναέριες συγκοινωνίες της, αλλά και τις τοπικές κοινωνίες ιδιαίτερα των νησιωτικών τουριστικών περιοχών, όπου τα αεροδρόμια αποτελούν τον πυρήνα της εργασιακής απασχόλησης των περιοχών αυτών, με αποτέλεσμα τη δημιουργία κλίματος εξάρτησης των τοπικών κοινωνιών, προς τους εργοδότες ιδιοκτήτες του αεροδρομίου. Επιπλέον, τα αεροδρόμια δεν απασχολούν μόνο τους υπαλλήλους των αεροδρομίων, αλλά δίνουν δουλειά σε μία πληθώρα επιχειρήσεων, οι οποίες εξαρτούν την επιβίωσή τους από την ενοικίαση επίκαιρης θέσης εντός του αερολιμένα για τα γραφεία τους, προκειμένου να διαφημιστούν τα προϊόντα τους και να προτιμηθούν από τους τουρίστες. Τέτοιου είδους εταιρείες αποτελούν τα τουριστικά γραφεία και τα γραφεία ενοικιάσεως αυτοκινήτων, τα οποία ανταγωνίζονται σκληρά, καταβάλλοντας μεγάλα χρηματικά ποσά ως αντίτιμο για την απόκτηση προνομιακής θέσης εντός του αερολιμένα. τα αεροδρόμια αποτελούν για τις νησιωτικές περιοχές μία από τις κυριότερες μονάδες οικονομικών δραστηριοτήτων, παρέχοντας μεγάλο αριθμό θέσεων εργασίας στον ντόπιο

⁹⁰ Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ FRAPORT AG, ΔΡ ΣΤΕΦΑΝ ΣΟΥΛΤΕ, ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΕ ΤΗ FRAPORT GREECE «ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ ΜΑΣ ΚΑΙ ΟΡΟΣΗΜΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ». ΒΛΕΠΕ: <http://www.kathimerini.gr/901113/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/enekrine-h-komision-thn-pwlhsh-twn-14-perifereiakwn-aerodromiwn>.

⁹¹ ΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΡΕΙΣ ΠΥΛΕΣ ΣΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΧΩΡΑ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΑΚΤΙΟ, ΚΑΒΑΛΑ) ΚΑΙ 11 ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ (ΧΑΝΙΑ, ΚΕΡΚΥΡΑ, ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ, ΚΩΣ, ΜΥΚΟΝΟΣ, ΜΥΤΙΛΗΝΗ, ΡΟΔΟΣ, ΣΑΜΟΣ, ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ, ΣΚΙΑΘΟΣ ΚΑΙ ΖΑΚΥΝΘΟΣ).

πληθυσμό. Η επιρροή της Γερμανίας πολλαπλασιάζεται και από την βαρύνουσα σημασία, που έχουν τα αεροδρόμια για τις νησιωτικές περιοχές. . Επίσης η Γερμανία μέσω της τουριστικής Γερμανικής εταιρείας TUI⁹², η οποία διαθέτει στόλο κρουαζιερόπλοιων και έχει απορροφήσει την THOMSON, ελέγχει άμεσα μεγάλο μερίδιο της τουριστικής πίτας της χώρας μας, που σε συνδυασμό με την απόκτηση των αεροδρομίων της και των κρουαζιερόπλοιων, δημιουργεί μια καθετοποιημένη υπέρ – εταιρεία, η οποία δύναται με μοχλό πίεσης τον τουρισμό, ο οποίος αποτελεί ζωτική οικονομική δραστηριότητα της Ελλάδας να ασκήσει πιέσεις στη χώρα και για άλλους τομείς, όπως της εξωτερικής πολιτικής με γνώμονα την εξυπηρέτηση των γερμανικών συμφερόντων.

Η Τρίτη επενδυτική κίνηση η οποία δημιούργησε ένα συμπαγές τρίγωνο⁹³ γεωοικονομικής επιρροής στην Ελλάδα με μοχλό τις γερμανικές επενδύσεις σε από-

⁹² ΣΗΜΕΡΑ Η TUI ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΤΗΝ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ, ΕΧΟΝΤΑΣ ΕΞΑΓΟΡΑΣΕΙ ΚΑΙ ΕΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΕΙ ΚΟΡΥΦΑΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΟΠΩΣ Η THOMSON, Η FRITIDSRESOR ΚΑΙ Η NOUVELLES FRONTIERES, ΕΝΩ ΕΙΝΑΙ ΜΕΤΟΧΟΣ ΣΤΟΝ ΟΜΙΛΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ RIU ΚΑΙ MAGIC LIFE. Η TUI ΔΙΑΘΕΤΕΙ 1600 ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 380 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΤΑ 325 ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΜΕ ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΙΝΩΝ 239.000 ΣΕ 30 ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ. Η TUI ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑΣ ΕΧΟΝΤΑΣ ΕΠΙΣΗΣ ΔΙΚΟ ΤΗΣ ΣΤΟΛΟ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΟΠΛΟΙΩΝ, Ο ΟΠΟΙΟΣ ΑΠΑΡΤΙΖΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΡΕΙΣ ΞΕΧΩΡΙΣΤΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ. ΠΡΩΤΟΝ, ΤΗΝ TUI CRUISES, Η ΟΠΟΙΑ ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΤΟ 2008 ΜΕ ΕΔΡΑ ΤΟ ΑΜΒΟΥΡΓΟ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ, ΑΠΟΤΕΛΩΝΤΑΣ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ TUI AG ΚΑΙ ΤΗΝ ROYAL CARIBBEAN CRUISES ΜΕ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ 50:50. ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΤΗΝ HARAG – LLOYD Η ΟΠΟΙΑ ΔΙΟΡΓΑΝΩΝΕΙ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ ΜΕ ΠΕΔΙΟ ΠΕΛΑΤΕΙΑΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΑ ΓΕΡΜΑΝΟΦΩΝΑ ΚΡΑΤΗ. ΤΡΙΤΟΝ, ΤΗΝ MARELLA CRUISES, Η ΟΠΟΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΚΥΡΙΩΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ. ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ Η TUI ΔΙΑΘΕΤΕΙ ΕΞΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΜΕ ΣΤΟΛΟ 150 ΑΕΡΟΠΛΑΝΩΝ ΑΠΟΤΕΛΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ. ΤΕΛΟΣ Η TUI ΕΞΥΠΗΡΕΤΕΙ ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ ΠΕΡΙ ΤΟΥΣ 20.000.000 ΠΕΛΑΤΕΣ ΠΡΟΣΦΕΡΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΚΕΤΑ ΣΕ 180 ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ. Βλέπε: <https://www.tuigroup.com/en-en/about-us/history> .

⁹³ Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΤΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟΤΕΡΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΜΕΣΩΝ ΞΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ, ΑΦΟΥ ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΠΡΩΗΝ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ, ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΠΕΡΑΣΕΙ ΕΞ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ Η ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΥΠΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΕΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΟΙΟ, Ο ΟΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ, ΝΑ ΑΣΚΗΣΕΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΡΡΟΗ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΖΩΗ, ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΟΝ ΕΠΗΡΕΑΣΜΟ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΤΕΡΑ, ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΞΑΓΟΡΑΣ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΤΟΥ ΟΤΕ, ΤΟΥ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΟΛΘ, ΑΠΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ, Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΥΠΟΚΑΤΕΣΤΗΣΕ ΚΑΤΑ ΚΑΠΟΙΟ ΤΡΟΠΟ ΚΥΡΙΩΣ ΕΜΜΕΣΟ ΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ, ΑΠΟΚΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΝΑΛΟΓΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ «ΠΟΛΙΤΙΚΗ» ΙΣΧΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ. ΔΗΛΑΔΗ, ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΟΜΒΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ, Η ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΑΠΟΚΤΑ ΕΝΑΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ ΕΠΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΕΤΣΙ ΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΕΝΑΣ ΠΡΩΤΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΝΤΟΠΙΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ, ΜΕ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ ΦΕΡΕΙ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΕΣΤΩ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΑ ΟΜΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑ ΓΝΩΜΗ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΑΡΑΞΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ.

κρατικοποιημένες εταιρείες στρατηγικής σημασίας, αποτέλεσε η συμμετοχή Γερμανικής εταιρείας στην εξαγορά του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης ΟΛΘ. Η γερμανική συμμετοχή πραγματοποιήθηκε από την εταιρεία Deutsche Invest Equity Partners, ως μέρος κοινοπραξίας τριών εταιρειών με την επωνυμία SEGT Limited⁹⁴ (South Europe Gateway Thessaloniki). Στη SEGT το γερμανικό επενδυτικό κεφάλαιο καταλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό των μετοχών, με την Deutsche Invest Equity Partners να κατέχει το (47%)⁹⁵, ενώ ακολουθεί η εταιρεία Terminal Link, που είναι θυγατρική μιας εκ των μεγαλύτερων ναυτιλιακών εταιρειών τακτικών γραμμών μεταφοράς containers, της γαλλικής CMA CGM με ποσοστό (33%). Τρίτη και τελευταία συμμετοχή στην κοινοπραξία αποτελεί η εταιρεία Belterra Investments με ποσοστό (20%), που ανήκει στον Έλληνα ομογενή πολιτικό και επιχειρηματία από τη Ρωσία Ιβάν Σαββίδη, ο οποίος τα τελευταία χρόνια αποτελεί μία δυναμική παρουσία στην πόλη της Θεσσαλονίκης, συμμετέχοντας σε εταιρείες κλειδιά με μεγάλη επιρροή στη Βόρεια Ελλάδα και τη συμπρωτεύουσα ειδικότερα.

Ένα άλλο γεωοικονομικό εργαλείο, το οποίο χρησιμοποίησε η Γερμανία στην Ελλάδα, αποτελεί η χρηματοπιστωτική της πολιτική. Το συγκεκριμένο γεωοικονομικό εργαλείο συνιστά μία από τις αποτελεσματικότερες μεθόδους πίεσης μίας χώρας, με σκοπό την συμμόρφωσή της, προς τα συμφέροντα της χώρας δανειστή. Η αξία της μεθόδου δανεισμού, ως μεθόδου διπλωματικής πίεσης εδράζεται όχι τόσο στον εξαναγκασμό που ασκείται στη χώρα οφειλέτη για αποπληρωμή του χρέους, όσο στο ηθικό πλεονέκτημα, το οποίο περιβάλλει το δανειστή εν αντίθεση με τη χώρα οφειλέτη, η οποία διακατέχεται από ενοχικό σύνδρομο κατά τις μεταξύ τους διαπραγματεύσεις, με αποτέλεσμα να στερείται πρωτοβουλιών αντίστασης, κατά τις μεταξύ τους συνομιλίες. Πρωτοβουλίες για αντίσταση, οι οποίες θα ήταν νόμιμες και ηθικές σε περιπτώσεις άμεσης και βίαιης επέμβασης στις εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδας, μέσω της χρήσης βίας αδρανοποιούνται, όταν η διείδυση μίας χώρας πχ της Γερμανίας γίνει μέσω έμμεσων και υπόγειων μεθόδων χειραγώγησης, όπως αποτελεί ο υπέρογκος δανεισμός ενός κράτους.

Η μέθοδος του κρατικού δανεισμού ως μέσου χειραγώγησης ενός κράτους, βρίσκει τον απόλυτο εκφραστή της στην περίπτωση της νεότερης Ελλάδος. Το νεότερο

⁹⁴ Βλ. <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1306515/ypegrafi-i-sumfonia-polisis-tou-olth> .

⁹⁵ <https://www.protothema.gr/economy/article/772621/-oloklirothike-i-polisi-tou-olth/>

ελληνικό κράτος, ιδιαίτερα κατά τον πρώτο κρίσιμο αιώνα της ύπαρξής του, αποτέλεσε ένα κράτος προτεκτοράτο, το οποίο με μοχλό πίεσης τις οικονομικές του οφειλές, αναγκάστηκε πολλές φορές να αναστείλει ή και να προσαρμόσει τις εθνικές του επιδιώξεις, βάσει των συμφερόντων των εξωτερικών δανειστών του, ιδιαίτερα της Μεγάλης Βρετανίας. Στον 21^ο αιώνα η Ελλάδα αντιμετωπίζει τις ίδιες οικονομικές δυσχέρειες, που είχε και στο παρελθόν με μοναδική διαφορά την αλλαγή των βασικών δανειστών της. Στη σημερινή εποχή το Γερμανικό κράτος έχει καταστεί ο βασικός πιστωτής της Ελλάδας, με αποτέλεσμα η Γερμανία με μοχλό πίεσης την καταβολή του οφειλόμενου ποσού, να ασκεί παρεμβάσεις στην ελληνική πολιτεία, επηρεάζοντας τον τρόπο λήψης σημαντικών αποφάσεων, που σχετίζονται με την οικονομική πολιτική της χώρας. Το 2015 η Ελλάδα όφειλε στους δανειστές χρέος ύψους 323 δισεκατομμυρίων ευρώ, με το μεγαλύτερο ποσοστό του χρέους να ανήκει στο Γερμανικό κράτος. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα όφειλε στη Γερμανία σε απόλυτους αριθμούς το ποσό μαμούθ των 68,2⁹⁶ δισεκατομμυρίων ευρώ, ενώ ακολουθούσαν η Γαλλία με 43,8 δισεκατομμύρια ευρώ και η Ιταλία με 38,4 δισεκατομμύρια ευρώ. Προκειμένου να γίνει αντιληπτός ο βαθμός στον οποίο η Γερμανία έχει κάνει χρήση του γεωοικονομικού εργαλείου της χρηματοπιστωτικής πολιτικής της προς την Ελλάδα, είναι αναγκαίο να παραβληθεί το χρέος της χώρας προς τη Γερμανία, σε σχέση με το ανάλογο χρέος προς τις ΗΠΑ⁹⁷, την ισχυρότερη οικονομικά και στρατιωτικά χώρα του πλανήτη στην στρατιωτική συμμαχία της οποίας συμμετέχει και η Ελλάδα. Λαμβάνοντας υπόψη τα οικονομικά δεδομένα γίνεται αντιληπτό ότι η Ελλάδα έχει ξεφύγει από την κηδεμονία των ΗΠΑ μετά το τέλος του ψυχρού πολέμου και έχει περάσει σε μία συγκυριαρχία ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Επανενωμένη Γερμανία, με τις μεν ΗΠΑ να ασκούν επιρροή στη χώρα μέσω της γεωπολιτικής οδού, δια των στρατιωτικών τους βάσεων και της Γερμανίας μέσω της γεωοικονομικής, με προεξέχον γεωοικονομικό εργαλείο τον κρατικό δανεισμό.

⁹⁶ Βλέπε «Ποιοί είναι οι βασικοί δανειστές της Ελλάδας και πόσα τους χρωστάμε», <https://gr.euronews.com/2015/07/10/who-owns-the-greek-debt>

⁹⁷ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ 2015 ΠΟΥ ΠΑΡΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ EURO NEWS ΠΑΡΑΠΑΝΩ, Η ΕΛΛΑΔΑ ΧΡΩΣΤΟΥΣΕ ΣΤΙΣ ΗΠΑ ΤΟ ΠΟΣΟ ΤΩΝ 10,8 ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΕΥΡΩ ΤΗ ΣΤΙΓΜΗ ΠΟΥ ΣΤΗΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΟΦΕΙΛΕ 68,2 ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΕΥΡΩ. ΔΗΛΑΔΗ ΑΝ ΑΝΤΙΠΑΡΑΒΛΗΘΟΥΝ ΤΑ ΔΥΟ ΠΟΣΑ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ ΣΕ ΓΕΝΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΟΤΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΧΡΩΣΤΑΕΙ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΠΕΡΙΠΟΥ ΕΞΙ ΦΟΡΕΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΕΙ ΣΤΙΣ ΗΠΑ.

Εικόνα 11.1 ΓΡΑΦΗΜΑ ΤΩΝ ΕΞΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΤΟ 2015. ΠΗΓΗ: ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΠΟΣΑ ΤΟΥΣ ΧΡΩΣΤΑΜΕ; ΕΜΕΑ.GR

Σημαντική θέση ανάμεσα στη φαρέτρα των γεωοικονομικών εργαλείων που χρησιμοποιεί η Γερμανία στην Ελλάδα κατέχει ο τομέας των εμπορικών συναλλαγών ανάμεσα στα δύο κράτη, με τη Γερμανία να αποτελεί το μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Ελλάδας, τόσο όσον αφορά τον τομέα των ελληνικών εξαγωγών όσο και τον τομέα των εισαγωγών. Βάσει αριθμητικών δεδομένων για τους μεγαλύτερους εμπορικούς εταίρους της Ελλάδας στους τομείς των εισαγωγών – εξαγωγών που παρέχονται από την ιστοσελίδα της παγκόσμιας τράπεζας⁹⁸ για τα έτη 1988-2016 προκύπτουν τα εξής στοιχεία: Από το έτος 1989 όποτε έχουμε και την πτώση του τείχους του Βερολίνου έως και το 2016 δηλαδή σε μία περίοδο 27 ετών η Γερμανία αποτέλεσε για 19 έτη τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Ελλάδας στον τομέα των Ελληνικών εξαγωγών, επηρεάζοντας με αυτόν τον τρόπο την πολιτική σκηνή μέσω της οικονομικής εξάρτησης που δημιουργούσε στις παραγωγικές δυνάμεις της χώρας. Επίσης, είναι σημαντικό να καταδειχθεί ότι κατά το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της χρονικής περιόδου 1988-2016 η Γερμανία αποτέλεσε τον δεύτερο κατά σειρά εμπορικό εταίρο στον τομέα των ελληνικών εξαγωγών, με εξαίρεση τα πρώτα τέσσερα έτη της μνημονικής περιόδου, όπου η Γερμανία έπεσε στην Τρίτη θέση της

⁹⁸ Βλέπε: Βιβλιογραφία, Greece Trade Summary 1988-2016.

συγκεκριμένης κατηγορίας. Συνεπώς, το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει από την εξέταση της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, όσον αφορά τον τομέα των ελληνικών εξαγωγών είναι ότι η Γερμανία καθ' όλη την περίοδο, βρισκόταν πάντα στη βασική τριάδα των εμπορικών εταίρων, με το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα να καταλαμβάνει την πρώτη θέση.

Όσον αφορά τον τομέα των εισαγωγών στην ελληνική περίπτωση κατά την χρονική περίοδο από το 1989 έως το 2016, η Γερμανία κατέλαβε σταθερά την πρώτη θέση κατά τις χρονικές περιόδους 1989-1993 και 2001-2010, καθώς και κατά τα έτη 2015-2016 παραμένοντας συνολικά στην κορυφή, για μία περίοδο 16 χρόνων. Κατά τις ενδιάμεσες χρονικές περιόδους, η Γερμανία παρέμεινε σταθερά στη δεύτερη θέση του εμπορικού εταίρου στον τομέα των εισαγωγών, με την πρώτη θέση να καταλαμβάνεται κυρίως από την Ιταλία και δευτερευόντως από τη Ρωσική Ομοσπονδία. Επίσης, κατόπιν ενδελεχούς παρατήρησης των οικονομικών στοιχείων, που παρατίθεται από την παγκόσμια τράπεζα, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το ζενίθ της Γερμανίας, ως εμπορικού εταίρου της Ελλάδος στον τομέα των εισαγωγών, ταυτίζεται με την χρονική περίοδο που έχει την αφετηρία της το έτος 2001(στο τέλος αυτού του έτους η Ελλάδα γίνεται μέλος της Ευρωζώνης), έως και το 2010 όπου έχουμε την υπαγωγή της Ελλάδος στο μνημόνιο. Κατά τη συγκεκριμένη περίοδο η Γερμανία όχι μόνο παρέμεινε σταθερά στην πρώτη θέση των ελληνικών εισαγωγών, αλλά αύξησε κάθετα τα κέρδη από τις εξαγωγές της στην Ελλάδα σε σχέση με τις προηγούμενες χρονικές περιόδους, χωρίς να αυξήσει παράλληλα και τις δικές της εισαγωγές, από την Ελλάδα με αποτέλεσμα το εμπορικό ισοζύγιο να γείρει κάθετα προς την πλευρά της Γερμανίας δημιουργώντας στο ελληνικό κράτος ελλείματα δισεκατομμυρίων από τις Γερμανικές εισαγωγές, με χαρακτηριστικό παράδειγμα το έτος 2008, το οποίο αποτελεί το αποκορύφωμα των Γερμανικών εξαγωγών, προς την Ελλάδα. Συγκεκριμένα το 2008 οι γερμανικές εξαγωγές προς την Ελλάδα ανήλθαν στο ποσό των έντεκα δισεκατομμυρίων τετρακοσίων εξήντα οκτώ εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ (11.468.000.000\$), σε αντίθεση με τις αντίστοιχες ελληνικές εξαγωγές προς τη Γερμανία, οι οποίες δεν σημείωσαν κάποια ιδιαίτερη άνοδο και έφτασαν το ποσό των τριών δισεκατομμυρίων και δεκατεσσάρων εκατομμυρίων δολαρίων ΗΠΑ (3.014.000.000\$), καταλαμβάνοντας τη δεύτερη θέση των εξαγωγών, με πρώτη την Ιταλία. Συνεπώς, το εμπορικό έλλειμα ανάμεσα στη

Γερμανία και την Ελλάδα για το 2008 ανήλθε στα οκτώ δισεκατομμύρια τετρακόσια πενήντα τέσσερα εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ (8.454.000.000\$).

Τέλος, η περίπτωση της Ελλάδος, όσον αφορά τα εργαλεία της γερμανικής γεωοικονομικής διείσδυσης κρίνεται αναγκαία για περαιτέρω διερεύνηση εξαιτίας κάποιων μορφών οικονομικής διείσδυσης, οι οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί κατά κόρον από τη Γερμανική πλευρά, χωρίς να έχουν συμπεριληφθεί επισήμως στα γεωοικονομικά εργαλεία, παρόλο που φέρουν τα χαρακτηριστικά της γεωοικονομίας. Το συγκεκριμένο γεωοικονομικό εργαλείο με το οποίο έχει συνδεθεί κατά καιρούς μέρος του Γερμανικού επιχειρηματικού κόσμου, είναι η δωροδοκία Ελληνικών κυβερνητικών προσώπων, με σκοπό την προτίμηση των Γερμανών προμηθευτών σε βάρος των ανταγωνιστών τους. Τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου γεωοικονομικού εργαλείου είναι η παρασκηνακή του δράση, συνιστώντας εν τοις πράγμασι ένα μη φανερό γεωοικονομικό μέσο, το οποίο διαπλέκει στους κόλπους του κρατικές μυστικές υπηρεσίες, υπεράκτια φορολογικά κέντρα και μυστικές διαδρομές κυκλοφορίας παράνομου χρηματισμού, πολιτικών κυρίως προσώπων. Οι σημαντικότερες πολιτικές υποθέσεις, οι οποίες σχετίζονταν με τον παράνομο χρηματισμό Ελλήνων πολιτικών και κυβερνητικών στελεχών, αποτελούν η υπόθεση της Siemens⁹⁹ και οι υποθέσεις των εξοπλιστικών προγραμμάτων, που σχετίζονται με τις μίζες των υποβρυχίων¹⁰⁰ και των τεθωρακισμένων¹⁰¹. Μέσω της μεθόδου της

⁹⁹ Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΗΣ SIEMENS, ΓΝΩΣΤΗ ΚΑΙ ΩΣ ΣΚΑΝΔΑΛΟ SIEMENS, ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΜΙΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΥΠΟΘΕΣΗ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ Η ΟΠΟΙΑ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΔΙΑΛΕΥΚΑΝΘΕΙ ΠΛΗΡΩΣ ΚΑΙ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΥΠΟ ΣΥΝΕΧΗ ΕΞΕΛΙΞΗ. Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΕΧΕΙ ΤΕΘΕΙ ΣΤΟ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟ 2008 ΕΝΩ Η ΔΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΥΡΑ ΤΑΜΕΙΑ ΤΗΣ SIEMENS ΞΕΚΙΝΗΣΕ ΤΟ 2017 ΣΤΟ ΤΡΙΜΕΛΕΣ ΕΦΕΤΕΙΟ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΩΝ. ΜΕΧΡΙ ΣΤΙΓΜΗΣ ΤΟ ΕΦΕΤΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΧΕΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΕΙ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΤΑΣΟ ΜΑΝΤΕΛΗ ΣΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΕΠΕΒΑΛΕ ΕΞΑΓΟΡΑΣΙΜΗ ΠΟΙΝΗ ΠΕΝΤΕ ΕΤΩΝ Η ΟΠΟΙΑ ΟΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΒΟΛΗ 40 ΕΥΡΩ ΗΜΕΡΗΣΙΩΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΥ ΤΩΝ 140.000 ΕΥΡΩ, ΜΕ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΣΕ 32 ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΔΟΣΕΙΣ. ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΗΣ SIEMENS ΗΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ο ΟΠΟΙΟΣ ΘΑ ΕΞΕΤΕΙΝΕ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΤΗΝ ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ, ΓΙΑ ΔΥΟ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΠΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΗΤΗΡΙΟ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΝ ΜΕ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΜΑΥΡΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ. ΒΛΕΠΕ: <http://www.kathimerini.gr/922607/article/epikairothta/ellada/h-symvash-8002-kai-h-ypothesh-siemens> .

Επίσης βλέπε: <https://www.naftemporiki.gr/story/1349501/eksagorasimi-poini-gia-ton-t-manteli>

¹⁰⁰ Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΒΡΥΧΙΩΝ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΜΙΖΕΣ ΥΨΟΥΣ 40.000.000 ΕΥΡΩ, ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΑΦΟΡΟΥΣΑΝ ΔΩΡΟΔΟΚΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΥΠΟΒΡΥΧΙΩΝ ΤΥΠΟΥ 214 ΚΑΙ 209 ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΩΣ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ASRAD. ΟΙ ΜΙΖΕΣ ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΝΤΑΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΤΗΝ ATLAS ELECTRONIK ΣΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ, ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ Κ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΒΕΡΓΩΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΑΡΑΠΕΜΦΘΗΚΑΝ 32 ΕΚ ΤΩΝ 34 ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΞΕΠΛΥΜΑΤΟΣ ΒΡΩΜΙΚΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ. ΒΛΕΠΕ: ΠΑΠΑΔΑΚΟΥ ΓΙΑΝΝΑ, *ΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΤΗΣ ΜΙΖΑΣ ΓΙΑ*

δωροδοκίας η γεωοικονομία του κράτους υποκειμένου προς το κράτος αντικείμενο, είναι κατά τη γνώμη μου αποτελεσματικότερη για τους εξής λόγους: Πρώτον, το κράτος δρώντας καταφέρνει να ενισχύσει την εξαγωγική του δύναμη, ενώ στερεί από το κράτος αποδέκτη τη δυνατότητα να παράξει το συγκεκριμένο προϊόν μειώνοντας έτσι, τόσο την παραγωγικότητά του, όσο και κατά επέκταση την οικονομική του ισχύ δημιουργώντας σχέση εξάρτησης, ιδίως σε θέματα οπλικών συστημάτων και τεχνολογιών αιχμής, στερώντας από το αδύναμο κράτος τη δυνατότητα έρευνας. Επίσης, μέσω της τακτικής της δωροδοκίας το ισχυρό κράτος αποκτά πρόσβαση στο σημαντικότερο πεδίο της διακυβέρνησης και λήψης αποφάσεων, που είναι τα κυβερνητικά στελέχη και με αυτόν τον τρόπο μπορεί να πετύχει ευνοϊκές επιπτώσεις, όχι μόνο για την τεχνολογία του, αλλά και για την εξωτερική του πολιτική, αφού έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει την κυβερνητική μερίδα και την εξωτερική πολιτική του χειραγωγούμενου κράτους, να εξυπηρετεί και να ταυτίζεται με δικούς του σκοπούς. Τρίτον, μέσω της δωροδοκίας πολιτικών αξιωματούχων το ισχυρό κράτος μπορεί να χειραγωγήσει το άλλο κράτος και μέσω του εκβιασμού για διέρευση πληροφοριών περί δωροδοκίας κρατικών αξιωματούχων, σε περίπτωση εναντίωσής της αργυρώνητης πολιτικής ελίτ, στα συμφέροντα της χώρας που ασκεί γεωοικονομία.

12. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Τα συμπεράσματα αποτελούν το τελευταίο τμήμα της εργασίας, όπου γίνεται καταγραφή των πορισμάτων, που είχαν εξαχθεί και καταγραφεί, κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας στο κυρίως μέρος της διπλωματικής εργασίας. Τα συμπεράσματα εξαιτίας του ότι αποτελούν το απόσταγμα όλων των προειρημένων συνιστούν το σημαντικότερο τμήμα της διπλωματικής εργασίας

ΤΑ ΥΠΟΒΡΥΧΙΑ: ΠΟΙΟΣ ΠΗΡΕ ΠΟΣΑ, <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=659016>, ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ 13/12/2014.

¹⁰¹ Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΑΤΩΝ ΜΑΧΗΣ LEOPARD ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΜΥΣΤΙΚΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ (ΜΙΖΑ) ΠΟΥ ΕΙΧΑΝ ΔΕΣΜΕΥΘΕΙ ΝΑ ΔΩΣΟΥΝ ΟΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΤΟΥΣ ΈΛΛΗΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟ ΥΠΘΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΡΑΥΣΣ ΜΑΦΦΕΙ WEGMA (ΚΜW) ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΓΕΛΙΑ 170 ΑΡΜΑΤΩΝ ΜΑΧΗΣ LEO-2HEL ΕΝΑΝΤΙ ΑΝΤΙΤΙΜΟΥ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΞΕΠΕΡΝΟΥΣΕ ΤΟ ΠΟΣΟ ΤΟΥ ΕΝΟΣ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥ ΕΠΤΑΚΟΣΙΩΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΕΥΡΩ (1.700.000.000). Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ ΠΡΟΕΒΛΕΠΕ ΜΥΣΤΙΚΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΈΛΛΗΝΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΥΣ ΤΟΥ ΥΠΕΘΑ ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ 3% ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΟΣΟΥ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ, ΜΕ ΤΟ ΠΟΣΟ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑΣ ΝΑ ΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΤΕΛΙΚΑ ΣΤΑ 60.000.000 ΔΟΛΛΑΡΙΑ ΗΠΑ, Η 20,5 ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΔΡΑΧΜΕΣ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΕΚΕΙΝΗ (1999). ΒΛ. <http://www.kathimerini.gr/164125/article/epikairothta/politikh/poioi-phran-th-miza-20-dis-twn-leopard>.

αποκρυσταλλώνοντας την τελική ιδέα, η οποία προκύπτει ως απότοκο της ερευνητικής προσπάθειας.

Όσον αφορά την ίδια την έννοια της γεωοικονομίας αν και έχει αναγνωριστεί ως ένα ξεχωριστό τμήμα του επιστημονικού κλάδου των διεθνών σχέσεων, το οποίο παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με τη γεωπολιτική, εντούτοις δεν έχει αποκρυσταλλωθεί πλήρως ως προς τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του και κυρίως ως προς τα μέσα που χρησιμοποιεί και τα οποία όχι μόνο το χαρακτηρίζουν αλλά επίσης το διακρίνουν ως ξεχωριστό κλάδο άσκησης ισχύος στις διεθνείς σχέσεις. Η παραπάνω σύγχυση έχει σαν συνέπεια της την παράθεση πολλών ετερόκλητων μεθόδων άσκησης πολιτικής επιρροής, ως γεωοικονομικών εργαλείων, όπως είναι ο κυβερνοπόλεμος ή η μετανάστευση τα οποία κατόπιν ενδελεχούς διερεύνησης και σύγκρισής τους με την αρχική ιδέα της γεωοικονομίας καταδείχθηκε από τον γράφοντα, είτε ότι δεν συνιστούν εργαλεία άσκησης γεωοικονομίας, είτε ότι θα μπορούσαν δυνητικά να αποτελέσουν εργαλεία γεωοικονομίας υπό άλλη μορφή χρήσης, όπως καταδεικνύεται με τη μετανάστευση και τον κυβερνοπόλεμο.

Επίσης, βάσει της έρευνας και των επιχειρημάτων τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για να την στηρίξουν καταδεικνύεται η ανάγκη ένταξης άλλων μεθόδων άσκησης επιρροής στη φαρέτρα των γεωοικονομικών εργαλείων, τα οποία βάσει της μέχρι τώρα προσωπικής έρευνας του γράφοντος δεν έχουν συμπεριληφθεί ως γεωοικονομικοί συντελεστές αν και φέρουν όλα τα απαραίτητα χαρακτηριστικά. Έτσι, σύμφωνα πάντα με την υποκειμενική κρίση και τα πορίσματα της έρευνας της συγκεκριμένης εργασίας, στους συντελεστές γεωοικονομίας δύναται να συγκαταλεχθούν πρώτον, η δωροδοκία κρατικών λειτουργών και δεύτερον η κατοχή από το κράτος δρώντα υπεράκτιων κέντρων με ημιανεξάρτητη διοικητική οργάνωση, με σκοπό την παροχή σε μέρος της ελίτ των υποψήφιων για άσκηση γεωοικονομίας κρατών «νόμιμων» εντός των υπεράκτιων κέντρων υπηρεσιών αποσκοπώντας στην αποκόμιση πολιτικών ανταλλαγμάτων για το κράτος δρώντα. Η συγκεκριμένη πρακτική επιτυγχάνεται με δύο τρόπους: πρώτον, είτε μέσω της άσκησης πειθούς, είτε μέσω της χρήσης εκβιαστικών μεθόδων περί αποκάλυψης οικονομικών ατασθαλιών των συγκεκριμένων ελίτ από τις μυστικές υπηρεσίες του κράτους γεωοικονομικού υποκειμένου.

Όσον αφορά την άσκηση της γεωοικονομίας από το Γερμανικό κράτος καταδεικνύεται σαφώς η απόλυτη ταύτιση της συγκεκριμένης μεθόδου άσκησης εξωτερικής πολιτικής με τη Γερμανία. Η Γερμανία αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα μίας αμιγώς γεωοικονομικής δύναμης στον τομέα των διεθνών σχέσεων. Οι λόγοι που υπαγόρευαν στην επανενωμένη Γερμανία, να στραφεί αποκλειστικά στη γεωοικονομία ως μέσο έκφρασης της εξωτερικής της πολιτικής εντοπίζονται στις συνθήκες που διαμορφώθηκαν μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου και επέβαλλαν ουσιαστικά στη χώρα αυτή τη μονοδιάστατη διπλωματική πρακτική.

Συγκεκριμένα οι αιτίες που υπέβαλλαν στη Γερμανία τη γεωοικονομική προσέγγιση σχετίζονται με τρεις λόγους. Πρώτον, την νέα διαμορφωθείσα μεταπολεμική πραγματικότητα όπου επέβαλλε στη Γερμανία κυρώσεις ως προς την ανάπτυξη των ενόπλων δυνάμεών, θέτοντας της όρια που την εμπόδιζαν να εξελιχθεί πάλι σε μεγάλη στρατιωτική δύναμη. Δεύτερον, στη νέα μεταπολεμική τάξη πραγμάτων η στρατιωτική ισχύς ενός κράτους κρινόταν από την κατοχή εκ μέρους του ή όχι ατομικών όπλων , αφού η κατοχή μόνο συμβατικών όπλων δεν αρκούσε για να ενταχθεί μία χώρα στη λέσχη των ισχυρών κρατών του πλανήτη. Η απαγόρευση ρητώς στη Γερμανία δημιουργίας ή απόκτησης πυρηνικών όπλων καθιστούσε εκ των πραγμάτων κάθε βλέψη προς τη δημιουργία ισχυρού συμβατικού οπλοστασίου, άνευ νοήματος, στρέφοντας τις επιδιώξεις της χώρας προς την οικονομική της ανάπτυξη ως όπλο γεωπολιτικής ισχύος. Τρίτον, το ιστορικό μάθημα από τα λάθη του милитаристικού παρελθόντος οδήγησαν τη Γερμανία στην αναθεώρηση των μέσων επίτευξης των στόχων προς αποφυγή των ίδιων τραγικών συνεπειών που αντιμετώπισε η χώρα κατά τις διαδοχικές της ήττες στους δύο παγκόσμιους πολέμους.

Τέταρτον, η νέα πολιτική και οικονομική πραγματικότητα όπως δημιουργήθηκε μετά την κατάρρευση του ανατολικού συνασπισμού και την υπογραφή της συνθήκης του Μάαστριχτ δημιούργησε αφενός προσωρινό κενό ισχύος στην Ανατολική Ευρώπη το οποίο έπρεπε να καλυφθεί, όσον το δυνατόν γρηγορότερα προκειμένου να μην χρησιμοποιηθεί από κάποια άλλη μεγάλη δύναμη η μία ενδεχόμενη επανάκαμψη της Ρωσίας, ενώ μέσω της υπογραφής και εφαρμογής του Μάαστριχτ, η κατάργηση των Ένδο-ευρωπαϊκών συνόρων, σε συνδυασμό με τις άλλες τρεις ιδρυτικές αρχές, αφενός καθιστούσε άχρηστη την οποιαδήποτε επιθυμία εδαφικής εξάπλωσης, αφού τα σύνορα ήταν ανοιχτά, αφετέρου άφηνε απρόσκοπτη τη δυνατότητα οικονομικών

δραστηριοτήτων και εξάπλωσης , δίνοντας το απόλυτο πλεονέκτημα στη Γερμανία, η οποία αποτελούσε τον οικονομικό γίγαντα της περιοχής.

Οι χώρες του Visegrad και η Ελλάδα αν και αποτέλεσαν γεωοικονομικούς στόχους για τη Γερμανική εξωτερική πολιτική, εντούτοις διέφεραν μεταξύ τους ως προς τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που επικρατούσαν εντός των κρατών τους με αποτέλεσμα η γεωοικονομική προσέγγιση της Γερμανίας να προσαρμοστεί διαφορετικά με σκοπό την καλύτερη ανταπόκριση στις ιδιαίτερες συνθήκες του εκάστοτε κράτους. Από τα καταγεγραμμένα και αναγνωρισμένα εργαλεία άσκησης της γεωοικονομίας η Γερμανία ανέπτυξε στη συγκεκριμένη περίπτωση τα εξής: Πρώτον την οικονομική βοήθεια. Δεύτερον, τις εμπορικές συναλλαγές. Τρίτον, τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Τέταρτον, την νομισματική και χρηματοπιστωτική πολιτική. Πέμπτο, τις οικονομικές κυρώσεις, αφήνοντας έξω από τη φαρέτρα των γεωοικονομικών της εργαλείων την άσκηση ενεργειακής πολιτικής, εξαιτίας της έλλειψης φυσικών ενεργειακών πόρων της Γερμανίας και τέλος της χρήσης του κυβερνοπολέμου, ο οποίος όπως έχει καταδειχθεί από τον γράφοντα εγείρει ερωτηματικά ως προς την ένταξη του στα γεωοικονομικά εργαλεία υπό την παρούσα μορφή.

Όσον αφορά τη γεωοικονομία της Γερμανίας στα κράτη του Visegrad, τα γεωοικονομικά εργαλεία της χώρας προσαρμόστηκαν κατά τέτοιο τρόπο και με τέτοια χρονική σειρά, ώστε να ανταποκρίνονται πλήρως στις υπάρχουσες συνθήκες που επικρατούσαν στην περιοχή αμέσως μετά την κατάρρευση του Ανατολικού Συνασπισμού. Το πρώτο γεωοικονομικό εργαλείο το οποίο χρησιμοποίησε η Γερμανία στα κράτη του Visegrad, ήταν η αποστολή οικονομικής βοήθειας προκειμένου μέσω αυτής της ενέργειας να εδραιώσει τη θέση της στην περιοχή. Η παροχή οικονομικής βοήθειας δόθηκε βάσει των ιδιαίτερων συμφερόντων της Γερμανίας στην περιοχή, έτσι η Πολωνία και η Τσεχία απορρόφησαν μεγαλύτερα ποσά από την Ουγγαρία και τη Σλοβακία.

Δεύτερον, ένα γεωοικονομικό εργαλείο το οποίο χρησιμοποίησε η Γερμανία στην περίπτωση της Πολωνίας συνδυαστικά με την οικονομική βοήθεια αποτέλεσε η χρηματοπιστωτική και νομισματική πολιτική της χώρας. Συγκεκριμένα ο Καγκελάριος Kohl κατά την επίσκεψή του το 1989 στη Βαρσοβία, συνδύασε τη διαγραφή χρέους της Πολωνίας προς το Γερμανικό κράτος ύψους 2 δισεκατομμυρίων

μάρκων και την παράλληλη αποστολή Γερμανικής οικονομικής βοήθειας στη χώρα με την παροχή σημαντικών ανταλλαγμάτων από το Πολωνικό κράτος προς την εναπομένουσα Γερμανική μειονότητα του ενός εκατομμυρίου πληθυσμού που παρέμεινε στη χώρα μετά την αλλαγή των συνόρων που συντελέστηκε με τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Τρίτον, προκειμένου να εδραιώσει την πολιτική της επιρροή στην περιοχή, Η Γερμανία χρησιμοποίησε το γεωοικονομικό εργαλείο των εμπορικών συναλλαγών, αποτελώντας από το 1989 έως τις ημέρες μας σταθερά τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο των χωρών αυτών, τόσο στον τομέα των εξαγωγών, όσο και στον αντίστοιχο των εισαγωγών, με μικρές και ασήμαντες διακυμάνσεις σε κάποια κράτη για μικρά χρονικά διαστήματα, οι οποίες δεν επηρεάζουν τη συνολική εικόνα της Γερμανίας ως κορυφαίου εμπορικού εταίρου. Έτσι, μέσω της τακτικής της αυτής, η Γερμανία ασκούσε διπλή επιρροή, τόσο στις παραγωγικές τάξεις των χωρών αυτών μέσω της απορρόφησης του μεγαλύτερου μέρους των εξαγωγών τους, όσο και στην εμπορική τάξη τους, η οποία εισήγαγε από τη Γερμανία τα περισσότερα προϊόντα που εμπορευόταν, δημιουργώντας μία στάση αλληλεξάρτησης, η οποία απόβαινε υπέρ της ισχυρότερης Γερμανίας, δίνοντάς της τη δύναμη μέσω της επιρροής που ασκούσε και στους δύο τομείς των εμπορικών συναλλαγών να έχει βαρυσήμαντη άποψη στη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής των κρατών αυτών.

Τέλος, το σημαντικότερο ίσως γεωοικονομικό εργαλείο το οποίο χρησιμοποίησε η Γερμανία στις χώρες του Visegrad αποτέλεσε ο τομέας των άμεσων ξένων επενδύσεων, ο οποίος λειτουργούσε συνδυαστικά με το γεωοικονομικό εργαλείο των εμπορικών συναλλαγών, αφού τις περισσότερες φορές οι μεγαλύτερες εξαγωγικές επιχειρήσεις των χωρών αυτών ανήκαν σε Γερμανικές ιδιοκτησίες. Έτσι, η Γερμανία όχι μόνο αποτελούσε το μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο, αλλά και το μεγαλύτερο ιδιοκτήτη των εξαγωγικών επιχειρήσεων, δημιουργώντας ένα καθετοποιημένο σύστημα οικονομικής επιρροής το οποίο δεν άφηνε σχεδόν κανένα περιθώριο αμφισβήτησης από τις « συνεργαζόμενες» χώρες. Η ναυαρχίδα των Γερμανικών άμεσων ξένων επενδύσεων στις χώρες του Visegrad αποτελούνταν από τους τομείς των τηλεπικοινωνιών και της αυτοκινητοβιομηχανίας. Μέσω αυτών των δύο πολύ σημαντικών τομέων η Γερμανία ήλεγχε αφενός την αφρόκρεμα της βαριάς βιομηχανίας των χωρών αυτών, αφετέρου μέσω των τηλεπικοινωνιών είχε ουσιαστικά αποκτήσει όχι μόνο μία κερδοφόρα επιχείρηση αλλά και τον έλεγχο του

κεντρικού νευρικού συστήματος των χωρών αυτών, ελέγχοντας την εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία των κρατών του Visegrad.

Όσον αφορά την περίπτωση της Ελλάδας, η γεωοικονομία της Γερμανίας αν και παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με την περιοχή του Visegrad, εντούτοις ασκήθηκε με γνώμονα τις ιδιαίτερες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες που επικρατούσαν στην Ελλάδα σε συνάρτηση με την προσοχή της παραβίασης των ζωτικών συμφερόντων άλλων ισχυρών κρατών, όπως των ΗΠΑ και της Ρωσίας, οι οποίες δραστηριοποιούνται επίσης στην περιοχή. Προσαρμοζόμενη με τις επικρατούσες συνθήκες της Ελληνικής πραγματικότητας η γεωοικονομία της Γερμανίας δεν θα διεισδύσει στη μεταψυχροπολεμική Ελλάδα μέσω της οικονομικής βοήθειας, αφού η χώρα δεν είχε εξέλθει από κάποια πολιτική ή οικονομική κρίση, ενώ αποτελούσε μέλος της ΕΟΚ και του ΝΑΤΟ όπως και η ίδια η ενωμένη Γερμανία.

Προκειμένου να διεισδύσει στην Ελληνική πραγματικότητα η Γερμανική Γεωοικονομία θα χρησιμοποιήσει τα γεωοικονομικά εργαλεία της χρηματοπιστωτικής πολιτικής, των εμπορικών συναλλαγών και των άμεσων ξένων επενδύσεων, τα οποία θα συνδυάσει μεταξύ τους με τέτοια σειρά και κατά τέτοιο τρόπο, ώστε το κάθε γεωοικονομικό εργαλείο να ενισχύει και να επιφέρει την ανάπτυξη του άλλου δημιουργώντας έτσι μόχλευση των γεωοικονομικών εργαλείων, με αποτέλεσμα την επίτευξη πολλαπλασιαστικής ισχύος και επιρροής στην Ελλάδα. Έτσι, μέσω του υπέρογκου δανεισμού της χώρας στον οποίο η Γερμανία κατέχει την πρώτη θέση με το ποσό των 68,2 δισεκατομμυρίων ευρώ, η χώρα θα πετύχει αφενός την οικονομική της επιρροή μέσω του γεωοικονομικού εργαλείου της χρηματοπιστωτικής πολιτικής, αφετέρου θα ενδυναμώσει και το γεωοικονομικό εργαλείο των εμπορικών συναλλαγών, αφού μέσω της δανειοδότησης θα καταστήσει την Ελλάδα μία χώρα ικανή λόγω της πλασματικής της οικονομίας να είναι σε θέση να απορροφήσει τα εξαγόμενα Γερμανικά βιομηχανικά προϊόντα.

Επιπλέον ο φαύλος κύκλος που δημιουργήθηκε από τη συνάρτηση του υπέρμετρου δανεισμού και της πλασματικής ευμάρειας που μεταφραζόταν σε περισσότερες εισαγωγές με συνέπεια μεγαλύτερο δανεισμό, οδήγησε στην υπογραφή των γνωστών οικονομικών μνημονίων. Σε αυτά, η Γερμανία έχοντας καίριο και πρωτεύοντα ρόλο, πέτυχε την ενίσχυση της γεωοικονομικής της θέσης, χρησιμοποιώντας το γεωοικονομικό εργαλείο των άμεσων ξένων επενδύσεων, μέσω της απόκτησης

νευραλγικών κρατικών ελληνικών εταιρειών τις οποίες απέκτησε με «νόμιμα» μέσα, αφού πρώτα ανάγκασε το κράτος οφειλέτη να τις ξεπουλήσει σε αμφιλεγόμενες τιμές πώλησης.

Συγκεκριμένα οι Γερμανικές άμεσες ξένες επενδύσεις στους τομείς των πρώην κρατικών εταιρειών των τηλεπικοινωνιών της Ελλάδας, των δεκατεσσάρων περιφερειακών αεροδρομίων και του μεγαλύτερου τμήματος του λιμανιού της συμπρωτεύουσας δεν θα ήταν δυνατόν να καταστεί εφικτό χωρίς την υπαγωγή της χώρας στο μνημόνιο, στο οποίο συνέβαλλαν ο φαύλος κύκλος του δίπολου των γεωοικονομικών εργαλείων του οικονομικού δανεισμού και των εμπορικών συναλλαγών του εισαγωγικού τομέα του οποίου την πρώτη θέση κατείχαν τα γερμανικά προϊόντα. Μάλιστα, είναι ανάγκη να καταδειχθεί ότι βάσει των οικονομικών στοιχείων της Παγκόσμιας Τράπεζας, το αποκορύφωμα της απορρόφησης των Γερμανικών εξαγωγών προς την Ελλάδα ταυτίζεται με τη χρονική περίοδο 2001 (προς το τέλος του οποίου η Ελλάδα γίνεται μέλος της Ευρωζώνης) έως και το 2010, όπου έχουμε την υπαγωγή της Ελλάδας στο μνημόνιο οδηγώντας μας στο συμπέρασμα ότι, αφενός το ενιαίο νόμισμα έδωσε ώθηση στην αύξηση των εισαγωγών προϊόντων των βιομηχανικών δυτικό Ευρωπαϊκών κρατών από πιο αδύναμες οικονομικά χώρες όπως η Ελλάδα, αφετέρου οδήγησε στην ανάγκη περαιτέρω δανεισμού της χώρας. Έτσι μέσω της συνδυαστικής χρήσης των τριών προαναφερθέντων γεωοικονομικών εργαλείων η Γερμανία θα επιτύχει τη δημιουργία μίας γερμανικής γεωοικονομική μέγγενος γύρω από την χώρα, καθιστώντας το Γερμανικό κράτος σε βασικό και αθέατο διαμορφωτή της χάραξης της ελληνικής πολιτικής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ.

Berstein Serge – Milza Pierre, Ιστορία της Ευρώπης 3 – Διάσπαση και Ανοικοδόμηση της Ευρώπης 1919 έως Σήμερα, (1997) Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, Τόμος 3, Αθηνά, σελ 180-181.

Burns E., Ευρωπαϊκή Ιστορία – Εισαγωγή στην Ιστορία και τον Πολιτισμό της Δυτικής Ευρώπης, (1988), Τόμος Β΄, Δεύτερη Έκδοση, Εκδόσεις Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη.

Δερτιλής Γ.Β, Ιστορία του Ελληνικού Κράτους 1830-1920,(2009) α τόμος, πέμπτη αναθεωρημένη και συμπληρωμένη έκδοση, βιβλιοπωλείων της «Εστίας» Ι.Δ Κολλάρου και Σίας ΑΕ, Αθηνά, σελ 452-464.

Πλατιάς Αθανάσιος Γ., Γεωπολιτική, Γεωοικονομία και Διεθνής Ανταγωνισμός, Τιμητικός Τόμος Ομότιμου Καθηγητή Σωτήριου Καρβούνη, σελ 591-622.

Shaxson Nicholas, Offshore, Τα Νησιά των Θησαυρών: Πως οι Πλούσιοι γίνονται Πλουσιότεροι ενώ οι Υπόλοιποι πληρώνουν όλους τους Φόρους,(2011), Εκδόσεις Παπαδόπουλος.

Χατζηβασιλείου Ευάνθης,(Νοεμβριος 2010), Εισαγωγή στην ιστορία του μεταπολεμικού κοσμου, Εκδοσεις Πατακη, Αθήνα, σελ 61-65.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ.

Baun Michael, «Germany And Central Europe: Hegemony Reexamined», (2005), *German Politics*,14:3,371-389, Routledge Taylor And Francis Group. <https://doi.org/10.1080/09644000500268878> (Προσβαση 9 Αυγουστου 2006).

Blackwill Robert D. – Harris Jennifer M., *War By Other Means, Geoeconomics And Statecraft*, (2016) The Belknap Press Of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts London, England.

Davis Patricia And Dombrowski Peter, «Appetite Of The Wolf: German Foreign Assistance For Central And Eastern Europe», *German Politics*, 1997, Routledge Taylor And Francis Group, 6:1, 1-22.

<https://doi.org/10.1080/09644009708404461> (Προσβαση 28 Σεπτεμβρίου 2007).

De Kort Joop, «Foreign Direct Investment In Hungary», *Journal Of East-West Business*, Routledge Taylor And Francis Group, 5:3, 2000, 81-94

https://doi.org/10.1300/j097v05n03_05 (Προσβαση 12 Οκτωβρίου 2008).

Drake Gordon C., «German Security And Central Europe», 1997, *European security*, Taylor And Francis Group, 6:4, 72:85, <https://doi.org/10.1080/09662839708407339> (Προσβαση 19 Οκτωβρίου 2007).

Ecker Stefan And Rossmeissl Frank, «Local Heroes, Regional Champions Or Global Mandates? Empirical Evidence On The Dynamics Of German Mnc Subsidiary Roles In Central Europe», *Journal Of East-West Business*, Routledge Taylor And Francis Group, 13:2-3, 2007, 191-218, https://doi.org/10.1300/J097v13n02_05 ,(Προσβαση 25 Σεπτεμβρίου 2008).

Gasimli Vusal, *Geo-Economics*, Center For Strategic Studies Under The President Of Republic Of Azerbaijan.

Greenhil Kelly M., *The Weaponization Of Migration- Connectivity Wars*, (January 2016), European Council On Foreign Relations (Ecf), London.

Hansen Drud Jorgen And Skak Morten, «The German Growth Miracle: A Lesson For Poland»? *Eastern European Economics*, Routledge Taylor And Francis Group, 42:3, 2004, 81-98, <https://doi.org/10.1080/00128775.2004.11041079>(Προσβαση 8 Δεκεμβρίου 2014).

Kennard Ann, «The German-Polish Border As A Model For East-West European Regional Integration: Trans-Border Co-Operation On The Oder-Neisse Line», *German Politics*, 1995, Routledge Taylor And Francis Group, 4:1, 141-149. <https://doi.org/10.1080/09644009508404391> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ 28 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2007).

Kratke Stefan, «Regional Integration Or Fragmentation? The German-Polish Border Region In A New Europe», *Regional Studies*, 1999, Routledge Taylor And Francis Group, 33:7, 631-641 <https://doi.org/10.1080/00343409950078675>, (Προσβαση 18 Αυγούστου 2010).

Kundnani Hans, “Germany As Geo-Economics Power”, (Summer 2011), *The Washington Quarterly*, 34:3, 31-45 <Http://Dx.Doi.Org/10.1080/0163660X.2011.587950> (Προσβαση 21 Ιουνίου 2011).

Matthijs Matthias, «The Three Faces Of German Leadership», *Global Politics And Strategy*, , Routledge Taylor And Francis Group, 58:2, 2016, 135-154 <https://dx.doi.org/10.1080/00396338.2016.1161908>(Προσβαση 18 Μαρτίου 2016).

Mey Holger H., «View From Germany», *Comparative Strategy*, 1993, Routledge Taylor And Francis Group, 12:3, 1993, 339-342, <https://doi.org/10.1080/01495939308402934>(Προσβαση 24 Σεπτεμβρίου 2007).

Nachum Lilach, «Motivations Of TNCS For Investment In Eastern And Central Europe», *Journal Of East-West Business*, Routledge Taylor And Francis Group, 5:3, 2000, 5-40 https://doi.org/10.1300/j097v05n03_02 , Προσβαση 12 Οκτωβρίου 2008.

Paterson William E., «Beyond Semi-Sovereignty: The New Germany In The New Europe», *German Politics*, Routledge Taylor and Francis Group , 1996, 5:2, 167-184, <https://doi.org/10.1080/09644009608404436>

(ΠΡΟΣΒΑΣΗ 28 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2007).

Szabo Stephen F., «Germany’s Commercial Realism And The Russia Problem», *Survival: Global Politics And Strategy*, Routledge Taylor And Francis Group, 56:5, 2014, 117-128 Διαθεσιμο Στο <http://dx.doi.org/10.1080/00396338.2014.962799> (Προσβαση 25 Σεπτεμβρίου 2014).

Solberg Soilen Klaus, *Geoeconomics*, (2012), Klaus Solberg And Ventus Publishing Aps.

Sperling James, German Foreign Policy After Unification: The End Of Cheque Book Diplomacy? West European Politics, 1994, 17:1, 73-97, Routledge Taylor And Francis Group, <https://doi.org/10.1080/01402389408425002> (ΠΡΟΣΒΑΣΗ 3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2007).

Tesser Lynn M., «European Integration And The Legacy Of The Post-World War II German Expulsions In East- Central Europe», *Geopolitics*, Taylor And Francis Group, 4:3, 1999, 91-119 <https://doi.org/10.1080/14650049908407657> , (Προσβαση 19 Οκτωβριου 2009).

Thirlwell Mark P., The Return Of Geo-Economics: Globalisation And National Security, (September 2010), Perspectives, Lowy Institute For International Policy, P.2, (1-43), Διαθεσιμο Στη www.LOWYINSTITUTE.ORG

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ/ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ.

. Automotive Sector In Slovakia-Basic Information Package, 1 December 2016, The Swedish Trade And Invest Council, Prague. <https://www.business-sweden.se/globalassets/slovak-automotive-sector-2016.pdf>

CZECH CNB National Bank, Balance of payments statistics, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/index.html

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 1998, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_1998_EN.PDF

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 1999, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_1999_EN.PDF

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2000, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2000_EN.PDF

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2001, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2001_EN.PDF

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2002, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2002_EN.PDF

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2003, διαθέσιμο στη διεύθυνση:https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2003_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2004, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2004_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2005, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2005_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2006, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2006_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2007, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2007_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2008, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2008_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2009, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2009_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2010, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2010_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2011, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2011_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2012, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2012_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2013, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2013_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2014, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2014_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2015, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2015_EN.pdf

CZECH CNB National Bank, Foreign Direct Investment 2016, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/en/statistics/bop_stat/bop_publications/pzi_books/PZI_2016_EN.pdf

Czech Republic Trade Summary 1993, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/1993/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 1994, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/1994/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 1995, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/1995/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 1996, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/1996/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 1997, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/1997/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 1998, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/1998/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 1999, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/1999/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2000, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2000/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2001, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2001/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2002, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2002/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2003, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2003/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2004, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2004/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2005, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2005/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2006, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2006/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2007, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2007/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2008, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2008/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2009, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2009/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2010, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2010/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2011, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2011/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2012, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2012/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2013, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2013/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2014, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2014/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2015, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2015/SummaryText>

Czech Republic Trade Summary 2016, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/CZE/Year/2016/SummaryText>

Chzechinvest-Investment And Business Development Agency, Investment Opportunities-Automotive Industry In The Czech Republic, March 2009,
https://www.mzv.cz/file/672401/Brochure_Czech_Automotive_Industry.pdf

Company, Deutsche Telekom in Poland, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-poland-355840>

Company, Deutsche Telekom in the Czech Republic, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-the-czech-republic-355848>

Company, Deutsche Telekom in Hungary, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-hungary-355846>

Company, Deutsche Telekom in Slovakia, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-slovakia--355836>

Company, Deutsche Telekom in Greece, διαθέσιμο στη διεύθυνση:<https://www.telekom.com/en/company/worldwide/profile/deutsche-telekom-in-greece-355824>

D'amora Delphine, Rusia Prepares Economic Retaliation Over Moldova's Eu Deal, July 16 2014, The Moscow Times. (<https://themoscowtimes.com/articles/russia-prepares-economic-retaliation-over-moldovas-eu-deal-37402> (Πρόσβαση 16 Ιουλίου 2014)).

Economic Information Department - Polish Information And Foreign Investment Agency S.A, The Automotive Industry In

Emcc: European Monitoring Centre On Change, Special Economic Zones (Sez). <https://www.eurofound.europa.eu/el/observatories/emcc/erm/support-instrument/special-economic-zones-sez>

Enterprise Greece, Invest and Trade, διαθέσιμο στη διεύθυνση:<https://www.enterprisegreece.gov.gr/en/greece-today/why-greece/foreign-direct-investment> (Πρόσβαση 2018).

Fraport AG, Σχετικά με εμάς, Διαθέσιμο στη Διεύθυνση:<https://www.fraport-greece.com/ell/sxetika-me-emas/metoxoi>

Greece Trade Summary 1988, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1988/SummaryText>

Greece Trade Summary 1989, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1989/SummaryText>

Greece Trade Summary 1990, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1990/SummaryText>

Greece Trade Summary 1992, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1992/SummaryText>

Greece Trade Summary 1993, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1993/SummaryText>

Greece Trade Summary 1994, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1994/SummaryText>

Greece Trade Summary 1995, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1995/SummaryText>

Greece Trade Summary 1996, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1996/SummaryText>

Greece Trade Summary 1997, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1997/SummaryText>

Greece Trade Summary 1998, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1998/SummaryText>

Greece Trade Summary 1999, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/1999/SummaryText>

Greece Trade Summary 2000, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2000/SummaryText>

Greece Trade Summary 2001, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2001/SummaryText>

Greece Trade Summary 2002, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2002/SummaryText>

Greece Trade Summary 2003, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2003/SummaryText>

Greece Trade Summary 2004, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2004/SummaryText>

Greece Trade Summary 2005, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2005/SummaryText>

Greece Trade Summary 2006, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2006/SummaryText>

Greece Trade Summary 2007, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2007/SummaryText>

Greece Trade Summary 2008, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2008/SummaryText>

Greece Trade Summary 2009, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2009/SummaryText>

Greece Trade Summary 2010, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2010/SummaryText>

Greece Trade Summary 2011, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2011/SummaryText>

Greece Trade Summary 2012, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2012/SummaryText>

Greece Trade Summary 2013, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2013/SummaryText>

Greece Trade Summary 2014, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2014/SummaryText>

Greece Trade Summary 2015, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2015/SummaryText>

Greece Trade Summary 2016, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/GRC/Year/2016/SummaryText>

Guzowska Malgorzata, University Szczecinski, Quang Phung Thanh National Economics University, Vietnam, Foreign Direct Investment In Poland And Vietnam: A Compare Analyses,2017.
https://www.researchgate.net/publication/320469896_Foreign_Direct_Investment_in_Poland_and_Vietnam_A_Compare_Analyses

(Πρόσβαση Ιανουάριος 2017)

Hipa, Automotive Industry in Hungary, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://hipa.hu/images/publications/hipa-automotive-industry-in-hungary_2017_07_05.pdf (πρόσβαση 5/7/2017).

Hungarian Investment and Trade Agency, Automotive Industry in Hungary, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://invest-export.brussels/documents/16349/24447/Automotive+industry+in+Hungary.pdf/cc70f051-d2cd-4fdf-a68c-6e5f3117e7fd>

Hungary Trade Summary 1992, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/1992/SummaryText>

Hungary Trade Summary 1993, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/1993/SummaryText>

Hungary Trade Summary 1994, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/1994/SummaryText>

Hungary Trade Summary 1995, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/1995/SummaryText>

Hungary Trade Summary 1996, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/1996/SummaryText>

Hungary Trade Summary 1997, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/1997/SummaryText>

Hungary Trade Summary 1998, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/1998/SummaryText>

Hungary Trade Summary 1999, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/1999/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2000, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2000/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2001, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2001/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2002, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2002/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2003, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2003/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2004, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2004/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2005, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2005/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2006, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2006/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2007, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2007/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2008, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2008/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2009, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2009/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2010, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2010/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2011, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2011/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2012, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2012/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2013, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2013/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2014, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2014/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2015, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2015/SummaryText>

Hungary Trade Summary 2016, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/HUN/Year/2016/SummaryText>

KPMG IN POLAND, *SPECIAL ECONOMIC ZONES*, 2012,
[file:///C:/Users/hp/Downloads/Special%20Economic%20Zones%202012%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/hp/Downloads/Special%20Economic%20Zones%202012%20(1).pdf)

Lakatos, Koves Es Tarsai Ugivedi Iroda, Auto Industry in Hungary and CEE,
διαθέσιμο στη διεύθυνση:
http://www.lakatoskoves.hu/img/download/Auto_industry_two_pager.pdf (πρόσβαση
2017).

Magyar Nemzeti Bank, Foreign Direct Investment Hungary 1995-2005, April 2007,
διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.mnb.hu/letoltes/mukt-en-1.pdf>

Malgorzata Jakubiak-Peter Kolesar-Ivailo Izvorski-Lucia Kurekova, The Automotiv
Industry In Slovak Republic: Recent Developments And Impact On Growth,2008,
Commision On Growth And Development, Working Paper No.29,Washington Dc.
[http://siteresources.worldbank.org/EXTPREMNET/Resources/489960-
1338997241035/Growth_Commission_Working_Paper_29_Automotive_Industry_SI
lovakia_Recent_Developments_Impact_Growth.pdf](http://siteresources.worldbank.org/EXTPREMNET/Resources/489960-1338997241035/Growth_Commission_Working_Paper_29_Automotive_Industry_Slovakia_Recent_Developments_Impact_Growth.pdf)

Mc Farquhar Neil, Gazprom Cuts Russia's Natural Gas Supply To Ukraine, June 16
2014, The New York Times. Διαθέσιμο στη
διεύθυνση:[https://www.nytimes.com/2014/06/17/world/europe/russia-gazprom-
increases-pressure-on-ukraine-in-gas-dispute.html](https://www.nytimes.com/2014/06/17/world/europe/russia-gazprom-increases-pressure-on-ukraine-in-gas-dispute.html)(Πρόσβαση 17/6/2014).

Mc Guinness Damien, How A Cyber Attack Transformed Estonia, 27 April 2017,
Bbc News, Tallinn Estonia. Διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://www.bbc.com/news/39655415>(Πρόσβαση 27 Απριλίου 2017).

Mogato Michael And Macfie Nick, World News, U.S Raises Military Aid To
Philippines Amid Sea Tension With China, Reuters.Com Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<https://www.reuters.com/article/us-southchinasea-china-philippines-usa/u-s-raises-military-aid-to-philippines-amid-sea-tension-with-china-idUSKBN0TE0WO20151125> (Πρόσβαση 25 Νοεμβρίου 2015).

Narodna Banka Slovenska, Eurosystem, statistics, Foreign Direct Investment,

Time series 1997-2002

[Inward FDI positions by partner country, economic sector and by region](#) [.xls, size 21 KB]

[Inward FDI financial flows by partner country, economic sector and by region](#) [.xls, size 21 KB]

Narodna Banka Slovenska, Eurosystem, statistics, Foreign Direct Investment, **2006 - preliminary data**

[Inward FDI positions by partner country, economic sector and by region](#) [.xls, size 25 KB]

[Inward FDI financial flows by partner country, economic sector and by region](#) [.xls, size 23 KB]

Narodna Banka Slovenska, Eurosystem, statistics, Foreign Direct Investment, **2007 - preliminary data**

[Inward FDI positions by partner country, economic sector and by region](#) [.xls, size 25 KB]

[Inward FDI financial flows by partner country, economic sector and by region](#) [.xls, size 21 KB]

Narodna Banka Slovenska, Eurosystem, statistics, Foreign Direct Investment, **2008 - preliminary data**

[Inward FDI positions by partner country](#) [.xls, 18 kB]

[Inward FDI financial flows by partner country](#) [.xls, 17.5 kB]

Narodna Banka Slovenska, Eurosystem, statistics, Foreign Direct Investment, **2009-1Q - preliminary data**

[Inward FDI financial flows by partner country](#) [.xls, 17.5 kB]

Narodna Banka Slovenska, Eurosystem, statistics, Foreign Direct Investment, <https://www.nbs.sk/en/statistics/balance-of-payments-statistics/foreign-direct-investment>

Narodna Banka Slovenska, Eurosystem, statistics, Foreign Direct Investment, https://www.nbs.sk/img/Documents/STATIST/SPB/pzi/fdi_positions_in_sr_1998-2002.xls

Poland Trade Summary 1994, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/1994/SummaryText>

Poland Trade Summary 1995, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/1995/SummaryText>

Poland Trade Summary 1996, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/1996/SummaryText>

Poland Trade Summary 1997, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/1997/SummaryText>

Poland Trade Summary 1998, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/1998/SummaryText>

Poland Trade Summary 1999, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/1999/SummaryText>

Poland Trade Summary 2000, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2000/SummaryText>

Poland Trade Summary 2001, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2001/SummaryText>

Poland Trade Summary 2002, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2002/SummaryText>

Poland Trade Summary 2003, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2003/SummaryText>

Poland Trade Summary 2004, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2004/SummaryText>

Poland Trade Summary 2005, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2005/SummaryText>

Poland Trade Summary 2006, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2006/SummaryText>

Poland Trade Summary 2007, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2007/SummaryText>

Poland Trade Summary 2008, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2008/SummaryText>

Poland Trade Summary 2009, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2009/SummaryText>

Poland Trade Summary 2010, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2010/SummaryText>

Poland Trade Summary 2011, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2011/SummaryText>

Poland Trade Summary 2012, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2012/SummaryText>

Poland Trade Summary 2013, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2013/SummaryText>

Poland Trade Summary 2014, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2014/SummaryText>

Poland Trade Summary 2015, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2015/SummaryText>

Poland Trade Summary 2016, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/POL/Year/2016/SummaryText>

Poland - A True Special Economic Zone, Ey.Com/Pl,2013,
[https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Raport_EY_Poland -
_a true special economic zone/\\$FILE/Raport-Poland-a-true-special-economic-
zone.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Raport_EY_Poland_-_a_true_special_economic_zone/$FILE/Raport-Poland-a-true-special-economic-zone.pdf)

Poland, Prepared By Janusz Bulinski, Warsaw, October 2010,
https://www.paih.gov.pl/files/?id_plik=14305

Polish Investment And Trade Agency, Poland In Figures.
https://www.paih.gov.pl/poland_in_figures

Polish Information And Foreign Investment Agency, The Automotive Sector In
Poland-Sector Profile, Financed By The Ministry Of Economy, Polish Information
And Foreign Investment Agency 2013
[file:///C:/Users/hp/Downloads/Automotive%20Sector%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/hp/Downloads/Automotive%20Sector%20(3).pdf)

Polish Investments And Trade Agency, Case Study,
https://www.paih.gov.pl/investment_support/

Polish Investment and Trade Agency - PFR Group, Why Poland- Automotive (Sector
in Numbers), διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.paih.gov.pl/sectors/automotive>

Polish Investment and Trade Agency- PFR Group, Why Poland- The Economy,
διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.paih.gov.pl/poland_in_figures/economy

Polish Investment and Trade Agency-PFR Group, The Legnica Special Economic
Zone, διαθέσιμο στη
διεύθυνση: https://www.paih.gov.pl/investment_support/sez/legnica

Sario (Slovak Investment And Trade Agency), Automotive Sector In Slovakia,
November 2017, Copyright Sario. [https://www.sario.sk/sites/default/files/data/sario-
automotive-sector-in-slovakia-2017-11-23.pdf](https://www.sario.sk/sites/default/files/data/sario-automotive-sector-in-slovakia-2017-11-23.pdf)

Slovak Republic Trade Summary 1994, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/1994/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 1995, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/1995/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 1996, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/1996/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 1997, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/1997/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 1998, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/1998/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 1999, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/1999/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2000, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2000/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2001, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2001/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2002, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2002/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2003, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2003/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2004, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2004/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2005, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2005/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2006, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2006/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2007, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2007/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2008, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2008/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2009, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2009/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2010, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2010/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2011, διαθέσιμο στη διεύθυνση:
<https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2011/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2012, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2012/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2013, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2013/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2014, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2014/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2015, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2015/SummaryText>

Slovak Republic Trade Summary 2016, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://wits.worldbank.org/CountryProfile/en/Country/SVK/Year/2016/SummaryText>

Taylor Paul, Analysis: Russia's Phantom Pain To Hurt Ukraine In Eu Pact, November 11 2013, Reuters. Διαθέσιμο στη Διεύθυνση: <https://www.reuters.com/article/us-eu-ukraine-russia-analysis-idUSBRE9AA0HL20131111>(Πρόσβαση 11 Νοεμβρίου 2013).

The Editors Of Encyclopaedia Britannica, Arab Oil Embargo, International Relations 1973, <https://www.britannica.com/event/Arab-oil-embargo>

The Editors Of Encyclopaedia Of Britannica, Kaliningrad Oblast, Russia. <https://www.britannica.com/place/Kaliningrad>

TUI group, History, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.tuigroup.com/en/en/about-us/history>

Visegrad Group, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.visegradgroup.eu>

Ελληνικές Ιστοσελίδες/Διαδικτυακές Πηγές:

Κοινωνία, Εξαγοράσιμη ποινή για τον Τ. Μαντέλη, Η Ναυτεμπορική, Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.naftemporiki.gr/story/1349501/eksagorasimi-poini-gia-ton-t-manteli> (Πρόσβαση 11 Μαΐου 2018).

Ηλιοπουλος Ηλιας, «Γεωοικονομική Στρατηγική Της Γερμανίας Στην Μεσογείο Και Την Ελλάδα». <http://nonpapernews.gr/download-now/2012-08-14-15-41-31/item/3977-i-geooikonomiki-stratigiki-tis-germanias-stin-mesogeio-kai-tin-ellada-oi-etaireies-dieisdysis-epirrois-ta-vasika-dogmata-apo-ton-19o-kai-20o-aiona-mexri-tis-imeres-mas> (Πρόσβαση 13 Απριλίου 2013).

Μανδραβέλης Βαγγέλης: Ενέκρινε η Κομισιόν την Πώληση των 14 περιφερειακών αεροδρομίων, Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.kathimerini.gr/901113/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/enekrine-h-komision-thn-pwlhsh-twn-14-perifereiakwn-aerodromiwn> (Πρόσβαση 18/3/2017).

Μανιφάβα Δήμητρα, (2018), Επενδύσεις 80 εκατομμυρίων από τη LIDL, Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.kathimerini.gr/951902/article/proswpa/syntey3eis/ependyseis-80-ekat-sthn-ellada-apo-th-lidl>

(Πρόσβαση 5/3/2018).

Μπουγάτσου Αριστέα, Πολιτική: Ποιοι πήραν τη μίζα των 20 δις. των Leopard, Η Καθημερινή: Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.kathimerini.gr/164125/article/epikairothta/politikh/poroi-phran-th-miza-20-dis-twn-leopard> (Πρόσβαση 5/10/2003).

Οικονομία και Αγορές, Υπεγράφη η συμφωνία πώλησης του ΟΛΘ, Ναυτεμπορική, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.naftemporiki.gr/finance/story/1306515/ypegrafi-i-sumfonia-polisis-tou-olth> (Πρόσβαση 21 Δεκεμβρίου 2017).

Οικονομία και Αγορές, Cosmote: Η ανακοίνωση για την εξαγορά της Γερμανός, η Ναυτεμπορική, διαθέσιμο στη

διεύθυνση:<https://www.naftemporiki.gr/finance/story/141975/cosmote-i-anakoinosi-gia-tin-eksagora-tis-germanos>(Πρόσβαση Τρίτη 9 Μάιου 2006).

ΟΤΕ, Όμιλος Εταιρειών, Ιστορικό, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<https://www.cosmote.gr/fixed/corporate/ir/business-overview/ote-milestones>

Παπαδάκου Γιάννα, Κοινωνία: Οι διαδρομές της μίζας για τα υποβρύχια ποιος πήρε τα ποσά, Το Βήμα, Διαθέσιμο στη

διεύθυνση:<https://www.tovima.gr/2014/12/12/society/oi-diadromes-tis-mizas-gia-ta-yprobryxia-ποιος-pire-posa/> Πρόσβαση: (12 Δεκεμβρίου 2014).

Ποιοι Είναι Οι Βασικοί Δανειστές της Ελλάδας και Ποσά τους χρωστάμε;, EMEA.GR, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://emea.gr/ποιοί-είναι-οι-βασικοί-δανειστές-της/452693/452693/>

Ποιοι είναι οι βασικοί δανειστές της Ελλάδας και πόσα τους χρωστάμε, Euronews, διαθέσιμο στη διεύθυνση:<https://gr.euronews.com/2015/07/10/who-owns-the-greek-debt> (πρόσβαση 10/7/2015).

Τάσος Τέλογλου, Η Σύμβαση 8002 και η υπόθεση Siemens, Η Καθημερινή, διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<http://www.kathimerini.gr/922607/article/epikairothta/ellada/h-symvash-8002-kai-h-yprodesh-siemens>(Πρόσβαση 14/8/2017)

Τσαμόπουλος Μηνάς, ολοκληρώθηκε η πώληση του ΟΛΘ, Πρώτο Θέμα, Διαθέσιμο στη Διεύθυνση:

<https://www.protothema.gr/economy/article/772621/-oloklirothike-i-polisi-tou-olth/> (Πρόσβαση 22/3 2018).